

SAN LUCAS

Asajajë Caquë Toyaye

1-2 Iti du'ru huëose'e ñasicohua'ipi de'o coca quëajëna, asajë jai pai toyahuë, mai quë'ro yo'ose'ere.

3 Jaje pa'ina, yë'ëjë asare paquë iti yo'ose'eje pa'ye du'ru huëose'ere papi toyayë, më'ëna, Teofilo, yë'ë cajei.

4 Më'lëpi më'ëre ye'yase'ere tiñarepa asa ti'aja'quë caquë.

Huiñaë Quëase'e Juan Coase'ere

5 Herodes Judea pai ëjaë pa'i maca, te'i Maija'quë huë'e ñacaiquë Zacarías hue'equë paji'i, Abías tsëcapë aquëpi. I paco Elisabet hue'ecopi, Maija'quë huë'e ñacaiquë Aarón tsëcapë aco paco'ë.

6 Cayahua'i de'oye nuñerepa pa'icohua'i paë'ë, Maija'quë ña huë'ña pa'iohua'ipi i cuñese'e cui'ne i case'ere de'oye sehuocohua'i paë'ë. Jaje pa'icohua'ini yecohua'ijë co'aye pa'iyë caye ti peocohua'irepa paë'ë.

7 Jaje pa'iquëta'are mamajëre peocohua'i paë'ë. Elisabetpi mamajëre pama'co paco'ë, carao. Cui'ne jaje pa'iohua'ipi si'a jupë aiohua'i maña paë'ë.

8 Te'e mu'se Zacarías ja're Maija'quë huë'e ñacaihua'i pa'icohua'ipi yequë yo'o tējina jare jajese'e si'a iohua'i tsëcapë yo'oye paji'i, Maija'quë pa'i huë'ñana.

9 Jaje pa'iohua'ija'a nepi ma'ñare ëojë yo'oye pa'iquë'ni cajë neñajëna, Zacaríasna tomepi, iti yo'oye. Tomeina, Maija'quë huë'ena cacapi.

10 Cacani huëo sēñere ëoquëna, hue'seja'a jai pai Maija'quëre sejë paë'ë.

11 Ja maca Ëjaë jo'yaëpi huiñaëpi Zacarías huëo sēñe ëo saihuë ëja te'tena ñai nēcapi.

12 Nēcacuëna, Zacaríaspi ñani me neja'quë a'ni caquë quëquë huesëquëna.

13 Ëjaë jo'yaëpi capi, ite:

“Zacarías ca'rama'ë pa'ijë'ë. Maija'quëpi më'ë señe asapi. Jaje pa'ina, më'ë paco Elisabetpi tsihua'ëre pasio. Pacona, më'ëpi i mami hue'yojë'ë, Juanre.

14 Më'ë ite sihuaja'quë a'ë, cui'ne yecohua'ijë jai pai ite çasi maca sihuaja'cohua'i a'ë.

15 Më'ë mamaquë cato de'oyerepa yo'oquë pa'ija'quë api, Maija'quë jo'yaëpi. Jaje pa'ipi ja yë'ta'a ite çama'në Maija'quë joyopi ini pa'ija'quë api. Pa'ina, cuepe ëaye neñe çono ucuma'quë pasipi.

16 Jaëpi jai pai Israel paire cui'naohua'ipi iohua'i mai Ëjaë Diosuna co'ye asa çõe necasipi.

17 Maija'quë ñacaina, iquë Juan de'oye yo'oquë pa'ija'quë api, mai Ëjaë pai deojajë. Jaje pa'ipi, tsoe hue'ña Maija'quë jëjo daoquë Elías yo'oquë pa'isi tuture hue'equë pasipi. Jaëpi pëca ja'quëohua'i ja're mamajë de'oye pa'iye necasipi. Jaje sehuoma'cohua'ire pönaja'quë api, Ëjaëre de'oye asaja'cohua'ire, mai Ëjaë pai deojajë.”

18 Zacaríaspi Maija'quë huiñaë seji'i, ñeje:

“¿Yë'ëje ai maca pa'ina, cui'ne yë'ë pacoje aio maca pa'ito me yë'ë nuñere pa'ë caquë asaye'ni?”

19 Caquëna, Maija'quë huiñaë ite sehuouña:

“Yë'ë Gabriel a'ë, Maija'quëre necai pa'iquë. Jaje pa'ina, yë'ëre ipi jëjo daouna, iye huajë coca quëasi'i, më'ëre caquë daë'ë.

20 Jaje pa'iquëta'are yure më'ë yë'ë nuñerepa quëayere asama'ë pa'isi do'ire cama'quë de'oni cama'ë pa'ija'quë a'ë, më'ë mamaquëre coa macaja'a iye case'e t̄i'a ja'ñe a'ë, iti mu'se t̄i'aëna.”

21 Jaje yo'oquë Maija'quë huë'e ëo hue'ñana cacasiquëpi tsoe nëina, yecohua'i hue'se pa'icohua'i iquere yo'oquë Zacarías etama'quëpi nëi pa'ini cajë utehuë.

22 Utejëna, jaropi Zacarías etani jaohua'ire cama'ë paji'i. Jaje cama'ëna, ñani cani ñañeje pa'ye Maija'quëre se hue'ñana cacani ñapi, cuasahuë. Jaje pa'ipi coa jëtë a'uñese'epi capi, cama'quë ponëse'e sëte.

23 Zacarías Maija'quë huë'e cocai mu'seña carajaisi maca, saji'i, i huë'ena.

24 Ja jeteyo'je i paco Elisabet tsi ëtapë de'o. De'oni cinco ñañëohua'ire io huë'epi yequë hue'ña saima'o ai cuasaco paco'ë, ñeje:

25 Ejaëpi yure yë'ëre jaje ñacai yo'opi, paipi tsi pama'coa cajë cue'cuema'pë pa'ijajë caquë.

Huiñaë Quëase'e Jesús Coase'e

26 Seis ñañëohua'i pa'i maca Maija'quëpi i huiñaë Gabrielre Galilea yejana Nazaret hue'e daripëna jëjo saopi.

27 Nomi tsio María hue'ecopi ëmëohua'ire yo'oma'core do'i ñaja'quëni caquë. Jao cato José

hue'equëna, huejaja'coa. Ca nëosicopi paco'ë, ëjaë David tsëcapë aquëna.

28 Maija'quë jëjo daoquëpi io pa'i hue'ñana caca'ni capi:

“Pëpayë, më'ëre. Sihujë'ë. Mai Ejaëpi më'ë ja're pa'iji. Diusupi si'a nomiohua'i sihuaye jerepa isipi, më'ëre.”

29 Jaje caquëna, iopi Maija'quë jëjo daoquëre ñani quëquëo i cocare asaco cui'ne ja maca co'ye seco'ë: “¿Me yo'oquë jaje pëpaquë'ni?”

30 Jaje caca'na, Maija'quë huiñaëpi capi, iote:

“María ca'rama'o pa'ijë'ë, Maija'quë më'ëre sihuaquë api.

31 Yurepi pai quë'io de'oni më'ë tsihua'ëre paja'coa'ë. Paco i mami hue'yojë'ë, Jesure.

32 Jaë cato jerepa pa'i pa'ija'quë api, jaje pa'ipi Maija'quërepa mamaquë paipi hue'yoquëni. Jaje pa'ina, Maija'quëpi pai ëjaë David ñu'i saihuëre isija'quë api, pai ëjaëre de'huani.

33 Israel paire ti cuañequërepa pa'ija'quëpi, i cuañëne cato carajaiñe peoja'coa.”

34 Ja maca Maríapi Maija'quë huiñaëre seco'ë:

“¿Me iye jaje yo'o ja'ñe a'ni, yë'ë ëmëohua'i ja're coní pa'ima'core?”

35 Caca'na, Maija'quë huiñaëpi sehuouña:

“Maija'quë joyopi më'ëna necaina, cui'ne Maija'quërepa tutupi më'ëna sirio tsiocaiyeje tsio daija'coa. Ja do'ire më'ë mamaquëre Maija'quë mamaquë hue'yoja'cohua'i a'ë.

36 Jaje cui'ne më'ë cajeo tsëcapë aco Elisabetje tsihua'ëre paja'coa, aio macata'a. Tsi pama'coa pai

cajē pa'isicota'a seis ñañēohua'ire paī quē'io pa'ico, yure.

³⁷ Maija'quēre cato neñese'e pa'iji. Peoji, i ja'rujaiñe.”

³⁸ Ja maca Maríapi cao:

“Yē'ē cato Ējaē jo'yao maca'ē. Maija'quēpi mē'ē case'eje yo'oja'quē yē'ēre sihuayē.”

Jaje Maija'quē huiñaē iyese'e quēani saji'i.

Maríapi Do'i Saiye Elisabet Quē'rona

³⁹ Ja mu'seña María esa sacco'ē, Judea cūti quē'rore paī daripē pa'i hue'ñana.

⁴⁰ Sani Zacarías cui'ne Elisabet pa'i huē'ena cācani pēpao.

⁴¹ Pēpacona, Elisabetpi io pēpaye asa maca tsihua'ē ētapē pa'iquēpi tī'topi Maija'quē joyopi ioni pa'ina, paco'ē, Elisabetpi.

⁴² Jaje pa'iopi tutu cao:

“Maija'quēpi mē'ēre yequē nomiohua'ire sihuaye necaiye jerepa de'oye necaji'i. Cui'ne mē'ē mamaquē ai de'oquērepa pa'ija'quē api.

⁴³ ¿Ique o'ni, yē'ē jaje yē'ē Ējaē pēca ja'copi do'i dani ña ja'ñe?

⁴⁴ Mē'ē yē'ēre pēpacona, asa maca tsihua'ē yē'ē ētapēpi sihuaquē teapi.

⁴⁵ Ai sihuayē, mē'ē case'ere care paji caco asa do'ire.”

⁴⁶ Ja maca María cao:

Yē'ē ai sihuayē, Maija'quēre.

⁴⁷ Cui'ne yē'ē joyopi sihuayē, Maija'quē yē'ēre huasoquēna.

⁴⁸ Maija'quēpi i jo'yao ai cuasaye peocore de'oye cuasapi.

Yureta'a jaje yo'oquëna, si'a paipi ai sihuaco si'anë
caja'cohua'i a'ë.

49 Maija'quë ai jerepa tutu quë'ipi yë'ëna de'oye
necaë'ë.

Yë'ë Ējaë i mami cato ai de'oyerepa.

50 Si'anë oiquë api, ite ca'racohua'ire.

51 Tutu quë'i co'amaña yo'oquë nepi, i jëñapi.

Jerepa pa'iohua'i a'ë cuasa joñoa hue'ecohua'ini
meñe quëconi huahue huesopi.

52 Ñajë'ë, i yo'ose'ere: Ējaohua'i pa'isicohua'ini
meñe peocohua'ire nequë

Cui'ne iti jerepa pa'iohua'i a'ë cuasama'cohua'ini
ñese mëose'ere.

53 Ao ëa ju'icohua'i pa'isicohua'ini de'oye ao
timëpi.

Cui'ne jaiye co'amaña pasicohua'ini coa peo jëña
ne saopi.

54 De'hue cōcaji'i, Israel paire.

I jo'yare huāñeyema'ë oji'i.

55 Abrahamre ca nēose'ere de'oyerepa yo'opi, mai
aiohua'ire.

Cui'ne jaje Abraham tsëcapë Israel paire de'oye
yo'oja'quë api, si'anë jajese'e.

56 Ca tējini pëpao, Elisabet huë'ena, toaso
ñañëohua'ire. Pëasicopi pani tējini jeteyo'je io
huë'ena col'io.

Juan Ti Doquë Coase'e

57 Ja jeteyo'je Elisabet tsihua'ëre coa mu'seña
ti'aëna, mamaquëre pao.

58 Io cajeohua'i cui'ne do'icohua'i ja'ye
pa'icohua'i sani pëpahuë, iote, Maija'quë de'oye
yo'ose'ere asani sihuajë.

59 Ocho mu'seña pa'i maca sahuë, cui'ri ca'nihuë tēaņu'u cajë Israel pai deojajë cajë, cui'ne pëca ja'quë Zacarías mamire sēoņu'u cajë yo'ohuë.

60 Jaje cajëna, pëca ja'copi cao:

“Pani, i cato Juan hue'eye pa'iji.”

61 Jaje cacona, iote cahuë:

“¿Me yo'oquë jaje hue'equë'ni, më'ë pairepa ja mamire hue'ecohua'i peoyë. Jaje pa'i mami hue'ecohua'i peoto?”

62 Ja maca tsihua'ë pëca ja'quëre moñopi iñojë sei'ë:

“¿Ique mamire hue'yoye yëquë'ni?”

63 Sejëna, pëca ja'quëpi soquë totore dajë'ë caquëna, isirena, iona toyapi: “I mami cato Juanpi.” Jaje toyaëna, si'a hua'i ai cuasajë ñahuë.

64 Ja macapi Zacaríasje cui'naëpi coca caquë de'oni Maija'quëre sihuaquë ca huëopi.

65 Jaje iye yo'ose'ere ñani i quëno maca pa'icohua'i ai cuasahuë. Cui'ne iye yo'ose'ere si'a Judea ai cuti pa'icohua'ire quëajëna, asahuë.

66 Si'ahua'i iti quëaye asacohua'i itire cuasahuëni asa'ñe nëina, senirojaë'ë:

“¿Me yo'oquërepa ai de'oja'quë a'ni, jaë tsihua'ë?”

Maipi ñahuë, Maija'quëre papi ite ñacaise'e.

Zacarías Jujuse'e

67 Zacarías Maija'quë joyo timësiquëpi Maija'quë isi yë'opi capi:

68 Sihuaņu'u, mai Ejaëre Israel pai Diusure.

Jaë cato maina dani huasopi.

69 Maina Maija'quëpi isipi tutu quë'ire, paire huasoquëre.

Jaë cato i jo'yaë David tsëcapë aquëpi.

⁷⁰ Maija'quëpi ñeje ca nëoa'ji'i, i case'ere quëacaicohua'i tsoe hue'ña acohua'i ja're:

⁷¹ Maire huasosi'i, si'aohua'i maire coejë sañope yo'ojëna, pa'icohua'ire.

⁷² Mai aipëre teaye ñaquë

I ca nëose'e huanëñema'ë de'oye necaji'i.

⁷³⁻⁷⁵ Yë'ëna isisicohua'ipi nuñe pa'icohua'ipi ca'rama'pë

Yë'ëre necaicohua'i ti pa'ija'cohua'i a'ë caquë

Mësarute sañope yo'oyere huasosi'i ca nëopi, mai ai ñecuë Abrahamre.

⁷⁶ Maija'quërepa quëacaiquë hue'yoja'cohua'i a'ë, paipi,

Më'ëpi mai Ejaë saija'a ma'are nui ma'arepa sani ne de'huaja'quëni.

⁷⁷ I paire de'hue iohua'i co'aye yo'o do'ire sai de'huacaiye pa'iji, quëaja'quë a'ë, më'ëpi.

Ja do'ipi huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

⁷⁸ Maija'quë oi cui'ne teaye ña do'ipi,

Ësë ñata maca mëi miañeje pa'ye maire huasoquë ma'tëmopi daija'quë api, maire miaja'quë.

⁷⁹ Huesëcohua'ire juni tējicohua'ire miacai

Cui'ne de'oye i maire huasoye asajajë caquë pa'iyere ye'yaja'quë api.

⁸⁰ Juan ai de'opi. Cui'ne i joyoje ai de'opi. Ai de'oquëpi pai peo hue'ña cuene yejare paji'i, Israel paire quëa huëo macaja'a.

2

Jesús Coase'e
(Mt 1.18-25)

1 Ja mu'seña paì ëjaë César Augustopi si'a yeja pa'icohua'ire cuëcueye pa'iji caquë cuañepi.

2 Iye du'ru macarepa paire cuëcueye cato yo'ohuë, Cirenio Siria cuañequë pa'i maca.

3 Jaje pa'ina, si'ahua'i saiye paji'i, paì ñape ìohua'i daripëre pana jàrona cuëcue cuañoja'cohua'ipi.

4 José cato David tsëcapë aquë paji'i. Ja do'ire Galilea yeja daripë Nazaretpi sani Judea yeja daripë Belénna saji'i, Davidre coa sitona.

5 Toya cuañoja'quëpi Belénna saji'i, María ì huejaja'coa ca nëosicopi coañe ti'a huesësico ja're.

6 Jaje sani Belénre pa'ijëna, María coañe ti'aëna,

7 jàrona pao, ìo du'ru mamaquëre. Pani caña catipëpi tunani huequë ai de'huana oao, paì pëa hue'ña peo do'ire.

Huiñaëpi Yëi Ñamare Ñacohua'ire Quëaye

8 Belén quëno macare yëi ñamare ñacohua'ipi ñamique tsiore ìohua'ini ñajë paë'ë.

9 Pa'ijëna, cuasama'tore papi Ëjaë huiñaë ñai nëcaquëna, Maija'quë miañepi ìohua'ire mia hue-soquëna, ai quëquë huesëhuë.

10 Jaje ña quëquëjëna, Maija'quë huiñaëpi capi:

“Ca'rama'pë pa'ijë'ë, mësarute huajë coca quëasi'quë daiyë, mësarü si'ahua'i asani ai sihua ja'ñere.

11 Yure David daripëna tsitu'ure coao, mësarute huasoja'quëpi. Jaë cato Cristo Ëjaëre papi.

12 Mësarü ñani ì api cuasa ja'ñere caña catipëpi tunani huequë ai de'huana oasiquëpi uina ti'aja'cohua'i a'ë.”

13 Tei Maija'quë jo'yaë huiñaë ñai macapi yecohua'i ma'tëmo acohua'ijë ñaihuë. Ñeje cajë Maija'quëre sihuajë:

14 Sihujë de'oyerepa cañu'u, Maija'quëre ma'tëmo aquëre,

De'oye pa'iyere pa'ijë'ë, ìpi sihuaquëna pa'icohua'ipi.

15 Maija'quë jëjo daosicohua'i ma'tëmona co'isi maca yëi ñamare ñacohua'ipi ìohua'ija'a sa'ñe ca huëohuë.

“Jaje pa'ito esa Belénna sani ñañu'u, ëjaë maire quëase'ere.”

16 Sani ti'ahuë, Maríare, Josére cui'ne tsihua'ëpi huequë aocona oasiquëpi uina.

17 Jaje ìte ñani Maija'quë jo'yaë ìohua'ire quëase'ere quëareña.

18 Quëajëna, asacohua'ipi ai cuasareña.

19 Jaje yecohua'i yo'ojëta'are María cato ìo joyona de'hua, si'aye iye, ti yo'ose'ere cuasaco.

20 Yëi ñamare ñacohua'i si'aye ìohua'ire case'eje paye pa'ina, ñani Maija'quëna sihuajë jëjëjë colihuë.

Maija'quëna Jesure Ìsiye

21 Ocho mu'seña pa'i maca tsihua'ë ca'ni maña tējë cui'ne ì mamije hue'yohuë, Jesús, huiñaë Maríare ja peoco pa'i maca quëase'ere.

22 Tsitu'ure pasi jeteyo'je si'sire tsoa to mu'seña ti'aëna, Jerusalén daripëna saijë tsitu'ureje sahuë, Maija'quëna ìsiñu'u cajë, Moisés cuañese'epi jaje caye sëte.

23 Jaje yo'ohuë, ëjaë cuañese'epi ñeje toyase'e pa'li do'ire: “Si'a ëmë tsi du'ru coacohua'i Maija'quëna isisicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.”

24 Ëjaë cuañeñepi caji: “Caya pi'are panita'a caya su'tere isijë'ë.” Ja yo'oyere cajë saë'ë.

25 Ja mu'seña Jerusalén pa'iquëpi Simeón hue'equëpi paji'i. Nuiñerepa pa'iquëpi Maija'quëre sei pa'iquëpi, Israel paire huasoyere utequë paji'i. Jaje pa'ina, Maija'quë joyopi Simeón ja're pa'li

26 quëapi, më'ë ju'iñe paja'quë a'ë, ëjaë jëjo daoquë Cristore ñama'ë pani.

27 Maija'quë joyopi quëaquëna, Maija'quëre se huë'ena sani pa'ina, Jesús pëca ja'quëohua'i tsihua'ëre cuañese'e cayeje neñu'u cajë Maija'quëre se huë'ena dahuë.

28 Dajëna, Simeónpi tsihua'ëre coani Maija'quëna sihuaquë capi:

29 Ëjaë, yë'ë yureta'a sihuaquë ju'iñe pa'iji.

Më'ë ca nëose'ere ñasiquëpi.

30 Yë'ë ñaco capi huasoquëre ñahuë,

31 Si'a pai ña hue'ñana më'ë necaisiquëre.

32 Jaë api, Israel peocohua'ire miacaija'quë

Cui'ne i do'ire yecohua'ipi Israel pai ai de'ocohua'i a'ë, caji'cohua'i a'ë.

33 Simeón tsihua'ëre ñaquë cayere ai cuasareña, pëca ja'quëohua'i.

34 Ja maca Simeón Maija'quëpi de'oye ñacaija'quë icohua'ire caquë Maija'quëre seji'i. Seni tējini Mariare capi, Jesús pëca ja'core:

“Asajë'ë. Iquë tsihua'ë jai paire Israel paire ne tañojaquë api. Cui'ne jai paire Israel paire

Maija'quëre tuiye huëoquë yo'oja'quë api. Jaje pa'ina, jai pai ite sañope caji'cohua'i a'ë.

³⁵ Cui'ne, iquë do'ire jai pai pai ñape johua'i joñoa cuasaye ñaño pa'ija'coa. Jaje pa'iquëta'are më'ëreta'a si'aye iye yo'oyete cuasani hua'tipi më joyoja'a tota etojaiñeje pa'ye pa'ija'coa, oi do'ire.”

³⁶ Cui'ne jarote te'o nomio yequë mu'se pa'i ja'ñere asaco quëaco. Ana hue'eco, Fanuel mamaco paco'ë. Aser tsëcapë aco, aio maca paco'ë. Nomi tsiopi huejani siete ometëca ëjëre pani hua'jesicopi paco'ë.

³⁷ Yure cato hua'jeopi ochenta y cuatro ometëca paco'ë. Maija'quëre se huë'epi etama'copi ñamiña cui'ne mu'seña Maija'quëre sihuaco ao aima'o seo paco'ë.

³⁸ Jao Anapi iti jaje yo'ojë ca maca dani Maija'quëre du'ru se de'oji caco pëpa toni Jerusalén paire huaso ja'ñere utecohua'ini quëao, tsihua'ë Jesús yo'o ja'ñe ayere.

Nazaretna Co'iyë

³⁹ Ja maca si'aye ëjaë cuañese'e yo'o tëjini col'ihuë, Galileana johua'i pa'i daripë Nazaretna.

⁴⁰ Tsihua'ë i ai de'oyeje ai tutu quë'i cui'ne ai ta'ñe pa'i de'opi, Maija'quëpi ite de'oyerepa ñacaina.

Jesús Maija'quë Huë'ere Pa'iyë

⁴¹ I pëca ja'quëohua'i coa si'a ometëcaña Jerusalénna saë'ë, Israel pai Egíptopi etasi mu'sere cuasajë tsi'siyena.

⁴² Jesús doce ometëca ti'ani pa'i maca si'ahua'i Jerusalénna ja fiesta yo'oyena tsi'siñu'u cajë saë'ë, noni jaje yo'ojë pa'icohua'i sëte.

43 Ja fiesta carajaquëna, co'i maca tsihua'ë Jesús Jerusalénna pëapi, pëca ja'co cui'ne José huesëjëna.

44 Te'e mu'serepa ma'aja'a Jesuje daiji jai pai conì cuasajë saë'ë. Saijëta'a do'ijë quë'ro cui'ne iohua'i ñacohua'i quë'ro co'ejëna, peopi.

45 Peoquëna, ñani ja maca yureta'a co'ihuë, Jerusalénna co'eñu'u cajë.

46 Toaso mu'seña pa'i maca ti'ahuë, Maija'quë huë'ere pa'ina, cuañese'e ye'yacohua'i ja're conì ja'rusiquëpi ñu'i iohua'i cayere asaquë cui'ne iohua'ireje sañope sei yo'oquëna.

47 Si'a pa'icohua'i Jesús si'aye ta'ñe asaquëpi sañope de'oyerepa sehuoyere asajë quëquëhuë. Merepa ai asaquë'ni, jaë cajë ai cuasareña.

48 Pëca ja'quëohua'ipi ite ti'ajë ai cuasajëna, pëca ja'copi cao:

“Tsihua'ë, më'ëni më ja'quë cui'ne yë'ë co'a ju'ijë co'erojaiñë. ¿Me nesi'quë jaje yëquëre, huesë ëaye yo'ou'ni?”

49 Jaje cacona, Jesupi iote capi:

“¿Me yo'ojë yë'ëre co'eye'ni? Huesëma'pë yë'ë cato ja'quë co'amañare yo'oja'quë a'ë.”

50 Jaje caquëna, iohua'ipi cuasaquë cayere asa ti'ama'pë paë'ë.

51 Ja maca iohua'i ja're conì co'ipi, Nazaretna. Si'anë de'oye sehuoquë paji'i, pëca ja'quëohua'ire. Pëca ja'copi iyere si'aye io joyona de'hua.

52 Jaje yo'oquë Jesús ai de'opi, i capë cui'ne i cuasayeje. Maija'quëpi cui'ne paipi conì i de'oye pa'iyere ñajë de'oquë api cuasahuë, tayoye peoquëna.

3

Juan Ti Doquëpi Yëhuoye
(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹ Tiberio César pai ëjaë paji'i. Ipi quince ometëca cuañequë pa'i maca Poncio Pilatopi paji'i, Judea cuañequë ëjaë. Herodespi Galilea cuañequë paji'i. Iyo'jei Felipepi Iturea cui'ne Tranconite cuañequë paji'i. Cui'ne Lisianaspi Abilinia cuañequë paji'i.

² Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjahua'i cato Anás cui'ne Caifás paë'ë. Jaohua'i pa'i mu'seña Maija'quëpi Zacarías mamaquë Juanna capi, cuene yejare pa'ina.

³ Juan cato Jordán tsiaya quë'roja'a sai si'a hue'ña pai pa'icohua'ire capi: Ja'në co'aye cuasase'ere jeoni ponëñe pa'iji. Ponëni oco dosicohua'ini Maija'quëpi mësarü co'aye yo'ose'ere sai de'huaja'quë api. Jaje yëhuopi.

⁴ Tsoe ja'rë Maija'quë caye quëacaiquë Isaíaspi toyaquë pa'ise'eje cui'ne japi ti'api, i toyase'e caji: Cuene yejapi pai cui'neje asa cuañoji,

Ne de'huajë'ë, mai Ëjaë ma'are.

Nuñerepa ma'a necaijë'ë, i cu'i hue'ña.

⁵ Yo'cohuë pa'ise'ere ne timë ja'ñe a'ë.

Jai cuti cui'ne a'ri cuti pa'ise'ere nui yejarepa ne ja'ñe a'ë.

Nui ma'aña peose'ere nui ma'aña de'huaye a'ë.

Dea pëa quë'i ma'aña pa'ise'ere nui yeja ne ja'ñe a'ë.

⁶ Ja maca Maija'quë paire huasoye si'a pai ñaja'cohua'i a'ë.

⁷ Ite oco do cuañoñu'u cajë paipi i quë'rona daicohua'ire Juanpi capi:

“¡Aña tsëcapë acohua'i! ¿Nepi mësarute quëare'ni, Maija'quë pëi nejoquëna, jëa ja'ñere?

8 Ponësicohua'i pani, ponësicohua'i yo'oyere yo'ojë'ë. Jaje yo'ojëna, ñani dosi'i. Abraham tsëcapë a'ë cama'pë pa'ijë'ë. Ja caye ti'a ma'ñe a'ë. Maija'quëpi yëni iye quëna pëaje Abraham tsëcapëre neñe pa'iji.

9 Tsu'upo tsoe ne de'huasicoa, soquë ñëa cueja'core. Si'a soquë ñëa de'oye quëi ma'ñe cato cüeni toana ëcooa. Maija'quë tsu'upojë pa'i.”

10 Ja maca paipi ìte seteña:

“¿Jaje pa'ito ìquere neja'cohua'i a'ni?”

11 Sejëna, Juanpi sehuopi:

“Caya ju'i caña paquë pani te'ore isiye pa'iji, ti peoquëna. Añe paquë pani peoquë ja're conì aña pa'iji, te'e.”

12 Pa'i do'i curiquë secohua'ije oco do cuañoñu'u cajë daisicohua'ipi pa'ijë Juanre se'ë:

“¿Ye'yaquë, ìquere yëquë neja'cohua'i a'ni?”

13 Sejëna, Juanpi capi:

“Cuañese'e caye pa'ina, jerepa curiquë sema'pë pa'ijë'ë.”

14 Soldado pa'icohua'ipi ìte seteña:

“Cui'ne yëquë, ¿ìquere neja'cohua'i a'ni?”

Cajëna, sehuopi:

“Tutu yo'ojë sioma'pë pa'ijë'ë, yecohua'i payere. Coa coso do'ire tsioma'pë. Cui'ne mësarute saiñere ti'api cuasajë pa'ijë'ë, sihuani.”

15 Juanni Cristo pa'ima'quë cuasajë pai utehuë. I a'ë caquëna, asañu'u cajë.

16 Cuasajëna, Juanpi capi:

“Ocopi doyë, mësarute. Ja yë'ta'a yë'ë jeteyo'je daija'quë api, yë'ë jerepa de'oquepi. I jo'yaë i zapato joyecaiquë yë'ëre tëto saisiquë api. Yë'ë jerepa teaye pa'i a'ë. Jaë cato doja'quë api, Maija'quë joyopi cui'ne toapi.

¹⁷ Tsoe pala cajiji, trigo jëoquë iti case'e de'huaquë ja'ose'e huahueja'core. Iti care pase'e i de'hua hue'ñana de'huaquë ja'ose'e toa ti yayama'cona ëoja'quë api.”

¹⁸ Ñeje caquë paire de'o coca yëhuoquë cui'ne jaiye yequeje Juan quëapi.

¹⁹ Cui'ne Herodes pai ëjaëpi yo'jei Felipe nëjo Herodíasni jioni paquëña. Jaje yo'o ma'ñe a'ë caquë cui'ne i yeque co'aye yo'ose'ena con i yëhuopi, Juan.

²⁰ Jaje quëaquëta'are Herodespi i caye asama'ë. Ja yë'ta'api yeque co'aye yo'o coquë Juanre co'a paire co hue'ñana copi.

Jesure Doye

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Ja yë'ta'a co cuañoma'quëpi Juan oco doquë pa'ina, Jesuje do cuañosiquë paji'i, cui'ne ipi Maija'quëre se maca ma'tëmopi jaca saiona.

²² Maija'quë joyopi su'teje pa'ipi ina nëca meni pajje ñajëna, ja maca yë'ose'e ma'tëmopi jutapi, ñeje:

“Më'ë a'ë, yë'ë mamaquërepa. Më'ëni ai sihuaquë pa'iyë.”

Jesús Ñecuëohua'i

(Mt 1.1-17)

23 Jesús treinta ometëca paquëpi Maija'quë co'amañarepa ne huëopi. Pai caye cato José mamaquë paji'i.

24 José paji'i, Elí mamaquë. Elí paji'i, Matat mamaquë. Matat paji'i, Leví mamaquë. Leví paji'i, Melqui mamaquë. Melqui paji'i, Jana mamaquë. Jana paji'i, José mamaquë.

25 José paji'i, Matatías mamaquë. Matatías paji'i, Amós mamaquë. Amós paji'i, Nahúm mamaquë. Nahúm paji'i, Esli mamaquë. Esli paji'i, Nagai mamaquë.

26 Nagai paji'i, Maat mamaquë. Maat paji'i, Matatías mamaquë. Matatías paji'i, Semei mamaquë. Semei paji'i, José mamaquë. José paji'i, Judá mamaquë.

27 Judá paji'i, Joana mamaquë. Joana paji'i, Resa mamaquë. Resa paji'i, Zorababel mamaquë. Zorobabel paji'i, Salatiel mamaquë. Salatiel paji'i, Neri mamaquë.

28 Neri paji'i, Malqui mamaquë. Melqui paji'i, Adi mamaquë. Adi paji'i, Cosam mamaquë. Cosam paji'i, Elmodam mamaquë. Elmodam paji'i, Er mamaquë.

29 Er paji'i, Josué mamaquë. Josué paji'i, Elizer mamaquë. Elizer paji'i, Jorim mamaquë. Jorim paji'i, Matat mamaquë.

30 Matat paji'i, Leví mamaquë. Leví paji'i, Simeón mamaquë. Simeón paji'i, Judá mamaquë. Judá paji'i, José mamaquë. José paji'i, Jonán mamaquë. Jonán paji'i, Eliaquim mamaquë.

31 Eliaquim paji'i, Melea mamaquë. Melea paji'i, Mainán mamaquë. Mainán paji'i, Matata ma-

maquë. Matata paji'i, Natán mamaquë.

³² Natán paji'i, David mamaquë. David paji'i, Isaí mamaquë. Isaí paji'i, Obed mamaquë. Obed paji'i, Booz mamaquë. Booz paji'i, Salmón mamaquë. Salmón paji'i, Naasón mamaquë.

³³ Naasón paji'i, Aminabab mamaquë. Aminabab paji'i, Aram mamaquë. Aram paji'i, Esrom mamaquë. Esrom paji'i, Fares mamaquë. Fares paji'i, Judá mamaquë.

³⁴ Judá paji'i, Jacob mamaquë. Jacob paji'i, Isaac mamaquë. Isaac paji'i, Abraham mamaquë. Abraham paji'i, Taré mamaquë. Taré paji'i, Nacor mamaquë.

³⁵ Nacor paji'i, Serug mamaquë. Serug paji'i, Ragau mamaquë. Ragau paji'i, Peleg mamaquë. Peleg paji'i, Heber mamaquë. Heber paji'i, Sala mamaquë.

³⁶ Sala paji'i, Cainán mamaquë. Cainán paji'i, Arfaxad mamaquë. Arfaxad paji'i, Sem mamaquë. Sem paji'i, Noé mamaquë. Noé paji'i, Lamec mamaquë.

³⁷ Lamec paji'i, Matusalén mamaquë. Matusalén paji'i, Enoc mamaquë. Enoc paji'i, Jared mamaquë. Jared paji'i, Mahalaleel mamaquë. Mahalaleel paji'i, Cainán mamaquë.

³⁸ Cainán paji'i, Enós mamaquë. Enós paji'i, Set mamaquë. Set paji'i, Adán mamaquë, cui'ne Adán paji'i, Diusu mamaquë.

4

Jesure Neñañe
(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹ Maija'quë joyo ini pa'ina, Jordán tsiayapi coliquëna, Maija'quë joyopi sapi, cuene huesësi yejana.

² Jarote cuarenta mu'seña ao ti aima'ë pa'ina, jeteyo'je ao ëaye nëi maca

³ huatipi ite neñasi'i, caquë capi:

“Maija'quë mamaquë sëte iye quëna përe cuañejë'ë, pan pë de'ojaco.”

⁴ Caquëna, Jesupi ite capi:

“Toyase'e caji, Coa aose'e ai pa'iye peoji, pai. Peoquëna, ai jerepa si'aye Maija'quë ca cocare de'oye sehuocaiye pa'iye pa'iji.”

⁵ Ja jeteyo'je huatipi sapi, ai cutihuëna. Sani iye yeja pa'iye te'epi esa iñopi si'aye, paire cui'ne iote pa'ieje.

⁶ Iñoni huatipi ite capi:

“Yë'ëpi më'ëre si'a iye tutu, cui'ne iye jai yejana de'o co'amaña isisi'i. Yë'ëna isise'e a'ë, si'aye iye. Jaje pa'ina, yë'ë yëyeje isiye pa'iji, yë'ë isiye yëquëna.

⁷ Mël'ëpi do're ja'runi yë'ëni sequë pa'ito më'ë tse pasipi.”

⁸ Jesupi ite sehuopi:

“Yë'ë quëno maca pa'ima'ë pa'ijë'ë, Satanás. Saijë'ë. Toyase'e caji: Sejë'ë, më Ejaë Diusuni cui'ne ise'ere necaijë'ë.”

⁹ Ja jeteyo'je huatipi Jerusalén daripëna sani Maija'quë huë'e jetena mëani capi:

“Maija'quë mamaquërepa pani tito sa tomejë'ë, iye macapi yejana.

¹⁰ Toyase'e caji:

Maija'quēpi i huiñāohua'ire cuañeina, mē'ère
ñacaija'cohua'ire.

11 Mē'ēpi tomequēna, iohua'i jēñapi tseaja'cohua'i
a'è,

Quēna pēana mē nēcañoa a'si nema'quēni cajē.”

12 Caquēna, Jesupi ite sehuopi:

“Yequeje toyase'e caji: Mē'è Ējaē Diusure
neñama'è pa'ijē'è.”

13 Caquēna, huati Jesure si'aye neñani yo'o ju-
jani, tsoe maca jeoni saji'i.

Jesupi Galileana Yo'o Huēoye

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

14 Jēo saquēna, Jesupi Galileana co'ipi, Maija'quē
joyo tutu tīmēsiquēpi. Jaje pa'ina, pa'i i pa'yere
quējēna, ja yejaña pa'icohua'i asahuē.

15 Pa'i dari ñape tsi'si huē'ña pa'yena ye'yaquē
pa'ina, si'ahua'i ite de'oquēre papi cajē sihuahuē.

Jesús Nazaretre Pa'iyē

(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

16 Ja maca Jesús Nazaretna saji'i, i ai de'osi
daripēna. Huajē mu'se tī'aēna, pa'i tsi'si huē'ena
cacani ja'rupi. Jaje i si'anē yo'oye sēte. Ja'rusipi
Maija'quē coca pēpē ñasi'i caquē huēni nēcapi.

17 Nēcaquēna, Isaías Maija'quēre quēcaiquē toy-
aquē pa'ise'ere isiēña. Iti maca aquēpi isiquēna,
hui'yoquē tī'api, ñeje toyase'e pa'i huē'ñare:

18 Mai Ējaē joyopi yē'ēni pa'iji.

Jaje pa'ina, yē'ēna de'o cocare isipi,
carajacohua'ina quēa ja'ñere.

Cui'ne ai oicohua'ire yēhuo huasoja'quē a'è.

Tsea cuañosicohua'i pa'icohua'ire quēa
huasoja'quē a'è.

Cui'ne ñama'cohua'ini ñacohua'ire neja'quë a'ë.
Co'aye yo'ojëna, ai yo'ojë pa'icohua'ini de'o pa'iye
isija'quë a'ë.

19 Mai Ējaë oi necai tēcahuëre paipi asaja'cohua'i
a'ë caquë yë'ëre jëjo daopi.

20 Jaje Jesús ña tējini tēoni paī tsi'si hu'e
coçaiquëna, isini ja'rupi. Ja maca si'ahua'i ai
ñahuë, ise'ere, paī tsi'si huë'ere tsi'sicohua'i.

21 Ñajëna, johua'ire jë'nërepa ca huëopi:

“Yure iye mu'se tī'api, iye toyase'e caye mēsaru
asa maca.”

22 Si'ahua'i Jesús de'oquë api cajë i case'ere
merepa de'oye caëna, cajë ai cuasajë sa'ñe cahuë:

“¿Iquë coa José mamaquë api, pa'ima'quë?”

23 Jesupi capi, jaohua'ire:

“Jujuquë sēte co'ye jujujë'ë, caja'cohua'i a'ë.
Casicohua'ipi yequeje caja'cohua'i a'ë. Capernaum
yejana yo'ose'eje yure iño më'ë yejare pana
yo'ojë'ë, yëquë asase'eje.”

24 Ja maca ai seña maca ca saoquë cui'ne capi:

“Nuñerepa cayë. I ai de'o sito pa'icohua'i caye
Maija'quëre quëacaiquëre te'ijë de'oyerepa sihua
cuañosiquë peopi.

25 Maija'quëre quëacaiquë Elías pa'i mu'señare Is-
rael paī hua'jeohua'i jai paī paë'ë. Ja mu'seña tres
ometëca jerepa ocoma'ëna, si'a yeja pa'icohua'i ao
ëa ju'ijë ai yo'ohuë.

26 Jaje ai yo'ojëta'are Maija'quëpi Elíasre Is-
rael paī hua'jeohua'ire jëjo saoye paipi. Paquë
Sareptare hua'jeo pa'ico quë'rona jëjo saopi, Sidón
yejana.

27 Cui'ne Maija'quëre quëacaiquë Eliseo pa'i mu'señaje jai paí Israel paí ja'ju dahuë ju'icohua'i paë'ë. Pa'ijëta'are te'ireje jujucaiye papi. Paquë Siria yeja aquë Naamánni jujucaji'i."

28 Jaje caquëna, asani tsi'sisicohua'ipi ai pëti huëohuë.

29 Ja maca huëni nëcani Jesure tseani paí daripë peo hue'ña hue'sena etoni sahuë, cuti sa'nihuëre pana. Jaropi jëjo toñu'u cajë. Iti cutihuëre paí pa'i daripë paji'i.

30 Jaje jëjo toñu'u cajë sasicohua'ita'are Jesús iohua'i jopoja'a etani saji'i.

Co'a Huati Joyo Hue'equë

(Mr 1.21-28)

31 Ja maca Jesús saji'i, Capernaumna Galilea yeja daripëna. Jarona sani huajë mu'seña paire ye'ya huëopi.

32 Iohua'ire ye'yayere asajë ai ñahuë. ¿Merepa jaje cuañequë quëayeje pa'yerepa quëaquë'ni? cuasajë.

33 Jaro tsi'si hue'ñare paji'i, te'i ëmë huati joyo hue'equë. Jaëpi cuiipi.

34 "Yëquëre yo'oma'ë. ¿Me nesi'quë yëquëre yo'oquë'ni, Jesús Nazaret aquë? ¿Nejosi'quë daiquë? Më'ëre yë'ë ñañë. Më'ë cato Maija'quë mamaquë, de'oquëre pa'ë."

35 Ja maca Jesús co'a joyore capi:

"Cama'ë. Jaëte jëoni saijë'ë."

Jaje ca maca co'a joyopi paí ña hue'ñana co'aye neñe peoyerepa yejana ne taoni eta saji'i.

36 Si'aohua'i ña quëquëni sa'ñe iohua'ija'a cahuë:

“¿Ique yë'o a'ni, ja jerepa pa'ye iye? Cuañequëna, huatiohua'ije ite sehujë etayë.”

³⁷ Jaje yo'oquëna, paipi Jesús yo'oye ayere ja yeja si'a hue'ña quëarojateña.

Jesupi Simón Pedro Huaore Jujuye

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Ja maca Jesús tsi'si hue'epi etani Simón hue'ena cacapi. Jarote paco'ë, Simón huaosuña dahuë ai ju'icopi. Jaje pa'iona, Jesure jujucijë'ë, cajë sei'ë.

³⁹ Ja maca Jesús suña dahuë ju'iconi ñaquë suña dahuëre pi'ra saouna, suña dahuë peocopi huëni aore neni ao.

Jesús Jai Paire Jujucaiye

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Èsë cara mesi maca jai paire ju'icohua'ire dahuë, coa si'a ju'i dahuë quë'iohua'ire Jesuna. Dajëna, ju'icohua'ire j jëtëpi pai ñapere patoquëna, co'yahuë, si'aohua'i.

⁴¹ Ju'icohua'ire pa'isicohua'ipi huatiohua'i etajë Maija'quë mamaquëre papi cuijëna. Jesupi ja cayere ësepi, tsoe iohua'ipi Maija'quë jëjo daoquë Cristo api asa do'ire.

Jesús Yëhuoye, Galilea Quë'rore

(Mr 1.35-39)

⁴² Jesús nea hue'ñarepa pai peo hue'ñana saquëna, saima'quëni cajë co'ejë ti'ahuë.

⁴³ Ti'asi maca Jesupi capi, jahua'ire:

“Quëaye pa'iji, de'o coca Maija'quë pa'i te'te ayere yequë pai daripëaje. Jare caquë jëjo daosiquë a'ë.”

44 Jaje Jesús cu'i quëarojaji'i, Galilea tsi'si huë'ñana.

5

Tsiaya Hua'ire Yo'eye
(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Jesús Genesaret Jaira tē'tēpare pa'i quëaquëna, jai pa'i qui'iyerepa Maija'quë coca asañu'u cajë dateña.

² Daijëna, Jesupi caya yohuë, peo huëapi huahuaquëna, ñapi. Iti yohuë acohua'ipi yo'e nëare tsoa toñu'u cajë tumareña.

³ Ñani ja maca Jesús yohuëna aya mëji'i. I aya mëisi yohuë Simón tse paco'ë. Ja maca capi, a'ri maña so'ona jëjo sao huahuojë'ë, yohuë. Huahuojëna, ja'runi ñu'i Jesús paire ye'ya huëopi.

⁴ Ye'ya tējini Simónre capi:

“Hua'i pa'i huë'ñana yohuëja'a sani mësarü yo'e nëapi hua'ire neñu'u.”

⁵ Simónpi sehuopi:

“Ye'yaquë, si'a ñami te'e hua'ireje neñe peoyerepa ai yo'ohuë, nema'pë. Jaje pasicohua'ita'a më'ëpi cuañeñe sëte hua'i yo'erë jëo dëosi'i.”

⁶ Cani jëo dëosi maca hua'ipi airepa timërena, hua'i yo'erëpi tēi huëo.

⁷ Ja maca yequë yohuëre cajeohua'i pa'icohua'ire jëñapi soihuë. Soina, dani si'ahua'i caya yohuëa ea tete macarepa aya timëhuë.

⁸ Ja maca Simón Pedro iyere ñani do're ja'runi Jesure capi:

“Saijë'ë, Ëjaë, yë'ë quëno maca pa'ima'ë. Yë'ë co'aye yo'oquë a'ë.”

9 Coa quëquë huesëni jaje caquëna, i ja're cõni pa'icohua'ijë hua'ire nese'ere cuasajë ai quëquëhuë.

10 Cui'ne, Zebedeo mamajë Jacobo cui'ne Juan, Simón cajeohua'ijë quëquë huesësicohua'i paë'ë. Jaje quëquëjëta'are Jesús capi, Simónre:

“Ca'rama'ë pa'ijë'ë. Më'ë yurepi paire yo'ecaiquë pa'ija'quë a'ë.”

11 Ja maca yohuëare tẽ'tëpana sani jëoni Jesús ja're saë'ë.

Jesús Jujucaiye, Ja'ju Dahuë Ju'iquëre
(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

12 Jesús pai daripëre pa'ina, te'i pai ja'ju dahuë ju'iquëpi tütani Jesure ñani i tsiapi yejare pana semeni seji'i. Ñeje caquë:

“Ejaë, më'ëpi yë'ëre jujuye yëni jujujë'ë. Yë'ë ju'i dahuë.”

13 Ja maca Jesús i jëtëpi patoquë capi:

“Yë'ë jujucaiyë.”

Caquëna, jare iti macapi ja'ju dahuë peoquë de'opi.

14 Ja maca Jesús ite capi:

“Quëama'ë pa'ijë'ë, paire. Coa Maija'quë huë'e ñacaicohua'ise'ere sani iñojë'ë. Iñoni më'ë co'ayere tsoa toquë yo'lo do'ire isijë'ë, Moisés cuañequë pa'ise'ere. Jaje yo'oquëna, si'a hua'i më'ë ju'iquë pa'isiquëpi de'oquë ponëni yo'oye ñaja'cohua'i a'ë.”

15 Jaje pa'iquëta'are Jesús yo'oyepi jero sa'ana jai saji'i. Jaje pa'ina, jai pai i caye asañu'u cajë daijëna, ju'icohua'ijë daë'ë, juju cuañoñu'u cajë.

16 Jaje yo'ojëna, Jesús paí peo hue'ñana sai Maija'quëre seji'i.

Quë'quë Dahuë Ju'iquëre Jujuye
(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

17 Jesupi ye'yaquëna, jarote ja'rusicohua'ipi ñuë'ë. Fariseo acohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i coní, Galilea yejare si'a hue'ña pa'icohua'ipi daisicohua'i paë'ë. Pa'ijëna, yecohua'ipi Judeapi cui'ne Jerusaléncpi daisicohua'ije paë'ë. Pa'ijëna, Jesupi paji'i, Maija'quë tutu ju'icohua'ire jujucayi.

18 Paquëna, yo'oye peoquëpi ju'iquëni cai sai-huëna oasiquëni cuajjë Jesús pa'i hue'ña coareña, ñajaquë cajë.

19 Dajëta'are caca hue'ñapi jai paí timësico pa'i do'ire cacaye pajë ña jujani huë'e jeteja'a mëni peo coje tëteni ju'iquëre paí jopoja'a meñe casahuë, Jesús ña hue'ña cai saihuëna oasiquëni.

20 Ja maca Jesús iohua'ipi ite jujuquë api cuasayere ñani ju'iquëre capi:

“Më'ë co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiyë.”

21 Jaje caquëna, asani cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseohua'i cuasa huëoreña: “Paipi yequë co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiye peoji. Jare Maija'quëse'e sai de'huacaiye pa'iji. ¿Iquei'ni, iquë ja jerepa Maija'quëre cue'cuequë caquë?”

22 Jesupi jaje cuasajëna, ñani capi:

“¿Me yo'ojë jaje cuasaye'ni?”

23 Co'aye yo'ose'ere sai de'huaye cui'ne iquëre jujucayiye paí cato yo'o tì'a ma'ñe a'ë. A'jiñe yo'oye peoji.

24 Jaje pa'ito de'o*ji*. Iñosi'i, mēsarute. Yē'è Pai Mamaquēpi te'ipi iye yeja cuañequēre papi co'aye yo'ose'ere sa*i* de'huacaiquē pa'iyē.”

Jaje se cani ju'iquēre capi:

“Mē'ēni cayē, huēijē'è. Mē uicore ini mē'è huē'ena saijē'è.”

25 Caquēna, ja macarepa it*i* ju'iquē pa'isiquēpi jaohua'i ñajēna, huēni nēcani i uisicore se de'huani Maija'quēre sihuaquē caquē saji'i, i huē'ena.

26 Saina, si'ahua'i ña quēquēni Maija'quēre sihua*jē* careña.

“Yurena ñahuē, pajje yo'o ma'ñere yo'oye.”

Jesús Levíre Soiye

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

27 Iye yo'osi jeteyo'je Jesús etaquē Leví hue'equēre ñapi, pa'i do'i sa*i* hue'ñare ñu'i curire seina, ñani capi:

“Tuijē'è, yē'ēni.”

28 Ja maca Leví i yo'oye si'aye se jēoni Jesús ja're cōni saji'i.

29 Ja jeteyo'je Leví jai fiesta nepi, i huē'ena, Jesuni sihuaquē. Jarote cui'ne jai pai pa'i do'i secohua'i cui'ne yecohua'i cōni a*i* saihuēna ja'rusicohua'ipi paē'è.

30 Pa'ijēna, ñani fariseohua'i cui'ne cuañese'le ye'yacohua'i Jesure ye'yecohua'ipi de'oye yo'oma'cohua'i a'è, cuasajē saño*pe* ca huēojē careña:

“¿Me yo'ojē mēsaru pa'i do'i secohua'i ja're cui'ne co'aye yo'ocohua'i ja're cōni a*i*jē cui'ne ucuye'ni?”

31 Cajēna, asani Jesupi sehuopi:

“De'oye pa'icohua'i cui'ne huajëcohua'i jujuquëre co'eye pañë. Jaje pa'ina, ju'icohua'ipi co'ecohua'i a'ë, jujuquëre.

³² Ja do'ire de'ocohua'ini soisi'i caquë, daisiquë peoyë. Co'acohua'ini soisi'i caquë daisiquë a'ë, jaohua'ipi ja'rë yo'ose'e jeoni ponëjajë caquë.”

Jesure Señe, Aima'pë Señere
(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Caquëna, iohua'ipi Jesure setëña:

“Juanre ye'yecohua'i yo'oye sëte aima'pë Maija'quëre ai sejë yo'oyë, cui'ne fariseo ye'yecohua'ijë. ¿Me yo'ojë më'ë ye'yacohua'ise'e si'anë aijë cui'ne ucujë pa'iyë'ni?”

³⁴ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“¿Hueja aó aija'cohua'ire soisicohua'ire aima'pë pa'ijë'ë cacohua'i a'ni, mësarü, huejaquëpi iti macare conï pa'ito?

³⁵ Jaje pa'iquëta'are yequë mu'se huejaquëre yë'ëre sioye pa'iji. Ja maca huejaquëpi peoëna, aó aima'pë pa'ija'cohua'i a'ë.”

³⁶ Cui'ne quëa iñopi, iohua'i ñañëna conï ñeje:

“Yecohua'ijë huajë ju'i care tëani ai ju'i care sëoma'cohua'i a'ë. Jaje yo'ocohua'i pani coa huajë ju'i care nejoñë. Cui'ne huajë ca catipëpi ai ju'i cana sëosicohua'i pa'ito te'ojë pa'io ña cuañoñe paji.

³⁷ Jare cui'ne pa'iji. Cuiya'i cono doye peoji, ai ca'nihuë de'huasiconä. Jaje ai ca'nihuëna huajë cuiya'i cono doto yete saiye pa'iji. Jaje yete saina, si'aye nejoñe pa'iji, cuiya'i cono cui'ne ca'nihuë de'huasi topëje nejoñe pa'iji.

³⁸ Jaje pa'ina, huajë cuiya'i cõno doye pa'iji, jare cui'ne huajë ca'ni topëna. Jaje huajëyese'e pa'li de'oye quëcoja'coa.

³⁹ Jaje pa'ina, o'sasi cõno ucucohua'ije huajë cõno ucuye pañë, o'sasi cõno ai de'oye a'ë, cajë.”

6

Jesure Ye'yecohua'ipi Huajë Mu'se Yo'oye (Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Te'e huajë mu'se Jesús ta sitoja'a saina, ire ye'yecohua'ipi trigo tsa'ña tëajë saë'ë. Yo'oni jeteyo'je jëñapi iti case'e po'tejë aë'ë.

² Jaje yo'ojëna, fariseo acohua'ipi ñani sei'ë:

“¿Moisés cuañese'e caji huajë mu'se yo'oye peoji. Jaje pa'iquëta'are me neñu'ju yo'oye'ni?”

³ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“¿Ñama'cohua'ini David cui'ne i cajeohua'i cõni aõ ëa ju'ijë yo'ose'e?”

⁴ Maija'quë huë'e ñacaicohua'ise'e Maija'quëna isise'ere aõ aĩñere aõ ëa ju'i Maija'quë huë'ena cacani aore imani ai cui'ne i ja're pa'icohua'ireje aopi.”

⁵ Cui'ne capi, jaohua'ire:

“Pai Mamaquëre papi tutu payë, huajë mu'se pa'itoje cuañëñe.”

Jëtë Cuënesicore Paquëre Jujuye (Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Yëquë huajë mu'se Jesús pai tsi'si huë'ena cacani, ye'ya huëoquëna, jarote paji'i, te'i ëmë ëja të'hui jëtëre cuënesicore hue'equë.

7 Pa'ina, cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo-hua'i conì cuasahuë. Jesupi huajë mu'sere ju-juquëna, ñani ìte sañope cañu'u cajë utejë ñahuë.

8 Jaje cuasaye ñaquëta'a cuënesi jëtë hue'equëre capi:

“Huëijë'ë. Huëni ja maca jopore pare nëcajë'ë.”

Caquëna, huëni nëcapi.

9 Ja maca Jesús yecohua'ire capi:

“Sesi'i, mësarute te'ore. ¿Iquepi de'oquë'ni, huajë mu'se yo'oye, de'oye panita'a co'aye? ¿Paire huasoye panita'a paire coa nejoñe?”

10 Ja maca si'ahua'ire seña të'ijani Jesús capi, ju'iquëre:

“Më jëtëre mëajë'ë.”

Caquëna, ì case'eje yo'opi. Yo'oquëna, ì jëtë cuënesico pa'isico de'oco paco'ë.

11 Jaje yo'oquëna, ñani yecohua'i ai pëti ëaye ñajë ca huëohuë, sa'ñe ìquepi Jesure sañope ne'ñe pa'ioni cajë.

Jesús Doce Ye'yecohua'ire Soiye

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

12 Ja mu'seña Jesús Maija'quëre sesi'i caquë saji'i, ai cùtihuë. Jaropi si'a ñami Maija'quëre seji'i.

13 Ñata tomesi maca ì ye'yacohua'ire soini doce pa'iohua'ì ì ja're pa'icohua'ire hue'yopi, jëjo dao-cohua'ire.

14 Jaohua'ì cato paë'ë: Simón, jare jaëni se hue'yo cosiquë paji'i, Pedro. Cui'ne ì yo'jei, Andrés paji'i. Jacobo, Juan, Felipe, Bartolomé,

15 Mateo, Tomás, cui'ne Alfeo mamaquë Jacobo paji'i. Simón Cananista tsëcapë aquë paji'i.

16 Judas Jacobo yo'jei paji'i. Cui'ne yequë Judas Iscariote Jesure yehuoja'quëje.

Jesús Jai Paire Ye'yaye
(Mt 4.23-25)

17 Jesús ai cutihuëpi i ye'yacohua'i ja're coni cajequëpi perezepë yejana pëapi. Jarote jai pai paë'ë. Si'a hue'ña acohua'i, yecohua'ipi Judea cui'ne Jerusalén cui'ne jai tsiaya të'tëpa Tiro cui'ne Sidón quë'ro acohua'i daisicohua'i paë'ë, Jesús cayere asa'ñu'u cajë cui'ne iohua'i ju'i dahuëre jujucaijaquë cajë daisicohua'ipi.

18 Huati yo'oquëna, ai yo'ojë pa'icohua'ipi juju cuañosicohua'i de'ohuë.

19 Si'a pai Jesure patosicohua'ipi i tutupi si'ahua'i co'yasicohua'i paë'ë. Jujusicohua'ire ñani pato do'ire si'ahua'i yëhuë, patoye.

Nuñerepa Case'e Paj Ayere
(Mt 5.1-12)

20 Ja maca Jesús i ye'yacohua'ire ñani capi:

“Sihuacohua'i pa'ijë'ë, mësarute teaye pa'iohua'i, Maija'quë tē'tena de'oye cacani paja'cohua'i a'ë.

21 Sihuacohua'i pa'ijë'ë, mësarute ayo ai ëa ju'icohua'ipi jeteyo'je si'aye ti'aja'cohua'ipi. Sihuacohua'i pa'ijë'ë, oicohua'i pa'isicohua'ipi jeteyo'je soja'cohua'ipi.

22 Pai Mamaquëre tui do'ire paipi mësarute pëijë coejë iohua'i quë'rore etojë cue'cueye pa'iji. Jaje yo'oto sihuajë'ë, yë'ëre tui do'ire.

23 Jaje yo'ojëna, ai sihuajë'ë, ma'tëmona mësarute caquë de'huacaisi co'amañare jerepa paja'cohua'ipi. Mësarute co'aye yo'oyeje

pa'ye yo'oa'huë'ë, Maija'quë tsoe huë'ña quëacaicohua'ire.

24 Jaje pa'iquëta'are jaiye yure co'amaña pajë sihua tosicohua'ireta'a, sihuaye peoja'coa.

25 Teayerepa mësarureta'a yure ao ani timëni sihuajë pa'isicohua'ire jeteyo'je ao ëa ju'iñe pasipi. Teayerepa mësaruru yure so huajëjë pa'isicohua'ireta'a jeteyo'je oiye pasipi.

26 Teayerepa mësaruru pa'iye'ni si'a pai de'o paire pa'ë cajëna, pa'icohua'i maña. Tsoe acohua'ijë jaje cui'ne de'ocohua'i a'ë ca'ahuë'ë, Maija'quë jëjo daocohua'ijë pa'icohua'ita'a coa cosocohua'ini.

*Mësarute Sañope Yo'ocohua'ire Oiye
(Mt 5.38-48; 7.12)*

27 Jaje pa'iquëta'are mësaruru yë'ere asacohua'ire cayë: Oijë'ë, mësarute sañope cacohua'ire. De'oye yo'ocaijë'ë, mësarute coecohua'ire.

28 De'oye pa'ija'ñere cacaijë'ë, mësaruni sañope ai yo'o ja'ñere de cacohua'ini. Secacaijë'ë, mësarute tea ju'icohua'ireje.

29 Yecohua'ipi tsiana te'e te'te tëtoru yequë te'te tsiaje nëocaijë'ë. Cui'ne yecohua'ipi më sësëquëna ju'iconi jioni sato huë'ehuë ju'icoreje se isi saojë'ë.

30 Secohua'i pa'ito isijë'ë. Yeque më tseconi jiosicohua'i pa'ito, coa ñajë'ë, cui'naoni seña pajë'ë.

31 Yecohua'ipi mësaruni de'oye yo'ojajë cuasayeje pa'ye yecohua'ini se de'oye yo'ojë'ë, mësarupi.

32 ¿Jaje pa'iquëta'are mësarupi mësarute oicohua'ise'ere oicohua'i pani, iquere de'oye yo'oye'ni? Co'ahua'ijë cui'ne sa'ñe oiyere yo'ocohua'i pani.

33 ¿Jaje pa'ina, mēsarupi mēsarute de'oye yo'ocohua'ise'ere de'oye yo'oni iquere de'oye yo'oye'ni? Co'acohua'ije cui'ne yo'oyere yo'oni.

34 ¿Jaje mēsarupi de'oye co'yocohua'ise'ere co'yoja'cohua'i a'ë cuasajë isicohua'i pani iquere de'oye yo'oye'ni? Co'acohua'ije co'yoja'cohua'i a'ë cuasajë yo'oyere yo'oni.

35 Jaje pa'iquëta'are mēsaru cato oiye pa'iji, mēsarute sañope yo'ocohua'ire. Jaohua'ire de'oye yo'ojë isiye pa'iji, co'yoja'cohua'i a'ë cuasaye peoyerepa. Jaje yo'osicohua'ini ma'tëmo jaiye de'o co'amaña isiye pa'iji. Cui'ne mēsaru pa'ija'cohua'i a'ë, Maija'quë Ejaërepa mamajë, cui'ne ije oiquë api, co'acohua'ire cui'ne i isiye de'oji cama'cohua'ireje.

36 Jaje cui'ne mēsaruje oijë'ë, yecohua'ire, Maija'quë oiyeje.

Pai Yo'oyere Ña De'hua Caye

(Mt 7.1-5)

37 Jaje pa'ina, co'acohua'i a'ë cama'pë pa'ijë'ë, yecohua'ire. Jaje pajëna, Maija'quëje mēsarute co'acohua'i a'ë caye paja'quë api. Yecohua'ire nejoñe pajë'ë. Jaje pajëna, Maija'quëje mēsarute nejoñe pasipi. Yecohua'i tayo yo'oyere sai de'huacaijëna, Maija'quëje mēsaru tayo yo'oye sai de'huacaija'quë api.

38 Yecohua'ire isicohua'i pa'ijëna, Maija'quëje mēsarute isisipi. Isija'quë api, i topëna de'oye cuasa ti'acore pani. Dëso quiosiconi, ña'co quiosiconi, timësicore pani, mēsaru yecohua'ire isiyeje pa'ye Maija'quëje isija'quë api, mēsarute."

39 Jesupi ñeje yo'oyeje pa'ye a'ë capi:

“Ñama'quëpi yequë ñama'quëni sai saquë pa'ito cojena t_omeja'cohua'i a'ë, si'a jupë.

40 Ye'yecohua'ipi iohua'ire ye'yaquëre t_ëto saisicohua'i peoyë. Ye'ye t_ëjinita'a t_i'añe pa'iji, iohua'ire ye'yaquëje pa'iohua'i.

41 ¿Me jaje pa'ito, m_ë'ë yo'jei ñacoare ne'cua pa'icore se ñaquë casi'ni? ¿M_ë'ë ñacoare soquë tiro ja'ioire papi ju'icore du'ru ñama'ë pa'ini?

42 M_ë'ë ñacoare pare soquë tiropi ju'iona ti ñama'ë pa'iquëpi me m_ë'ë yo'jeire casi'ni: 'Huau, m_ë'ë ñacoare ne'cua ju'icore dutasi'i, n_ëocajj_ë'ë. De'oquëre pa'ë coa caquë yo'oquë maca. M_ë'ëpi du'ru macarepa m_ë'ë ñacoare soquë tiro ju'iconi duta jeoj_ë'ë. Jeteyo'je de'oye ñaquëpi m_ë'ë yo'jeire ne'cua ju'icore dutacaiye pa'iji.

*M_ë'ë Yo'oyere Ñajë Asaja'cohua'i A'ë, M_ë'ëre
(Mt 7.17-20; 12.34-35)*

43 De'o soquë y_ëpi co'a ca quëiñe peoji. Jaje cui'ne co'a soquë y_ëje de'o ca quëiñe peoji.

44 Jaje pa'ina, soquë ñ_ëa ñape ñ_ãne pa'iji, i_{ti} quëiñena. Miu soquë y_ë pani quëiñe paji, cosa çare. Jaje cui'ne miu p_isi pani quëiñe paji, cuiya'i çare.

45 Jaje pa'ina, de'o p_{ai} pani caji, de'oyere, i_j joyo de'oyepi pa'iyere. Cui'ne co'aquë pani co'ayere caji, i_j joyo co'ayepi pa'iyere. Y_ë'opopi caji, joyo pa'iyepi etaquëna.

*Caya Huë'ña Ne Huë'ña
(Mt 7.24-27)*

46 ¿Me yo'ojë m_ësaru y_ë'ëre Èjaë, Èjaë cajëta'a y_ë'ë cayeje ne ma'ñe'ni?

47 Quëasi'i, yë'ëna dani asacohua'ipi cui'ne yë'ë cayeje yo'ocohua'i pa'iyere. Iyeje pa'ye pa'iji.

48 Jaohua'i cato ëmë cutihuëna nëconi huë'e nesiquëje pa'i pa'iji. Tsiayapi col'jenije ti'ama'ëna taiñe paja'quë api. De'ò yejana nesi do'ire.

49 Jaje pa'iquëta'are asaquëta'a yë'ë case'eje yo'oma'quëpi mejahuëna nëconi huë'e nesiquëje pa'i pa'iji. Tsiaya col'jeni ai tutu tsá'ina taiñe pa'iji.”

7

Jesupi Romano Jo'yaëre Jujuye

(Mt 8.5-13)

1 Jesús coca ca tējini saji'i, Capernaum yejana.

2 Jarote romano soldado paí capitán i jo'yaë i oiquëre papi juni huesë tējiquëre paquëpi paji'i.

3 Jaje pa'ina, capitánpi Jesure asani jëjo saopi, judío aïohua'i acohua'ini, dani i jo'yaëre jujucaija'quëre seni daja'cohua'ire caquë.

4 Jaohua'i Jesure tsiojani ai se huëohuë, ñeje cajë: “Iye capitán de'oquë api, më'ëpi ite cocati'ñe pa'i a'ë.

5 Cui'ne judío paire oiquë api. Jaje yo'oquëpi paí tsi'si huë'e saïcaina, mai secore nehuë.”

6 Jaje cajëna, Jesús asani iohua'i ja're coní saji'i. Saijë i huë'e ti'añe ja'i macare pa'ijëna, capitánpi jëjo daopi i cajeohua'ire Jesure ñeje quëaja'cohua'ire:

“Ëjaë, ai yo'oma'ë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, cayë yë'ë co'aquë huë'ena daima'ë pa'ijë'ë.

7-8 Yë'ë ëjaohua'i cuañëñere yo'oquë pa'iquëpi yë'ë soldado paire meñe cuañëquëna, sehuocohua'ire payë. Jaje paquëpi yë'ëpi cayë, jaohua'i

aquëni: ‘Saijë’ë,’ caëna, saiji. Cui’ne yequëni ‘daijë’ë’ caru, daiji. Cui’ne yë’ë jo’yaëni: ‘jare nejë’ë’ cuañeru neji. Jaje më’ëpi co’yajë’ë cuañeru, yë’ë jo’yaëpi co’yasipi asayë, yë’ë. Jaje pa’ina, daima’ë cuañejë’ë, yë’ë jo’yaë co’yajaquë.”

⁹ Jaje case’ere asani Jesús ai sihuapi, ta’ñe caquëre papi pa’iquë’ni caquë. Jaje cuasani ite tuicohua’ire capi:

“Ti ñama’ë paë’ë, Israel paipi jaje yë’ëre necaija’quë api cuasacohua’ire iquë yo’ose’eye care paye.”

¹⁰ Ja maca i jëjo daosicohua’i huë’ena co’ini capitán jo’yaë tsoe co’yasiquëni ti’ahuë.

Posë Ju’isiquëre Huëoye

¹¹ Iye yo’osi jeteyo’je Jesús saji’i, Naín hue’e daripëna. Saina, cui’ne i ye’yacohua’i cui’ne jai pai conì saë’ë.

¹² Pai daripë eta sa’rona ja’ye ti’asi maca ju’isiquëni tañu’u cajë sacohua’ire ñapi. Jai pai conì saë’ë, iti daripë acohua’ije. Pëca ja’quë juquëna, hua’jeopi te’ire nëcoquëpi ju’isiquë paji’i.

¹³ Jaje saijëna, Ëjaëpi jaote teaye ñani oi capi:

“Oima’o.”

¹⁴ Ja maca Jesús tsiojani mahuëna patopi. Patuquëna, iti sacohua’i nëcajaë’ë. Ja maca Jesús ju’isiquëni capi:

“Posë, yë’ëpi cayë më’ëre, huëijë’ë.”

¹⁵ Caquëna, iti ju’isiquëpi huëni ja’runi coca ca huëopi. Pëca ja’cona huëoni isipi, Jesús.

¹⁶ Ja maca iyere ñani si’ahua’i quëquëni Maija’quëre de’oquëre pa’ni sihuajë ca huëohuë ñeje:

“Mai aquëpi Maija'quë quëacaiquë pa'iji, jerepa pa'ipi.”

Cui'ne cahuë:

“Maija'quëpi i paire cõcasi'i caquë dajli.”

¹⁷ Jaje Jesús yo'ose'ere Judea pa'icohua'i cui'ne Judea yeja niamoa pa'icohua'ije asahuë.

Juan Ti Doquë Jëjo Saocohua'i Jesuna

(Mt 11.2-19)

¹⁸⁻¹⁹ Juanpi si'aye iye yo'ose'ere asapi, ite ye'yecohua'ipi quëajëna. Jaje asani daija'quë api ca nëosiquë ¿Cristorepa pa'ima'quë, panita'a ja yë'ta'a yequëre uteye pa'iquë? cuasaquë i ye'yacohua'ire cayahua'ire soini Jesús quë'rona jëjo saopi, seni asaja'cohua'ire.

²⁰ Jëjo saosicohua'ipi Jesús quë'rona ti'ani cahuë:

“¿Cristo iti daija'quë api ca nëosiquë pa'ima'quë më'ë? Panita'a ja yë'ta'a ¿yequëre uteye pa'iquë? caquë Juan oco doquëpi yëquëre jëjo daopi.”

²¹ Sa ti'ajëna, Jesupi jai paire ju'icohua'ire cui'ne ai yo'ocohua'ire huati quë'iohua'ire eto saoquë, cui'ne ñama'cohua'ire jujuquë yo'opi.

²² Yo'oquëni sejëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

“Sani Juanre cajë'ë: Mësarü ñajë cui'ne asase'ere quëajë'ë, ñama'cohua'i pa'isicohua'i ñañere, cu'ima'cohua'i pa'isicohua'ipi cu'iyere, ja'ju dahuë hue'ecohua'ipi peocohua'i tomeñere, asama'cohua'ipi asayere, ju'isicohua'ipi huëiyere, cui'ne teaye ai yo'ocohua'ini huaso coca quëayerere.

²³ Coa asani yë'ëre ire papi caquë jëa coeye paquëpi sihuaquë de'oye pasipi.”

24 Juan jëjo daosicohua'ipi co'isi maca Jesupi paire ca huëopi, Juan ayere ñeje:

“¿Iquere sani ñare'ni, cuene yeja saisicohua'i? ¿Tutupi catëna ju'acquëna, huahuëyere ñare? Páni.

25 Jaje pa'ina, ¿iquere sani ñare'ni? ¿Ëja de'oni jai do'i cañare ju'iquëni ñare? Páni. Jaje pa'ina, mësarupi ñacohua'i a'ë, pai ëjaohua'i huë'ña pa'icohua'ipi jai do'i cañare ju'ijë pa'icohua'ire.

26 Tijupë cayë, jaje pa'ito: ¿Iqueini sani ñare'ni, Maija'quë jëjo daoquë? Jaje pa'ijë'ë. Nuñerepa cayë, Maija'quë quëacaiquë jerepa pa'i api.

27 Toyase'e cato caji:

Jëjo saosi'i, yë'ëre quëacaiquëre më'ë sai huë'ñana Më'ëre ma'a ne de'huacaija'quëre.

28 Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Pai pa'i huë'ñana iquë Juan oco doquëje pa'i ti peopi, Maija'quë quëacaiquë jerepa pa'i. Jaje pa'iquëta'are ai a'riquë macapi Maija'quë pa'i te'te jerepa pa'i pa'ija'quë api.”

29 Jaje caquëna, asani si'aohua'i Juanre oco do cuãnosicohua'i co'a pai cui'ne pa'i do'i curi secohua'i Maija'quë de'oyerepa yo'ose'ere sihuajë nuñerepa pa'i api, Maija'quë.

30 Jaje pa'iquëta'are Juan oco do cuãñoma'cohua'ipi fariseo paipi cui'ne cuãnese'e yel'acohua'ipi Maija'quë iohua'ire caquë yo'oyere asacaiye coereña, co'aye a'ë cajë.

31 Ëjaëpi yequeje capi:

“¿Iquena con iye'në paire ja yo'oyeje pa'iohua'i a'ë caquë quëara'ye? ¿Ique yo'oyeje pa'iohua'i ña cuãñoñe'ni?

32 De'oji, jaje pa'ito tsipi jai pai pa'i hue'ñana ca'a yo'oñu'u cajë ja'rusicohua'ipi caje tsini pi'cohuëre jucacaitoje bailaye pahüë. Cui'ne oiyeje pa'iohua'ita'a jëjëñere jëjëcaitoje oire paye pahüë. Yure pa'icohua'i cui'neje pa'iyë.

33 Juan oco doquëpi ai aima'quëpi cui'ne o'sa ucuma'quëpi pa'ina, mësarupi ite huati quë'i api cayë.

34 Ja jeteyo'je Pai Mamaquë daji'i, ao aikuëpi cui'ne o'sa ucuquëpi. Jaje pa'ina, mësarupi jaiye aikuë api cui'ne jaiye o'sa ucuquë api, co'aye yo'ocohua'i cajeipi cui'ne pa'i do'ire curi secohua'i cajeipi cayë.

35 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë mamajëpi i iñoñere cayahua'i yo'oye de'oji, asayë.”

Fariseohua'i Aquë Simón Huë'ere Pa'iyë

36 Fariseo aquëpi Jesure soipi, i huë'ena sani ao aijë'ë caquë. Soina, Jesús sani ao ai saihuëna ja'rupi.

37 Ja'runi ñu'ina, iti daripë, te'o nomio co'aye pa'isicopi asani i pa'i hue'ña daco'ë, ai huëo së ma'ña da'care quëna huëna daco.

38 Dani iopi Jesús quëno macana do're ja'runi oio io oi copi i quëo tsoani jeteyo'je io nañapi tëno cuenani tsu'suco sihuaco huëo së ma'ñapi i quëoje doco.

39 Jaje yo'ocona, fariseo Jesure soisiquëpi ñani cuasapi: “Iquë Maija'quë coca quëacaiquërepa pani ite co'a nomioipi papico yo'oye asara'pi, co'a nomioipi yo'oco caquë.”

40 Cuasaquëna, Jesupi fariseore capi:
“Simón, më'ëre yeque maña caye payë.”

Caquëna, fariseopi sehuopi:

“Cajë'ë, ye'yaquë.”

⁴¹ Jesupi capi:

“Curiquë prestaquëni caya ëmëohua'i curire co'yoye pahüë. Quinientos denario te'ipi do'i papi, yequëpi cincuenta denario do'i papi.

⁴² Jaje do'i pacohua'ipi sai ti'añe pajëna, ñani curiquë prestasiquëpi jaohua'ire oi ipi sai de'huapi. Jaje pa'ito yure quëajë'ë. ¿Nepi jaohua'i aquë ai jerepa oiye'ni, ite?”

⁴³ Caquëna, Simónpi sehuopi:

“Iti ai jaiye do'i pasiquëpi ite sai de'huacaisiquëre ai oji'i, cuasayë.”

Jaje caquëna, Jesupi sehuopi:

“Nuñerepa cayë, më'ë.”

⁴⁴ Ja maca Jesús nomiore ñani capi, Simónre:

“¿Ñaquë io yo'oye? Më'ë huë'ena yë'ë caca maca më'ëpi oco dacaima'ë paë'ë, yë'ë nëcañoa tsoa ja'ñere. Jaje pa'iquëta'are icopi io oisi ocopi tsoacaco'ë, nëcañoare cui'ne nañapi tëno cuënao.

⁴⁵ Më'ëpi sihuaquë pëpama'ë. Jaje pa'iquëta'are io cato caca macapi sihuao de'oyerepa pëpao, ja yë'ta'a yo'oco.

⁴⁶ Më'ëpi yë'ëre siopë hui'yape pe'nama'ë paë'ë. Jaje pa'iquëta'are io cato yë'ëre huëo së ma'ñapi nëcañoana doo.

⁴⁷ Jaje pa'ina, më'ëre cayë, io ai oio yo'oyepi io jaiye co'aye yo'ose'ere sai de'hua cuañosico pa'io, iñoco. Jaje pa'iquëta'are a'ri mañare sai de'hua cuañoquëpi a'ri maña oiyyere iñoji.”

⁴⁸ Jaje se cani capi, iote:

“Më'ë co'aye yo'oco pa'ise'e sai de'huacaë'ë.”

49 Jaje caquëna, soisicohua'i ñu'icohua'ipi sa'ñe iohua'ija'a ca huëohuë:

“¿Iquei'ni, iquë jaje co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiquë?”

50 Jaje cajëta'are Jesupi capi, iote:

“Maija'quëpi huasoja'quë api cuasani yo'o do'ire huasosico pa'iyë, më'ë. Señaco de'oye saijë'ë.”

8

Jesure Coçaicohua'i Nomiohua'ipi

1 Ja jeteyo'je Jesús jai daripëana cui'ne a'ri daripëana si'a hue'ña cu'i quëarojai, cui'ne Maija'quë cuañe te'tena cacani de'oye pa'iyere quëapi. Ite cohüë, doce i ye'yacohua'ipi.

2 Cui'ne nomiohua'ipi huati quë'iohua'i pa'isicohua'i cui'ne ipi ju'i dahuëje jujucaisicohua'ipi ite conì cuahuë. Jaohua'i ja're conì María Magdalena hue'ecoje sacco'ë, iti siete huatìohua'ire eto cuañosicopi.

3 Cui'ne Herodes yëyere ise'e cuasaquë huë'e de'oye necaiquë Chuza i nëjo Juana cui'ne Susana, cui'ne jai pai yequë nomiohua'ije iohua'i co'amañapi coçae'ë, ite.

Taquëpi Pa'iyë

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

4 Pai daripëa ñape etani daë'ë, Jesure ña'ñu'u cajë. Jaje jai pai datena, ñani quëapi, iohua'i ña'ñe ayena. Caquë iñoquë ñeje capi:

5 “Taquëpi tasi'i caquë tsiona sani iti care jeaquëna, ma'ana to'mepi. To'meina, cu'icohua'ipi

tsacu huesohuë, cui'ne yequë care pi'api ocue huesohuë.

⁶ Yequë capi tōmepi, quëna yejana. Tōmeni ai de'oquëta'a ocopi peoquëna, cuene juji'i.

⁷ Yequë capi tōmepi miu pisi quë'rona. Tōmeni ai de'oquëna, pisiye te'e ai de'oni hue hueapi.

⁸ Cui'ne yequë capi tōmepi de'o yejana. Tōmeni ai de'oni cien ca jaiye iti ñëa ñape quëji'i."

Jaje iyere Jesús ca tëjiquë ai tutu capi:

"Mësarupi cajoro quë'iohua'i pani asajë'ë."

Me Ne Ja'ñere Pai Ñañena Coni Quëaë'ni
(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Ja maca i ye'yacohua'ipi sei'ë: ¿Iquere ja më'ë jaje quëaë'ni, iohua'i ñañena conì?

¹⁰ Cajëna, ipi jaohua'ire sehuopi:

"Maija'quë i te'te ayere pajje asa ti'a ma'ñere iñoquëna, de'hue asayë, mësarü. Jaje pa'iquëta'are yecohua'ini cayë iye yo'oyeje pa'ye a'ë caquë iohua'i ñañe ayepi iti ñajëta'a ña ma'ñeje pa'iohua'i pa'iyere caquë. Cui'ne itire asajë coa noni asa huesojë ti asa ti'añe pajajë caquë.

Taquë Quëase'e Ayere
(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Iye a'ë. Iye quëase'e caye: Iti ca cato Maija'quë cocaje pa'ye.

¹² Ma'a cato quëaji, Maija'quë coca asacohua'ini. Jaje asacohua'ini huatipi dani iohua'i joñoana de'huase'ere peo hue'ña jioni asama'cohua'ire neni ne huesoyere quëaji.

¹³ Quëna yejana iti ca tōmese'e cato Maija'quë cocare du'ru macarepa sihuajë asacohua'ipi

pa'ijëna, jeteyo'je ai yo'oyepi ti'asi maca yo'o jujani jeocohua'ini quëaji.

14 Miu pisi quë'rona iti ca tomesese' e cato quëaji. Asajëta'a ja yë'ta'a iohua'i ai cuasayere yo'ojë pa'icohua'ini jaje yo'ojë co'amaña jaiye payena cuasajë cui'ne yeja sihuayere yëjë co'a ju'ijëna, pisi meapi hue hueñañeje pa'ye yo'oquëna, iti ca quëima'pë pa'iyere.

15 Cui'ne yequë ca de'o yejana tomesese' e cato quëaji, de'o joyopi jaje yo'oñu'u cajë asacohua'ini cui'ne yëhuose'ere asani cui'ne yo'ocohua'ipi cui'ne yo'o jujama'cohua'ipi nuñerepa itire pa'ijë iti ca quëicohua'ijë pa'icohua'i pa'iyere.

Miacaiye Ayere Quëaye

(Mr 4.21-25)

16 Toa tsëoma'cohua'i a'ë, tsëoni jeteyo'je yequë co'amañapi sioja'coni panita'a cai saihuë huë'ehuëna nëcoja'coni. Jaje yo'oye pajë coa ai jerepa ëmëje'na nëcojë yecohua'i cacajëna, miacaija'core.

17 Yahuese'epi ti yahue huesose' e pani huesoye peoji. Cui'ne pai asa ma'ñepi ti asama'pëna, pa'iyë peoji. Si'aye asa ja'ñe a'ë, tiñarepa.

18 Jaje pa'ito de'oye asajë'ë. Jaje pa'ina, paquëna ai jerepa se isi coñe pa'iji. Jaje pa'iquëta'a peoquëni ai jerepa se sio coñe pa'iji, i payë, cuasase' e mañaque si'aye."

Jesús Pëca Ja'co Cui'ne I Yo'jeohua'i

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

19 Ja maca Jesús pëca ja'co cui'ne i yo'je tsj coni titahuë, i pa'i hue'ñana. Titasicohua'ita'a jai pai pa'i do'ire i pa'i hue'ña ti'añe pahüë.

20 Jaje pa'ina, yecohua'ipi Jesure quëahuë:
 “Më ja'co cui'ne më'ë yo'je tsj coni hue'sere
 pa'iyë, më'ëni ña'ñu'u cajë dani.”

21 Cajëna, ipi capi:

“Maija'quë coca asani cui'ne iti cayeje
 yo'ocohua'ipi yë'ë ja'co cui'ne yë'ë yo'je tsj pa'iyë.”

Jesupi Tuture Cui'ne To'añere Cuañeñe

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

22 Te'e mu'se Jesús jai yohuëna j ye'yacohua'i
 ja're coni tumëni capi:

“Jaira je te'tena jeñu'u.”

23 Caëna, ja je'ejëna, Jesús caji'i. Caïna, ai tutu
 dapi. Jairare pa'ijëna, tutu dani co'poyepi yohuëna
 oco timë huëopi, ea du'iyë ja'i macarepa.

24 Ña quëquëni caiquëre sëtoni cahuë:

“Ye'yaquë, Ye'yaquë, ea du'iyë, mai.”

Cajëna, Jesús huëni nëcani tuture cui'ne
 co'poyere yo'oma'o capi. Ca macarepa tsina
 de'huaje pa'iorepa de'opi, ti co'poma'co.

25 Co'poma'co de'ona, j ye'yacohua'ire capi:

“¿Je ja'ye tsoe Maija'quëpi necaija'quë api
 cuasaye jeore?”

Jaje caquëna, jaohua'i cato quëquë
 huesësicohua'ipi ai ñahuë. Ñajë johua'ija'a sa'ñe
 cahuë:

“¿Iquire pani, iquë, tutu cui'ne oco asani se-
 huocaiquërepa?”

Huatiohua'i Pa'ise'e Gadara Yeja Aquëre

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

26 Ai yo'osi jeteyo'jere papi Gadara yejana
 ti'ahuë, Galilea je'ñerepa pa'icona.

27 Tì'ajëna, Jesús tumaquëna, te'i ëmë iti daripë aquëpi tsio daji'i. Ai tsoe iquë huatire hue'equëpi, ju'i cañaje ju'ima'quëpi cui'ne huë'eje pa'ima'quë paji'i. Jaje pa'ipi coa pai ju'isicohua'ire ta hue'ñare pare iquë paji'i.

28 Jaje pa'ipi Jesure ñani tani do're ja'runi ai cuiipi:

“¿Me yo'oquë Jesús yë'ere josa yo'osi'quë daiquë'ni, Maija'quërepa mamaquëpi? Señë, më'ere. Yë'ere josa yo'oma'ë pa'ijë'ë.”

29 Iye cato Jesupi huatire etani saijë'ë, cuañequëna, ja do'ire jaje capi. Iquë cato huatipi ite jo'ya nesiquëre papi ai tsoe. Jaje pa'ina, paipi ite quëna meapi seahuë, saima'ë pa'ija'quë cajë. Jaje yo'ojëta'are huatipi tutu isiquëna, ne tète saouë saiquëpi pai peo yejana huatipi saquëna.

30 Jesupi capi, ite:

“¿Ique mami a'ni, më'ë?”

Seina, ipi sehuopi:

“Yë'ë Legión hue'equë a'ë.”

Jaje cani capi, huatiohua'ipi ina jai pai cacani pa'i do'ire.

31 Jaje pa'ijë huatiohua'ipi Jesure sei'ë. Jëjo saoma'ë pa'ijë'ë, nejo hue'ñare pana cajë.

32 Coa sese quë'rona jëjo saojë'ë, yëquëre cahuë, ai cutihuëre jai pai sese nëijë aicohua'ina. Cajëna, Jesupi de'oji, sehuouna.

33 Paite pa'isicohua'ipi etani sesena cacahuë. Cacajëna, sese jai hua'que tëtëpapi tomejë jairana dutu jujuhuë.

34 Ja maca iti sesere ñacaicohua'ipi ña quëquëjë huë'huëni pai darina cui'ne yequë hue'ñana iti yo'ose'ere quëahuë.

35 Quëarena, paipi ñañu'u cajë saë'ë. Saijë Jesús pa'i hue'ñana tì'ajë ñajëna, huati quë'i pa'isiquëpi ì quëno macare ju'i ca suñasiquëpi dahuëre pa'ipi yo'oma'quëpi ñuji'i. Ñu'ina, ñani ai ca'rahuë.

36 Ja maca ìti ñasicohua'ipi daripëpi daisicohua'ire quëahuë, huati quë'i pa'isiquëni Jesupi jujuse'ere, nuiñere cuasaquëre.

37 Jare asani Gadara yeja paipi si'ahua'i ìni ai ca'ra do'ire sei'ë. Saijë'ë. Iño pa'ima'ë pa'ijë'ë cajë. Jaje cajëna, asani Jesupi jai yohuëna aya mëni saji'i.

38 Saina, ìti huatire eto sao cuañosiquëpi sajë'ë yë'ëreje caquë seji'i. Seina, Jesupi ìte pëajë'ë, cani capi:

39 “Co'ijë'ë, më'ë huë'ena. Co'ini si'aye më'ëre Maija'quë ne de'huase'ere quëajë'ë.”

Jaje caëna, sani si'a daripë cu'i quëapi, Jesús ìte ne de'huase'ere.

*Jairo Mamaco Cui'ne Jesús Cañare Patoco
(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)*

40 Jaje Jesús jaira je te'tepi co'ina, si'ahua'i ìte utejë pa'isicohua'ipi sihuajë pëpahuë.

41 Pëpa maca Jairo hue'equëpi pai tsi'si huë'ere ñacaicohua'i ëjaëpi titapi. Titani Jesús quëo yë'quë maca do're ja'runi yë'ë huë'ena daijë'ë, caquë seji'i.

42 Te'o macare mamacore paquëni, doce ometëca pacopi, juni huesë tējiconā. Sequëna, jujucaija'quë Jesupi jaronā saji'i. Saina, jai pai cōni qui'iyerepa saë'ë.

43 Saquëna, saru dahuë ju'icopi ai yo'oco paco'ë, tsieje tēcama'ona doce ometēca. Jaje pa'ioopi jujucohua'ini juju cuañosi'i caco si'aye io curi saio sao. Jaje yo'otoje jujuye peopi.

44 Jaje ai yo'ocopi Jesure tsiojani tuni i ju'i cana patocona, jare iti macapi tsie tēcapi.

45 Jaje patocona, Jesupi seji'i:

“¿Nepi yē'ëre patore'ni?”

Caquëna, si'ahua'i cahuë:

“Pahuë, patoye.”

Cajëna, Pedro cui'ne i cajeohua'i coni cahuë:

“Ye'yaquë, jai pai si'a te'ñapi jē'jejëna, ñaquëta'a sequë'ni, ¿nepi yē'ëre patore'ni?”

46 Cajëna, Jesupi capi:

“Asayë, yē'ë tutupi yē'ëre patosicore jujuse'ere.”

47 Ja maca tsoe co'yasico pa'io yahue yo'ose'e peoquëna, tsoe asapi caco ca'raco tsa'sico dani do're ja'runi Jesús quëo yē'quë macapi quëao, si'ahua'i ñajëna, io cuasani yo'ose'ere cui'ne io pato macapi esa co'yase'ere.

48 Quëa maca Jesupi capi:

“Huau, mē'ëpi jujuja'quë api cuasani yo'osi do'ipi jujusico pa'iyë, mē'ë. Señaco de'oye saijë'ë.”

49 Ja yē'ta'a Jesús cocare caquëna, Jairo huë'epi dani titaquë Jairore capi:

“Mē'ë mamaco tsoe juco'ë. Ye'yaquëre ai jerepa josa yo'oma'ë.”

50 Caquëna, Jesupi asani capi, Jairore:

“Quëquëma'ë pa'ijë'ë. Yē'ëpi jujuja'quë api caquë utejë'ë. Jaje cuasaquë utequëna, mē'ë mamaco co'yasico pasio.”

51 Huë'ena tī'asi maca te'ireje coñe papi, i caca huë'ña. Coa Pedro, Jacobo, Juan cui'ne tsihua'o

pēca ja'quē cui'ne pēca ja'co jaohua'ise'e cacahuē, i ja're conī.

⁵² Si'ahua'i oē'ē, co'a juē'ē, i oni cuasajē. Jaje oijēna, Jesupi capi, jaohua'ire:

“Oima'pē pa'ijē'ē. Tsihua'o ju'ima'o paco'ē. Coa caico.”

⁵³ Caquēna, tsoe ju'isiconi caji cajē i cayere cue'cuejē sohuē.

⁵⁴ Ja maca Jesupi ju'isico jētēna tseani capi:

“Tsihua'o huēijē'ē.”

⁵⁵ Jaje caquēna, iti macapi pa'i huēo cui'naopi, nēcaco. Nēcacona, ja maca Jesús aore arojē'ē cuañepi.

⁵⁶ Pēca ja'quēohua'ipi ai cuasahuē, iti yo'ose'ere. Ja maca Jesupi cuañepi, iye yo'ose'e yecohua'ire ti quēama'pē pa'ijē'ē, caquē.

9

Jesús Jējo Saoyo I Ye'yacohua'ire (Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Jesupi i doce ye'yacohua'ire tsi'soni isipi, i tuture cuañecohua'i pa'ijajē coa si'aye tiñe pa'i co'a joñoare eto saojē cui'ne ju'icohua'ire jujujē yo'o ja'ñere.

² Maija'quē cuañe te'tena cacani pa'yere quēaja'cohua'ini cui'ne si'a ju'iñere jujucaija'cohua'ini jējo saopi.

³ Jaje jējo saoque capi:

“Tupē, turupē ao, curiquē sama'pē pa'ijē'ē. Ma'a sajē te'e ju'i ca sajē'ē, cayaye sama'pē, peojē saijē'ē.

4 Te'e daripë yo'oye pa'ina, te'e hu'e'ena pëajë'ë, mësarute sihuacohua'i pa'ito.

5 Yeque mësaruni coecohua'i pa'ito etani saijë ya'o si'si pa'iyere t̄i'to tojë'ë. Jaje yo'ojë japi iñoñe pa'iji, iohua'ire sañope Maija'quë yo'o ja'ñere.”

6 Jaje caëna, etani sateña, si'a hu'e'ña pa'i pa'i hu'e'ñana, huaso cocare quëajë cui'ne ju'icohua'ini jujujë.

Juan Ti Doquëre Huaiye

(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

7-8 Jaje Jesús yo'oquëna, yecohua'ipi Juan huëisiquëpi huëni yo'oji, cajëna, cui'ne yecohua'ipi Maija'quë jëjo daoquë Elíaspi ñaipi cahuë. Cajëna, yecohua'ipi ai tsoe Maija'quë jëjo daoquë pa'isiquëpi huëni yo'oji, cahuë. Jaje cajëna, Galilea ëjaë Herodespi asaquë cui'na ja'yese'e cuasa huesëpi.

9 Jaje pa'iquëta'a Herodespi capi:

“Yë'ëpi Juan siopëre yëto tëajë'ë caquë cuañehuë. Jaje pa'ito ¿iqueipi jaiye co'amaña yo'oquërepa pa'ina, cajëna, asaye'ni?”

Jaje pa'ina, Jerodespi ite ñasi'i caquë yo'opi.

Cinco Mil Ëmëohua'ire Aõe

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

10 I jëjo saosicohua'ipi co'ini Jesure quëahuë, iohua'i yo'orojaise'ere. Quëa tējijëna, ja jeteyo'je sai sapi, jaohua'ire, pa'i peo hu'e'ñana, Betsaida daripë quë'rona.

11 Jaje saicohua'ita'are paipi asani tuë'ë. Tu-ijëna, Jesús sihuaquë pëpani Maija'quë te'te ayere quëani cui'ne ju'icohua'ire jujupi.

12 Neato de'lo huëoquëna, i doce ye'yacohua'ipi tsio dani Jesure cahuë:

“Ja'ye huë'ña pa'i huë'ña iño ti peoji. Paire quëajë'ë, saijajë, sani huajëjajë, cui'ne pai daripëna sani aõ hueroni aijajë.”

13 Jaje cajëna, Jesupi capi:

“Mësarupi aõjë'ë, jaohua'ire.”

Caquëna, iohua'ipi sehuohuë:

“Coa cinco pan pëa cui'ne caya tsiaya hua'ire pare payë. Jaje pa'ina, si'ahua'ire aõne cani sani hueroyese'e pa'iji.”

14 Cinco mil ëmëohua'i paë'ë. Jaje pa'ijëta'are Jesupi i ye'yacohua'ire capi:

“Cincuenta paise'ere te'e macana ño'e saojë'ë. Jare ja socohua'ise'ere si'ahua'ire huahuejë'ë.”

15 I case'eje yo'ojëna, si'ahua'i ja'ru sahuë.

16 Ja maca Jesús cinco pan cui'ne caya tsiaya hua'ire imanì ma'tëmona ñaquë de'oji iye më'ë isise'e payë caquë Maija'quëre pëpapi. Pëpani jë'yeni i ye'yacohua'ina isipi, paire aõjë'ë caquë. Ja maca jaohua'ipi paire aõhuë.

17 Si'ahua'i iohua'i yëse'ere ti'asicohua'i paë'ë. Ani tëjisi jeteyo'je iti nëase'ere doce do'rohuëa aya timëhuë.

Pedropi Jesús Ayere Caye

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

18 Yequë mu'se Jesús te'ipi Maija'quëre seji'i, pai peo huë'ñana. Seina, i ye'yacohua'i datena, seji'i, jaohua'ire:

“¿Iqueipi caye'ni, pai yë'ëre?”

19 Caquëna, iohua'ipi sehuohuë:

“Yecohua'ipi cayë, mël'ère Juan oco doquë api. Yecohua'ipi Elíaspi cayë. Yecohua'ipi mël'ère cayë, ai tsoe Maija'quë jëjo daoquë pa'isiquëpi huëji'i.”

²⁰ Jaje cajëna, seji'i, iohua'ini:

“¿Cui'ne mësaruta'a yël'ère iqueipi caye'ni?”

Caquëna, Pedropi capi:

“Mël'ë cato Cristo, maire huasoquë, Maija'quë tsequëre pa'ë.”

Jesupi Capi, Ju'ija'quë A'ë

(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹ Jaje asajëna, Jesupi jaohua'ire ai cuañëpi: Quëama'pë pa'ijë'ë, yecohua'ire caquë,

²² cani capi, jaohua'ire:

“Pai Mamaquë ai yo'oja'quë api, aiohua'i, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ijë, cuañese'e ye'yacohua'ijë yël'ère coejë huani jëoja'cohua'i a'ë. Jaje yo'osiquëta'a toaso mu'seña pa'i maca huëija'quë api.”

²³ Ja jeteyo'je si'ahua'ire capi:

“Paipi yël'ère tuiye yëni jëoñe pa'iji, iohua'i yël'ë tse a'ë cuasase'ere, yël'ëse'e cuasase'ere. Jëoni yël'ère tuiye pa'iji, si'a mu'seña ai yo'oye pa'itojë.

²⁴ Jaje pa'ina, i pa'iyere de'oye pasi'i cuasaquë pani, coa ne huesoye pa'iji. Jaje pa'ina, yël'ë do'ire i pa'iyë ne huesosiquëpi jaëpi huasosiquë pasipi.

²⁵ ¿Te'ipi yo'oni si'aye iye yeja co'amañare hueroni paquëpi ja yël'ta'a i joyo ise'e ne huesëquëna, pa'ito de'oquë?

²⁶ Jaje pa'ina, yël'ë mamire cui'ne yël'ë cocare asaquëta'a paini ca'raquë yël'ë yo'oye ayere quëama'ë pa'isiquëre cui'ne iteje yël'ë Pai Mamaquëpi ëjaë de'oni, ja'quë pa'iyepi cui'ne

huiñaohua'i coní dai maca ca'raja'quë a'ë, ja'quëna quëayerë.

²⁷ Jaje nuñerepa cayë. Iye maca pa'icohua'ipi Maija'quë te'te ayere ñama'pë paja'cohua'i a'ë. Maija'quë te'te ayepi daina, ñajëna, jeteyo'je ju'iñe pa'iji.”

Jesús Tiñe Pa'i Ponëse'e

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ Iye case'e pa'i maca ocho mu'se jeteyo'je Jesupi saji'i, ai cutihuëna Maija'quëre sesi'i caquë. Saina, coní saë'ë, Pedro, Jacobo cui'ne Juan.

²⁹ Ja maca sani Jesupi Maija'quëre ja sei tiñe pa'i tsiarepa ponëpi, cui'ne i ju'i caje ai miacore papi ña ti'añe peocorepa ponëpi.

³⁰ Ponë maca Jesuje pa'iohua'ipi ñaini caya hua'i so'oja'a miañerepa nëcajë Jesús ja're cocare cahuë. Jaohua'i cato Moisés cui'ne Elías paë'ë.

³¹ Jesús Jerusalénna sani ai yo'oquë ju'i ja'ñere cahuë.

³² Ja maca ai huëo ca'añe Pedrore cui'ne i cajeohua'ire nëise'epi peo huë'ñarepa tomeina, sëtasicohua'ipi ñahuë, Jesús irepa pa'iyere, cui'ne cayahua'i i ja're nëcajëna.

³³ Ja maca Jesús quëno maca pa'isicohua'i jeo saijëna, Pedropi capi:

“Ye'yaquë, iño pëato de'oji. Toaso huë'ña ne'ñe pa'io; më'ë huë'e, Moisés huë'e, cui'ne Elías huë'e.”

Jaje caquëta'a Pedro coa huesë capi, cuasama'ë.

³⁴ Jaje ja yë'ta'a caquëna, sirioipi nëca meni sio huesopi. Sio huesoquëna, ai quëquëhuë, sirio sa'nahuëre pa'ijë.

³⁵ Jaje pa'ijëna, sirioipi yë'ose'e caye asahuë:

“Iquë yë'ë mamaquë yë'ë oiquëre papi i cayere asajë'ë.”

³⁶ Jaje casi jeteyo'je ñajëna, te'i Jesuse'e paji'i. Pa'ina, ñani jaohua'i ti cama'cohua'i jo'cua paë'ë. Cui'ne yecohua'ireje ïohua'i ñase'e ti quëama'pë paë'ë.

Jesupi Huatire Eto Saoye
(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Se ñatasi mu'se ai cutihuëpi cajejëna, jai pai Jesure sañope ti'ahuë.

³⁸ Ja maca pai jopo aquëpi te'i tutu capi:

“Ye'yaquë, ñacaijë'ë, care payë yë'ë mamaquë te'i macapi.

³⁹ Huatire hue'equëna, jaëpi josa yo'oquëna, cui'ne cuiquë yo'o'ji, cui'ne hue'hue nequëna, yë'opoja'a siri etoquë yo'o'ji, co'aye yo'oquë ti jeõne coeji, ïte.

⁴⁰ Tsoe më'ë ye'yacohua'ire sei'ë, huatire eto saojë'ë caquë. Jaje caëna, coa yo'o jujahuë.”

⁴¹ Caquëna, Jesupi asani i ye'yacohua'ire capi:

“Maija'quë necaiquë api cuasama'cohua'ipi tiñere cuasacohua'i. ¿Je yëhuarepa tsoe mësarujare conipali yo'oquëna, ñani Maija'quëpi nequë api cuasaja'cohua'i a'ni, mësarujare? Jaje canidajë'ë, më'ë mamaquëre ïñona.”

⁴² Jaje caëna, tsihua'ëpi i quë'rona ja'ye tsiojaina, huatipi yeque hue'hue ne coquëna, taji'i, yejana. Jaje yo'oquëna, Jesupi huatire yo'oma'ë cani eto saoni tsihua'ëre jujuni pëca ja'quëna isipi.

⁴³ Ja maca si'a pai ai cuasahuë, Maija'quë jaiye yo'oyere ñani.

Tijupë Jesús Capi, I Ju'iñe Ayere
(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Cui'ne si'ahua'i Jesús yo'ose'ere ñani ai cuasajëna, Jesupi i ye'yacohua'ire capi:

⁴⁴ “De'oye asajë'ë, iyere. Huanëyema'pë pa'ijë'ë. Yë'ëre Pai Mamaquëre pai jëñana isiye pa'iji. Jaje pa'ina, iohua'i yëyeje yo'oja'cohua'i a'ë, yë'ëre.”

⁴⁵ Jaje caquëna, i ye'yacohua'i ti asa ti'añe pahüë, i caye. Jare jaje asaye pajajë ipi cuasaye sëte. Jaje pa'ina, iohua'i ca'racohua'ipi seni asaye pahüë, i case'ere.

Nepi Jerepa Do'i Pa'iquë
(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Ja maca i ye'yacohua'i sa'ñe cahuë, iohua'ija'a nepi airepa pa'iohua'i pa'iohua'i a'ni, cajë.

⁴⁷ Jaje cuasajëna, Jesupi iohua'i cuasaye asani ja maca tsihua'ëre i quë'rona dani nëcopi.

⁴⁸ Dani jaohua'ire capi:

“Iquë tsihua'ëre yë'ë mamipi cuasajë ñacaini yë'ëni ñacaiyë. Cui'ne yë'ëre ñacaicohua'i pani yë'ëre jëjo daosiquëreje cui'ne ñacaiyë. Jaje pa'ina, iti mësarü aquëpi yecohua'ire ai jerepa ñacaiquë pani ai jerepa pa'i pa'ija'quë api.”

Sañope Yo'oma'quë Caye Ayere
(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Caquëna, Juan capi, ite:

“Ye'yaquë, yëquë te'i ëmë më'ë mamipi caquë huatire eto saoquëre yo'oma'ë pa'ijë'ë cajë ësehuë, yëquë ja're coní cu'ima' do'ire.”

⁵⁰ Caquëna, Jesupi capi:

“¿Me neñu'ju ësere'ni? Maire sañope cama'quë pani mai yo'oye yo'o cöcohua'i a'ë.”

Que Joyo Pa'iquë

⁵¹ Jesús ma'tëmo mëiñe ti'añe ja'li maca pa'ina, Jerusalénna sai huëoni saji'i, i cuasa nëose'ere yo'osi'i caquë.

⁵² Saija'quëpi jëjo saopi, i du'ru sani i pëajato co'eja'cohua'ire, Samaria pai quë'rona.

⁵³ Jaje pa'iquëta'are Jerusalénna saiye nëina, Samaria pai cohuë, pëa hue'ña isiye.

⁵⁴ Ja maca jaje ësejëna, asani i ye'yacohua'i Juan cui'ne Jacobo cahuë:

“Ëjaë, yëquë më'ë jaohua'ire toapi cuañerena, ma'tëmopi tomeni peo hue'ñarepa ëo huesoye. Tsoe Maija'quë jëjo daoquë Elías yo'oquë pa'ise'eje yo'oñu'u.”

⁵⁵ Jaje cajëna, Jesús ñani jaohua'i case'ere coequë sañope capi:

“¿Ique joyore hue'eye'ni, mësarü?”

⁵⁶ Yë'ë Pai Mamaquë cato daima'ë paji'i, pai joñoare nejosi'i caquë. Coa ai jerepa paini huasosi'i caquë daë'ë.”

Jaje cani jëoni yequë pai pa'i hue'ñana saë'ë.

Jesús Pe'teye Yëcohua'i Ayere Quëaye

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Ma'aja'a jaohua'i saijëna, te'i ëmë Jesure capi:

“Ëjaë, më'ë ja're conï saiye yëyë. Coa si'a hue'ña më'ë saitoje.”

⁵⁸ Jesupi sehuopi:

“Airo jo'ya mañaje coña pacohua'i a'ë cui'ne pi'a mañaje tsiaro pacohua'i a'ë. Pai Mamaquë cato ti peoquë api, i siopë tëo paquë ui mañaque.”

⁵⁹ Jesupi yequëre capi:

“Yë'ëre tuijë'ë.”

Jaje caquëna, ìpi capi:

“Èjaë, utejë'ë. Yë'ëta'a du'ru ja'quëre tajasi'i.”

⁶⁰ Jesupi sehuopi:

“Yë'ëre cuasama'cohua'i ju'isicohua'ije pa'iohua'i pa'iyë. Jaohua'ipi cui'neje ju'isicohua'ini tajajë. Më'ë cato daijë'ë, Maija'quë pa'iyere yecohua'ire quëaja'quëpi.”

⁶¹ Ja maca yequëpi capi:

“Èjaë, tuiye yëyë. Utejë'ë. Du'ru macarepa yë'ëta'a huë'e pa'icohua'ire pëpa tëjisi'i.”

⁶² Jesupi ìte capi:

“Yë'ë co'amañare ne huëosiquëpi, jaiye yeque yo'oyere cuasaquë yo'oquë pani yë'ë co'amaña ne tì'añe peoji.”

10

Jesupi Setentare Jëjo Saoye

¹ Jaje iye yo'osi jeteyo'je setenta pa'iohua'ini ì saija'a daripëana du'ru jëjo saopi, cayao-hua'ise'ere, ìpi ñaquë sahuasicohua'ini.

² Jëjo saokuë capi, jaohua'ire:

“Nuñerepa cayë. Tëa ja'ñe cato jaiye a'ë. Jaje pa'iquëta'are ìti necohua'ipi a'ri maña pa'iyë. Jaje pa'ina, sejë'ë, ìti tse aquëni jai paire jëjo saojaquë neja'cohua'ire.

³ Ñajë saijë'ë. Mësarute jëjo saoyë, yëi ñamaje pa'iohua'ini yaije pa'iohua'i jopona.

⁴ Sama'pë pa'ijë'ë, curi topëje, cai topëje, cui'ne curiquëje, cui'ne zapatoje, cui'ne ma'aja'a saijë pai pa'icohua'i pa'ito coa sa pëpajë saijë'ë, tsoe nëcajani caye peoye.

⁵ Huë'ena cacacohua'i pani du'ru macarepa ñeje cajë'ë: 'Iye huë'e pa'icohua'ire de'oye pa'iyepi pa'ijë'ë.

⁶ Jaje pëpajëna, jaohua'ipi de'oye pa'iyere oicohua'i pa'ito mësaru pëpase'epi johua'ini pa'ija'coa. De'oye pa'iyere oima'cohua'i pa'ito ja pëpase'epi mësaruna col'i cosipi.

⁷ Du'ru pëpasi huë'ena cacani pëani johua'i aõñere aijë cui'ne ucuje pa'ijë'ë. Co'amaña necohua'ire sête johua'ipi saiñeje pa'ye cocaiyepi pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, huë'ña ñape cu'ima'pë pa'ijë'ë.

⁸ Pai daripëna tï'arena, jaro aquëpi i huë'ena pëpasiquëpi aore aoto aijë'ë.

⁹ Jarore ju'icohua'i pa'ito jujucaijë'ë. Cui'ne quëajë'ë, Maija'quë cuañe te'tena mësarupi ponëñe ja'yere pa'iji cajë.

¹⁰ Jaje pa'iquëta'are yequë huë'ña daripë pa'icohua'ipi mësarute coeto iti daripë ma'añana etani cajë'ë:

¹¹ 'Mësaru daripë ya'opi yëquë quëona së'ase'ere tï'to toñë, mësaru asaye yëma'pë pa'i do'ire iñojë. De'hua cuasajë'ë, iyere, Maija'quë pa'i te'tena ja'yere pa'iji, mësarute.

¹² Mësarute cayë, pai ñape yo'ose'e ne de'hua mu'se tï'asi maca jaohua'i co'aye yo'ose'e saiñe pasipi. Sodoma daripë acohua'ire yo'ose'e jerepa co'ayepi.

Sehuoma'cohua'i
(Mt 11.20-24)

¹³ Teayerepa më'ë Corazín daripë maca cui'ne Betsaida daripë. Jaiye pai yo'o tï'a ma'ñere yo'otoje coa ñahuë, më'ë. Jaro yo'ose'eje

pa'ye Tirona cui'ne Sidón daripëna yo'oquëna, ñasicohua'i pani tsoe otira'huë. Iohua'i co'ayere cuasajë ai ju'i care suñani huatapi jorëjë ai oiyere iñora'huë.

14 Jaje pa'iquëta'are pai ñape yo'ose'e mu'se ti'asi maca mësarupi ai jerepa co'aye yo'osi do'ire sai cuañoñe pa'iji. Tiro cui'ne Sidón daripëa pa'icohua'i seña maca.

15 Cui'ne mësar Capernaum daripë pa'icohua'i yëquëpi ai jerepa tëto saisicohua'i a'ë ma'tëmo quë'rore pana cuasayë, mësar. Pani mësar cato coa ai jerepa huë'ehuëre pana caje huesëja'cohua'i a'ë, toa yejana.

16 Mësar cayere asacohua'i pani yë'ëni asaja'cohua'i a'ë, cui'ne mësaruni coecohua'i pani yë'ëni coeja'cohua'i a'ë, cui'ne yë'ëni coecohua'i pani yë'ëre jëjo daosiquëni coeyë."

Setenta Jëjo Saosicohua'ipi Co'iyë

17 Jaohua'i setenta pa'iohua'i ai sihuayë. Co'ini cahuë:

"Ëjaë, huatiohua'ique yëquë më'ë mamire cajëna, asajë ca'rajë etahuë."

18 Jesupi capi, jaohua'ire:

"Jaje pa'ijë'ë. Yë'ëje ñahuë, huati ëjaëpi ma'tëmopi mujuë ye'hueyeje pa'yerepa tomequëna.

19 Yë'ëpi mësarute tutu isihuë, añare, punire tsa'cujëna, ti a'si neñe peo ja'ñere. Cui'ne maire sañope yo'oquë tutu jerepa isihuë, quëcoja'cohua'ire caquë.

20 Jaje pa'iquëta'are sihuama'pë pa'ijë'ë, huatiohua'i mësarute sehuoyere. Coa ai jerepa mësar mami ma'tëmore toyase'e pa'iyere sihuajë'ë."

*Jesús Sihuaye**(Mt 11.25-27; 13.16-17)*

²¹ Ja maca Jesús Maija'quë joyopi i ja're pa'iye sête ai sihuaquë capi:

“Sihuayë, Ja'quë më'ëre ma'tëmo cui'ne yeja Èjaëre. Më'ëpi iyere iñohuë, tsije pa'iohua'ina më'ëpi ta'ñe cuasajë pa'icohua'ire cui'ne ai asacohua'ire yahuese'ere. Jaje ti'api, më'e yëyeje.”

²² Yë'ë ja'quëpi si'a col'amaña yë'ëna isipi. Maija'quë mamaquë api cajë pai ña'ne pa'ñë. Coa ja'quëse'e asaji, i mamaquëre. Ja'quëreje pai ña'ne pa'ñë. Coa mamaquëse'e asaji, ite. Jaje asaquë i mamaquëpi i yëcuhua'ina iñocohua'ise'e asayë, i pa'iye.

²³ Ja maca i ye'yacohua'ise'ere capi:

“Mësarü ña'neje ñacohua'ipi sihuacohua'i a'ë.

²⁴ Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Jai pai Maija'quë yo'o ja'ñere quëacaicohua'i cui'ne pai ëjaohua'i mësarü ña'neje pa'ye ña'ne yëhuë. Jaje yëjêta'a ñama'pë pa'ë. Cui'ne asaye yëhuë, mësarü asayeje pa'yere. Jaje yëjêta'a asaye pahüë.”

De'oquërepa Samaria Aquëpi

²⁵ Ja maca cuañese'e ye'yaquëpi huëni Jesús quë'rona i ja're coca caquë, neñasi'i cuasaquë sani seji'i:

“¿Ye'yaquë, me neja'quë a'ni, ti pa'iye ti'a'ne cani?”

²⁶ Jesupi sehuopi:

“¿Iti cuañese'ere ñato me pa'iquë'ni, më'ëpi asato?”

²⁷ Caquëna, cuañese'e ye'yaquëpi sehuopi:

“Oijë'ë, më'ë Ējaë Diusure si'a më'ë yëyepi, si'a më'ë joyo, si'a më'ë tutu, cui'ne si'a më'ë cuasaye. Cui'ne oijë'ë, më'ë quëno maca aquëre më'ëja'a co'ye oiyeje pa'ye.”

²⁸ Caquëna, ja maca Jesupi capi:

“Ite de'oyerepa sehuohuë, më'ë. Jaje më'ë yo'oquë pani, ti pa'iyë ti'aja'quë a'ë.”

²⁹ Jaje caquëna, cuañese'e ye'yaquëpi de'oye yo'oquë a'ë caquë Jesure iñosi'i caquë sañope seji'i:

“¿Jaje pa'ito ne a'ni, yë'ë quëno maca pa'iquë?”

³⁰ Caquëna, Jesupi sehuopi ite:

“Te'i pa'i Jerusalénpi ma'aja'a Jericóna meji'i. Meina, co'amaña ñacohua'ipi tseani si'aye i paye cui'ne i ju'i caje jiohuë. Ai të'carena, ju'ise'eje pa'i uina, jeoni saë'ë.”

³¹ Cui'na ma'aja'a judío Maija'quë huë'ere ñacaiquë saiquëpi ma'are uina, ñani coa ñaquë sa saji'i.

³² Cui'ne iti ma'aja'a levita sai coa ñani saji'i.

³³ Jaje sai sitore Samaria pa'i coecohua'i aquëpi cui'ne ma'aja'a sai teaye ñani.

³⁴ Ja maca tsiojani a'sire hui'yape ocopi cui'ne o'sayepi tsoani cañapi huëni jujupi. Jeteyo'je i caballona tëoni sapi, saicohua'i pëa huë'ena.

³⁵ Se ñatasi mu'se Samaria aquëpi sai huëoni caya curiquë të'ña isipi, iti huë'e aquëre. Isiquë capi: ‘De'hua ñacaijë'ë, iquëre. Më'ëpi ai jerepa i do'ire necaisiquë pa'itoje yë'ëpi saisi'i cui'naëpi co'i così maca.’

³⁶ De'oji. Jaje pa'ito: ¿Toasocohua'i aquë jequë paquë'ni, ñaohua'i huani oani saisiquë quëno maca aquë ite oisiquë, më'ëpi cuasato?”

³⁷ Caquëna, cuañese'e ye'yaquëpi capi:

“Ite ñani oi necaisiquë api cuasayë.”
 Caquëna, ja maca Jesupi capi, ite:
 “Më'ëje cui'ne sani yo'oquë pa'ijë'ë.”

Jesupi Marta Cui'ne María Huë'ere Pa'iyë

³⁸ Jesús ma'aja'a saiquëpi tì'api, a'ri daripëna. J̄arote cui'ne paco'ë, Marta hue'ecopi. J̄aopi io huë'ena pëpao, ite, cui'ne i ye'yacohua'ijë.

³⁹ Cui'ne paco'ë, Marta yo'jeo María hue'ecoje. J̄aopi Jesús quëo yë'quë macana ja'runi ñu'io asao, i cayere.

⁴⁰ Asacona, Martapi jaiye huë'e co'amaña neñe pa'ina, ñani ai cuasa huesëco Jesús quë'rona tsio dani cao:

“¿Ëjaë, yë'ëse'e necona, yë'ë yo'jeo coa ñu'ico ñaquë, më'ë? Jaje pa'ina, cayë iote cajë'ë, yë'ëre sani çocaija'co.”

⁴¹ Jaje cacona, Jesupi sehuopi:

“Marta, Marta më'ë jaiye neñere co'a ju'io, cui'ne ai cuasaco.

⁴² Jaje pa'iquëta'are te'o pa'iji nuñerepa çocaiye. J̄are María tì'ao, yecohua'ijë jioye ti peoyere.”

11

Jesupi Ye'yapi, Maija'quëre Señe
 (Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Tijupë Jesús Maija'quëre seni tējisi maca i ye'yacohua'i aquëpi capi, ite. Ëjaë, ye'yajë'ë, Maija'quëre señe, Juan i ye'yacohua'ire ye'yaquë pa'ise'eje.

² Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Secohua'i pani ñeje cajë'ë:
 Yëquë Ja'quë ma'tëmo pa'iquë,

Mè'è mami de'oyere pa'è.

Mè'è cuañeñe daijaquë yëquëna,

Mè'è yëyepi yo'oye pa'ija'quë, iye yejaje, ma'tëmo
yo'oyeje pa'ye.

³ Iye mu'se ai ja'ñere isijë'ë, caraye peoye.

⁴ Yecohua'ipi yëquëni do'i pajëna, sai de'huacaiyeje
pa'ye më'ëpi yëquë do'ire sai de'huacaijë'ë.

Neñañe pa'ito më'ëpi co'ayere nejocaijë'ë.”

⁵ Jesupi capi, jaohua'ire:

“Mësarü aquëpi te'ire i cajeire paquëni jaëpi ñami
jopo i hu'ëna dani caji, ite: ‘Cajei, toaso ao isijë'ë,
co'yoja'quë a'ë.’

⁶ Yë'ë cajeipi yure titaëna, aõñepi peoquëna, cayë,
caji.

⁷ Caquëna, tu'rihuëpi de sehüoquë casipi: ‘Josa
da cayë. Eta sa'ro siosicoa. Jere më'ëre isisi'quë
coa huëiyë'ni, tsj ja're üini.’

⁸ Jaje casiquëta'a cajei pa'isi do'ire huëni isiye
papi, coa josa jerepa sema'quëni caquë huëni isipi,
si'aye ite carase'ere.

⁹ Jaje pa'ina, yë'ëpi cayë, mësarute: Sejë'ë.
Maija'quëpi isija'quë api. Co'ejë tija'cohua'i a'ë.
Eta sa'rona të'cajëna, hui'yosipi.

¹⁰ Jaje pa'ina, sequëpi isi cuañoñe pa'iji.
Cui'ne co'equëpi tija'ñe pa'iji. Cui'ne eta sa'rona
të'caquëni hui'yocaiye pa'iji.

¹¹ Mamaquëpi panre seina, quëna përe isi'ñe
pa'i a'ë mësarü aquë je'quë mamaquëre ¿panita'a
hua'ire seina, añani aõ'ñe pa'i a'ë?

¹² ¿Panita'a tsiapëre seina, punini aõ'ñe pa'i a'ë?
Pani.

13 Ñajë'ë. Mësarú co'acohua'ita'a mamajëre oijë de'oyere isicohua'i a'ë. Jaje pa'iye sëte mësarú Ja'quë ai jerepa oiquë sëte ì de'o joyore pañu'u cajë secohua'ire isija'quë api.”

Jesupi Huati Tutupi Yo'oji, Coa Caye
(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

14 Yequë mu'seña huatipi coca cama'quëre nesiquëni Jesupi huatire eto sauna, coca capi, cama'quë pa'isiquëpi caquëna, ñajë jai paì ai cuasahuë, merepa yo'o u'ni iye cajë.

15 Yecohua'ipi cahuë:

“Huatiohua'ì ëjaë Beelzebú tutupi yo'oji, iquë, huatire eto saoquëna, ñajë.”

16 Yecohua'ipi paì yo'o tì'a ma'ñe ma'tëmo ayere yo'o iñojë'ë cajë seì'ë.

17 Ja secohua'ì cuasayere asaquëpi jaohua'ire capi:

“Te'e yeja ëjaohua'ipi jopoja'a huasicohua'ì pani sa'ñe uihuani co'ye iohua'ì yejare nejoñë. Cui'ne te'e caje tsëcapë pa'isicohua'ipi hua saisicohua'ì pani sañope yo'ojë iohua'ija'a peo hue'ña ne huesëyë.

18 Satanáspi ì tsëcapëni sañope yo'oquë pani ¿me si'aohua'ì cuañe tì'añe pa'iquë'ni? Iye cayë, mësarupi yë'ëni Beelzebú tutupi huatire eto saoji cajëna.

19 Jaje yë'ëpi Beelzebú tutupi yo'oquë pa'ito, ¿nepi mësarute tuicohua'ire tutu isiye'ni, huatiohua'ire eto sao ja'ñe? Jaje pa'ina, iohua'ini mësarupi seni asajë'ë, quëajajë.

20 Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato Maija'quë tuture papi huatire eto saoquë yo'oyë. Jaje pa'ina, yë'ë

yo'oye cato Maija'quë cuañe te'tepi tsoe títapi caquë iñoñe a'ë.

²¹ Ai tutu quë'ipi cui'ñasiquë i co'amañare de'oye ñaquë pa'ito, yecohua'ije jioye peoji.

²² Jaje pa'iquëta'are yequë ai jerepa tutu quë'ipi cacani ite quëco saoye pa'iji. Ja maca si'aye i quëcoquë uihua ja'ñere pase'e jioni i tse de'huaye pa'iji, i pase'ere.

²³ Jaje pa'ina, yë'ë yo'oyere de'oji cacaima'quë cato yë'ëre sañope yo'oquë api, cui'ne yë'ë ja're te'e tsi'soma'quë pani, coa ne tiya saokuë api.

Co'a Joyopi Cui'naona Co'iyë
(Mt 12.43-45)

²⁴ Huatipi paini pa'isiquëpi eta saisiquë pani coa cuene yejañare cu'iji, pëa hue'ñare co'equë. Jaje co'equë tì'ama'ë co'isi'i yë'ë etani daisi huë'ena cuasaji.

²⁵ Cani co'iquë ñaquëna, de'oyerepa yuani ne de'huase'eje pa'ipi pa'iji.

²⁶ Pa'ina, ñani sani siete huatiohua'i i jerepa co'acohua'i ja're cõni cacani cui'naëna, pëasi maca yureta'a ja'në pa'ise'e seña maca co'aquë pa'ija'quë api.”

Nuñerepa Sihuaye

²⁷ Jesús ja yë'ta'a itire caquëna, pai jopopi nomiopi cuió:

“Më'ëre cõani ai de'huasico ai sihuaco pa'ico.”

²⁸ Jaje cacona, ipi capi:

“Ai jerepa sihuacohua'i pa'iyë, Maija'quë caye asacohua'ipi cui'ne sehuocohua'ipi.”

*Co'acohua'ipi Señe, Pai Yo'o Tì'a Ma'ñere
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)*

²⁹ Paipi Jesús quëno macana tsi'sini saijëna, ipi coca ca huëopi:

“Iye'në pai co'acohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi señë, pai yo'o tì'a ma'ñere yo'o iñojë'ë cajë. Jare setoje Maija'quë yo'o ja'ñere quëcaiquë Jonás yo'oquë pa'ise'eje pa'ye de'oye yo'o iñoñe pa'iji. Mësarü yëyere iñoñe peosipi.

³⁰ Jonás Nínive daripë paire Maija'quë case'ere iño'aiquë paji'i. Cui'neje pa'isiquëpi yure Pai Ma-maquëpi yure pa'icohua'ire iñoja'quëpi pa'iji.

³¹⁻³² Nínive daripë pa'icohua'ipi pai ñape yo'ose'e ña mu'se huëni iye'në paire sañope caja'cohua'i a'ë. Jonáspi Maija'quë cocare quëaquëna, asani ja'rë pa'ise'e jeoni ponësi do'ipi. Iñore yure Jonásre tëto saisiquëpi pa'iji. Pai ñape yo'ose'e ña mu'se pa'i maca iye paire iohua'i yo'ose'eje pa'ye sai maca tì'aëna, huë'ehuë te'te pai ëjaopi huëni nejoñe pa'iji caja'coa. Io so'o yejapi Salomón ta'ñe yo'oye asasi'i caco daisi do'ire. Iñore Salomón jerepa pa'ipi pa'iji, yure.

*Maire Miacaiye
(Mt 5.15; 6.22-23)*

³³ Toa tsëoni yahueye peoji, panita'a mahuë sa'nahuëna ayaye peoji. Jaje yo'oye pajë coa ai jerepa ëmëje'ena nëcoyë, daicohua'ire miacaija'coni.

³⁴ Capëre ñaco ca miacaiye pa'iji. Jaje pa'ina, më'ë ñaco capi de'oyere ña'ne pa'ito më capëje de'oye miacaisico pa'iji. Jaje pa'iquëta'are më'ë ñaco capi co'ato si'a më'ë capëje ai yo'oyere pa'iji.

35 De'hua ñajë'ë, më'ë miañe pa'iyere, neañena ponëma'coni caquë.

36 Jaje pa'ina, më'ë capëpi miañe jopore pa'ito si'aye tiñarepa ñañe pa'iji, neañe peoto. Toa tsëocopi miacaina, ñañeje pa'ye."

Fariseohua'ire Cui'ne Cuañese'e Ye'yacohua'ire Sañope Caye

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

37 Jesús coca ca tëji maca, fariseopi Jesure huëopi, i huë'ena ao sani aijë'ë caquë. Huëouna, sani ja'rupi ao ai saihuëna.

38 Ja'runa, fariseopi jëña tsoajë'ë aima'në cuañese'ere yo'oma'aji'i, ñaquë cuasapi.

39 Jaje cuasaquëna, Ëjaëpi capi, ite:

“Mësaru fariseo pai cato coa ëmëje'e ucu duruhuëase'e cui'ne quëna ne'ñase'e tsoacohua'i a'ë. Jaje yo'ocohua'ita'a sa'nahuë cato si'sio. Yecohua'i payere yëcohua'ipi cui'ne co'ayepi timësicohua'i a'ë. Mësaru cui'ne pa'iyë.

40 Huesëohua'i, ña ma'ñe ëmëje'e nesiquëpi sa'nahuë ayeje Maija'quëpi nese'e a'ë.

41 Jaje pa'ina, peocohua'ina isijë'ë, mësaru sa'nahuë payere. Jaje yo'oto si'aye tsoa tose'e pa'ija'coa.

42 Teayerepa mësaru fariseo pai maña. Mësarupi diez topëa neni te'ore Maija'quëna isiyë, aijnena huëo sëñe nejë aijnere, cui'ne tase'e conì. Jaje de'oye yo'ojëta'a nuñerepa de'oye yo'oyere cui'ne Maija'quë oiyeje pa'ye yo'oyere peocohua'ipi pa'iyë. Jaje pa'ina, iyere yo'oye pa'iji, mësaru tsoe de'oye yo'oyena conì.

43 ¡Teayerepa mësaru fariseo, paï maña! Paï tsi'si huë'ñare de'o saire ñu'ijëna, ñajë païpi jerepa pa'iohua'i a'ë cajajë cuasacohua'i a'ë, cui'ne co'amaña huero hue'ñare nëcajëna, jai paï iti maca ñacohua'ipi jerepa pa'iohua'i a'ë cajë de'oye pëpajajë cajë, mësaruje teaye yo'ocohua'i a'ë.

44 Cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo paï conï teayerepa coa cacohua'i a'ni, tasi daripëje pa'iohua'ini, paï ñama'pë tsa'cujë si'si neñeje yo'oyë.”

45 Jaje caquëna, cuañese'e ye'yaquëpi ñeje caquë sañope sehuopi:

“Ye'yaquë, jaje mël'ë canï yëquëreje tea ju'i cayë.”

46 Jaje caquëna, Jesupi sehuopi:

“Teayerepa mësaruje cuañese'e ye'yacohua'ije yo'oyë. Yecohua'ise'ere dëquë co'amañare hue'ocaiyë. Jaje yo'ojëta'a mësarupi te'e moño macajë se coçaiye coecohua'i a'ë.

47 Maija'quë yo'o ja'ñere quëacaicohua'ire jare mësaru aïohua'ipi huani jeoni tasi daripëare mësaru teayerepa ne de'huacohua'i a'ë.

48 Jaje yo'ojë mësaru aipë yo'ose'ere de'oji cuasajë yo'oye ñaño pa'iji, mësarupi iohua'i huani tasi daripëare ne de'huajëna.

49 Jaje pa'ina, Maija'quë i ta'ñe asayepi capi: 'Jëjo saojä'quë a'ë yequë mu'se yo'o ja'ñere ca nëocohua'ire cui'ne sahuani yë'ë coca quëacohua'ire nesicohua'ireje jaohua'ini huani jeaja'cohua'i a'ë, yecohua'ini coa josa yo'ojë.’

50 Jaje pa'ina, yeja de'huasi macapi ite quëacaicohua'ire huaisi do'ire yure pa'i païni Maija'quëpi seja'quë api.

51 Abelre huaisi macapi cui'ne Sacariare huaisi macaja'a acohua'i do'ire yëi ñamare ëo hue'ñana cui'ne Maija'quëre se huë'ena joporepa. Jaje pa'ina, nuñerepa cayë quëapi, yure pa'i paina seja'quë api, tsie do'ire.

52 Teayerepa mësarü cuañese'e ye'yacohua'i nuñerepa cocare yahueyë. Jaje yo'ojë coejë yecohua'i asañu'u cajë yëcohua'ireje ësejë sañope yo'oyë, mësarupi."

53 Ñeje Jesús caquëna, asani cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseohua'i ai pëtitei'ë. Jaje pa'ijë jaiye se huëohuë.

54 Sejëna, tayo sehuouna, ñani tseañu'u, co'aque api cajajë cuasajë.

12

Coa Cayere Sañope Yëhuoye

1 Jai pai mil jerepa te'e macana tsi'sini airepa timëni sa'ñe ju'ajë yo'ohuë. Yo'ojëna, Jesupi i ye'yacohua'ini du'ru macarepa ca huëopi, ñeje:

“De'hua ñajë'ë, fariseohua'i porere. Jaje cani capi fariseohua'i coa cajë yo'oyere ye'yema'pë pa'ijë'ë caquë.

2 Jaje pa'ina, asama'pëna yo'ose'ere ti'a ja'ñe a'ë cui'ne yahue yo'ose'ere, asa ja'ñe a'ë.

3 Jaje pa'ina, mësarü nea hue'ña yo'ose'ere mu'sepi asaja'cohua'i a'ë, cui'ne yahurepa tu'rihuëna sioni case'ere huë'e sa'nihuëpi necajë cui ja'ñe a'ë, pai asa hue'ñana.

*Neni Mai Ca'raye Pa'iquë'ni
(Mt 10.28-31)*

4 Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Capë huaicohua'ire ca'rama'pë pa'ijë'ë. Jaohua'i cato jerepa yo'oye peoyë.

5 Jaje pa'ina, quëasi'i. Ca'rajë'ë, huani jeosi jeteyo'je toa yejana jëjo saoquëni. Jaje pa'ina, ca'rajë'ë, Maija'quëni.

6 Mësarupi asayë, cinco pi'ani caya të'ña isicohua'i a'ë cajë. Jaje a'ri do'iohua'ita'are Maija'quë huñeyema'ë ñacaiji.

7 Jaje pa'ina, mësaru nañaque cuëcuese'e a'ë, ca'rama'pë mësarupi. Jaje pa'ina, pi'a jerepa do'icohua'i a'ë.

Jesure Cacaiye Pa'iji
(Mt 10.19-20, 32-33; 12.32)

8 Si'aohua'i mësarupi yë'ëni ca'rama'pë yë'ë cajeipi cacohua'ire cato, yë'ë Pai Mamaquëje Maija'quë huiñaohua'ina yë'ë cajeipi quëaja'quë a'ë cayë.

9 Jaje cui'ne yë'ëni ca'rajë cajei peoyë, pai asa hue'ñana casicohua'ire yë'ëje cui'ne Maija'quë huiñaohua'i ña hue'ñana yë'ë cajei peoji, caja'quë a'ë.

10 Jaje pa'ina, yecohua'ipi Pai Mamaquëre co'aye casicohua'i pani sai de'hua cuañoñe pa'iji. Jaje pa'iquëta'are yecohua'ipi Maija'quë joyore co'aye casicohua'i pani sai de'hua cuañoñe ti peoji.

11 Mësarute tseani pai tsi'si huë'ñana, panita'a pai yo'oye ñacohua'i quë'rona co'aye yo'ocohua'i a'ë cajë sacohua'i pa'ito du'ru cuasama'pë pa'ijë'ë, me sehuoja'cohua'i a'ni cajë.

12 Iti caye ti'asi maca Maija'quë joyopi quëaquëna, mësaru caja'cohua'i a'ë."

Jaiyere Payepi Huajëya'ye Neñe

13 Paj jopopi Jesure capi, ñeje:

“Ye'yaquë, se quëajë'ë, yë'ë a'yëre yë'ëreje co'amaña huacaijaquë ja'quë pase'e.”

14 Caquëna, Jesupi capi, ìte:

“¿Ina, nepi yë'ëre paj yo'oye ñaquëre cui'ne co'amaña huahuequëre cuañere'ni?”

15 Yequeje capi, Jesús:

“Si'aye co'amaña ëayere de'hua ñajë'ë. Jaje pa'ina, paj pa'iye cato jaiye co'amaña payepi cõcaina, pa'iye peoji.”

16 Jaje caquë paj pa'iyere tiñarepa quëasi'i caquë capi:

“Pa'iji, te'i ëmë jaiye co'amaña paquë. Pa'ina, ì tasi co'amañapi jaiye tãa ja'ñepi quëji'i.

17 Ja maca ñani jaiye co'amaña paquëpi ¿me neja'quë a'ni, ìti de'hua hue'ñaje? ¿Jerona de'huaja'quë a'ni, quëise'e? caquë cuasa huëopi.

18 Ja maca cuasapi, peo hue'ña ja'rë de'hua huë'ña pa'ise'e nejoni yeque jerepa jai huë'ña nes'i. Neni jarona de'huasi'i si'aye yë'ë tãase'e cui'ne si'aye yë'ë tsoe paye cõni.

19 Ja jeteyo'je de'huani yë'ëja'a casi'i: ‘Jaiye co'amaña de'huase'e payë, tsoe ometëca pa'i ja'ñere pëa huajëquë sihuaquë ucuquë ai pas'i' cuasapi.

20 Jaje cuasaquëna, Maija'quëpi ìte capi: ‘Huesë maca, iye ñami më'ë ju'ija'quë a'ë. Jaje pa'ina, më'ë de'huase'e ¿ne tse pa'i ja'ñe a'ni?’

21 Ja maca ponëni si'aohua'ire capi. Jaje yo'oye pa'iji. Jaiye co'amaña paquëpi co'ye de'oye pa'iyese'e cuasaquë, Maija'quëre cuasama'quë cato.”

Maija'quë I Mamajëre Ñacaiye
(Mt 6.25-34)

22 Jeteyo'je Jesús i ye'yacohua'ire capi:

“Jaje pa'ina, mēsarute co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë, jere aija'cohua'i a'ni cuasajë. Cui'ne co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë, jere caña ju'ija'cohua'i a'ni cuasajë.

23 Ao aife jerepa do'iyë a'ë, pa'i pa'iyë. Cui'ne caña ju'iyë jerepa do'iyë a'ë, mai capë.

24 Ñajë'ë, jaohua'i pë'përi, co'amaña tama'cohua'ita'a cui'ne tēama'cohua'ita'a cui'ne iti cã de'hua huë'e peocohua'ita'a cui'ne pëa hue'ña peocohua'ita'a de'hue Maija'quëpi cocaina, pa'icohua'ini. Jaje pa'ina, mēsaruru pi'a seña maca do'icohua'i a'ë, pairepa sëte.

25 Jaje pa'ito ¿nëpi mēsaruru acohua'i ai co'a ju'i do'ire metro joporeja'a tsoacohua'i ai de'oja'cohua'i a'ni?

26 Jaje pa'ina, ai cuasa do'ire a'ri maña pa'ise'ere jaiye se mëoñu'u ai jerepa cuasaye'ni. Jaje pa'ito ¿me neñu'ju airepa yequë co'amañare co'a ju'iñe'ni?

27 Ñajë'ë, cui'ne jorore coa mëani pa'iyere co'amaña ne ma'ñeta'a cui'ne yëijë oya ma'ñeta'a ai de'o joro pa'iyere. Jaje pa'ina, cayë, pa'i ëjaë Salomón maca i de'o hue'ñare pa'inije de'o jo'ya jorojë pa'irepa ju'iyë pa'pi.

28 Jaje Maija'quë taya mañata'a de'oye suñacaise'ere pa'ji, coa yuresë'e pani ñamina'a tsoe ju'ise'ë pa'ina, toana ëo ja'ñeta'a. Jaje pa'ito mēsarute ai jerepa caña suñacaiye pa'iji, Maija'quë necaima'quë api, cuasacohua'i.

29 Jaje pa'ina, co'a ju'ijë cui'ne co'eje cu'ima'pë pa'ijë'ë, jere aija'cohua'i a'ni cui'ne jere ucuja'cohua'i a'ni cuasajë.

30 Iye yeja pai jaje ai cuasajë pa'iyë, si'aye iyere. Jaje pa'iquëta'a mësarū tsoe mësarū ja'quëre payë, si'aye mësarute jopo caraye asaquëni.

31 Jaje pa'ina, mësarupi Maija'quë cuañe te'tere ai oijë yo'oto Maija'quëpi de'hue jopo caraye isiquëna, co'amaña pajë'ë.

*Ma'tëmo Co'amaña
(Mt 6.19-21)*

32 Ca'rama'pë pa'ijë'ë, yë'ere asacohua'i mësarū a'ri pai maña'ë. Jaje pa'iquëta'are mësarū ja'quëpi i cuañe te'tere isiye yëji.

33 Mësarū paye pa'ito isijë'ë, curiquëpi cui'ne co'amaña carasicohua'ina do'i peoye coa isijë'ë. Jaje yo'oje ai huano topëa de'o ma'ñere tija'ajë'ë. Ma'tëmo co'amaña carajai ma'ñere, cui'ne ñaëje cacama'tore pu'juje pu'juma'tore paja'cohua'i.

34 Mësarū co'amaña pa hue'ñare, cui'ne jarote mësarū joñoaje pasipi.

Ne De'huasicohua'ipi Pa'ijë'ë

35 Ne de'huasicohua'ipi ñare pajë pa'ijë'ë.

36 Fiesta ña tëjini ëjaë co'ija'quëpi cayë, i jo'ya utejë pa'iyeje pa'iohua'i pa'ijë'ë. Titàni eta sa'rona tè'ca maca esa hui'yocaiyeje yo'oja'cohua'ipi.

37 Sihuaja'cohua'i a'ë, iohua'i ëjaëpi utejë pa'ijëna, titaëna ñani. Nuñerepa cayë, iohua'i ëjaëpi sihuaquë aö ai saihuëna soini aore aöja'quë api.

38 Ñami joporepa panita'a ñata ñami titaquëta'a, sëtasicohua'ini titaquë pa'ito sihuaja'cohua'i a'ë, ite necaicohua'i mañapi.

39 De'hua asajë'ë, co'amaña ñaquë dai ja'ñere asasiquëpi utequë pa'ito i huë'e co'amaña imani saye peoji.

40 Mësarü huesë maca Pai Mamaquë daija'quë api. Jaje pa'ina, de'hua ñajë utejë pa'ijë'ë."

*Nuñerepa De'o Jo'yaë Cui'ne Co'a Jo'yaë
(Mt 24.45-51)*

41 Ja maca Pedropi capi:

“¿Ëjaë, iye ye'yase'e yëquëse'ere caquë ye'yaë? ¿Panita'a si'aohua'ire caquë ye'yase'e a'ni?”

42 Caquëna, Ëjaëpi sehuopi:

“¿Jaje pa'ito ne a'ni, ta'ñe asaquëpi cui'ne nuñe yo'oquëpi i ëjaë ñacaijë'ë huë'e pa'iyë case'ere de'oye sehuoquë, cui'ne i ëjaë jo'yareje ao de'oye aouquë yo'oquë?”

43 I ëjaë titaquë ñaquëna, i case'eje yo'oquë, cato de'oye pa'ija'quë api.

44 Nuñerepa cayë, mësarute. Co'amaña paquëpi si'aye i co'amaña de'oye ñacaisiquëna, si'aye i co'amañare ñacaijë'ë caquë isija'quë api.

45 Jaje isiquëni i jo'yaëpi ëjaë ja yë'ta'a tsoe nëija'quë api caquë i ëjaë jo'yani co'aye si'sequë yo'oquë cui'ne nomiohua'i iti huë'e pa'icohua'ire, co'aye yo'oquë cui'ne ao fiesta nequë ai huëoni cui'ne cono ucuquë cuepe huëoni.

46 Yo'o maca i ëjaë co'ija'quë api, i jo'yaë huanëyeni utema'ë huesëquë yo'o maca ja maca sehuoma'cohua'ire nejoñepi nejoja'quë api, i yo'osi do'ire ai si'seni.

47 I ëjaë yëye i jo'yaë asaquëta'a de'oye yo'oma'quëpi cui'ne i cayë sehuoma'ë yo'oquë cato jaiye të'ca cuañöñe pa'iji.

48 Jaje pa'iquëta'are i ëjaë yëye huesëquëpi, coa yo'oní a'ri maña tè'ca cuañoñe pa'iji. Jaje pa'ina, ai cuasaye isisiquëni ai seña pa'iji, cui'ne iti de'hue nequëni nequë api cuasani ai jerepa cuañoñe pa'iji.

Jesús Do'ire Paipi Hua Saiye
(Mt 10.34-36)

49 Iye yejana yè'ë toa tsëosi'i caquë da'ë. Tsoe co'arepa toa ne'su mëiñeje yo'oquëna, ñara'ye, merepa tsoe ne saose'e pa'ina, ñara'ye.

50 Ja saoma' do'ire yure cato oco doyeje pa'ye ai yo'oyepi yè'ere yo'oquëna, tëjiyerepa ai yo'oquë tètö saija'quë a'ë caquë oiyë.

51 ¿De'oye pa'i ja'ñere dapi, cuasaye mësarü? Pa'ni. Coa ai jerepa huahueyere dahuë.

52 Jaje pa'ina, yurepi seña maca mu'seña cato cinco te'e tsëcapëre pa'icohua'ipi huani toasocohua'i sañope yo'oja'cohua'i a'ë, cayahua'ini cui'ne cayahua'ipi toasocohua'ini sañope yo'oja'cohua'i a'ë.

53 Cui'ne pëca ja'quëpi mamaquëre sañope yo'oye pa'iji. Mamaquëpi pëca ja'quëre sañope yo'oye pa'iji. Cui'ne pëca ja'copi mamaconi sañope yo'oye pasipi. Cui'ne mamacopi pëca ja'core sañope yo'oye pasipi, huaopi io mamaquë nëjore sañope yo'oye pasipi. Cui'ne mamaquë nëjopi huaore sañope yo'oye pasipi.”

Mai Yure Pa'iyë Cuasaye
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

54 Jesupi capi, paire:

“Èsë caje hue'ñapi nea siri mëina, ñani cacohua'i a'ë ocoja'coa. Carena, cui'ne ocoji.

55 Jaje cui'ne huë'ehuë te'tepi tutuquëna, ñani cayë ai ësë uja'coa. Jaje carena, cui'ne ësëquë uji.

56 Coa cacohua'i, mësarü ta'ñe cacohua'i a'ë ma'tëmo cui'ne yeja yo'oyena, ñani. Jaje yo'ocohua'ita'a ¿me yo'ojë mësarü pa'i tëcahuë ayere yure jaje yo'o macare pa'iyë cajë asa ma'ñe'ni, ta'ñe?

Esa Ne De'huaye

(Mt 5.25-26)

57 ¿Me yo'ojë mësaruse'le tayo yo'oye ñani?

58 Jaje pa'ina, yequëpi më'ëre do'i paquëpi cani saquë pa'ito më'ëre do'i paquë api caquë saquëni du'ru ne de'huajë'ë, ja yë'ta'a pa'i yo'ose'le ñaquë quë'rona ti'ama'në. Jaje ne de'huaëna, pa'i yo'oye ñaquë quë'ro sama'ë pa'ija'quëre. Jaje më'ëpi yo'oma'ë pa'ito pa'i yo'oye ñaquëpi co'acohua'ire cocohua'ina isina, jaohua'ipi yureta'a co'acohua'ire co huë'ñana coja'cohua'i a'ë, më'ëre.

59 Jaronä cosiquë pani etaye peoji, më'ëpi si'aye më'ë do'i saïma'ë pani.”

13

Huajë Pa'iyena Ponañe Pa'iji

1 Jare ja mu'seña Pilatopi Galilea acohua'ire huani jeani, cui'ne johua'i ëojë seña'u cajë huaisi-cohua'i tsiena pa'i tsiepi co'meni yo'ose'ere, yecohua'ipi quëahuë, Jesure.

2 Quëajëna, capi:

“¿Mësarupi cuasani huani jeosicohua'ipi Galilea paire seña maca co'acohua'i paë'ë, cuasaye?

³ Pañi. Jaje pa'ina, cayë, mësaru. Ja'rë yo'oyere jeoni ponëma'cohua'i pani si'a paï mësaruje jaje yo'o cuañoja'cohua'i a'ë.

⁴ Mësarupi cuasani Jerusalén pa'icohua'ire seña maca co'acohua'ini, diez y ocho paire Siloé tupëpi quëo huea'co'ë, cuasaye.

⁵ Pañi. Nuñerepa cayë. Jaje pa'ina, mësarupi huajëye pa'iyë ponëma'cohua'i pani jare cui'ne yo'o cuañoja'cohua'i a'ë.”

Higuera Ñë Ayere Quëaye

⁶ Ja maca Jesús paï yo'oyeje pa'ye neni quëaquë capi:

“I yejana tasi ñë paquëpi quëima'o paco caquë sani ñaquëna, quëima'co paji'i.

⁷ Pa'ina, ñani ja maca yeja ñaquëre capi: 'ina, toaso ometëca daiyë, iti ca quëise'e ñasi'i caquë. Daiquëta'a tì'ama'ë pa'iyë, quëisico pa'iona. Jaje pa'ito cuëni jeojë'ë. Me nesi'co coa yejare que'eñe nëcaco'ni.’

⁸ Caquëna, iti yeja ñacaiquëpi sehuopi: 'Ëjaë iye ometëcahuëse'e pa'ija'co, a'ji yeja neni yequë co'amañapi qa ñasi'i, quëija'core.

⁹ Jaje neruta'a quëtì'ñe pa'io iti ca. Jaje neruje quëima'ona, ña jujani ja macata'a cuëni jeojë'ë, capi.”

Jesupi Nomioire Jujupi, Huajë Mu'se Pa'ina

¹⁰ Huajë mu'se paï tsi'si hue'ñana ye'yaquëna,

¹¹ jarote paco'ë, te'o nomio diez y ocho ometëca ju'lico, huatipi ne quë'casicopi ti nuiñe nëcaye peocopi.

¹² Pa'iona, ñani Jesupi soini capi:

“Nomio mē'ē ju'i dahuē tsoe jeopi. De'oye pa'ijē'ē.”

¹³ Caquē ja maca i jēñapi iona pato maca jare iti macapi nuñerepa nēcaco ponēni, Maija'quē de'oquē api, sihuaco ca huēo.

¹⁴ Jaje Jesús huajē mu'se jujuna, ñani pai tsi'si huē'e ñacaiquē ějaēpi iyere ñani pēi, paire capi:

“Seis mu'seña pa'iji, co'amaña ne mu'seña. Ja mu'seña jaje pa'ito dani juju cuañojē'ē, pañi huajē mu'se juju cuañoñe.”

¹⁵ Caquēna, ja maca ějaēpi sehuopi:

“¿Coa cacohua'i pai! ¿Joyema'cohua'ini mēsaru acohua'i je'quē, huajē mu'se pa'ina, mēsaru durhuequēpi pañita'a burropi oco ucuja'quēre?”

¹⁶ ¿Ico nomio cato Abraham tsēcapē aconi Satanáspi diez y ocho ometēca huēse'ėje pa'ioni, joyeye co'aquē huajē mu'se pa'i do'ire?”

¹⁷ Jaje Jesús caēna, ite sañope cacohua'ipi huajēya'yerepa maire caē'ni cuasahuē. Jaje cuasajēta'are si'a pai sihuahuē, Jesús pai yo'o tī'a ma'ñere de'oye yo'oquēna, ñani.

Mostaza Cā Ayere Ye'yaye

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Ja maca capi:

“¿Iqueje pa'ye a'ni, Maija'quē te'te aye? ¿Iquena cui'ne pa'ye neni iñora'ye?”

¹⁹ Jaje canī capi, a'ri mostaza cāre taquēpi yejana taēna, ai de'oni jai soquē yē de'ona pi'api iti ñē capēana tsianoa nejē payeje pa'ye a'ē.”

Pan Ne Pore Ayere Ye'yase'e

(Mt 13.33)

²⁰ Jaje canī yequeje capi, Jesús:

“¿Iquepi coní cui'ne pa'yeje ne iñora'ye, Maija'quë te'te aye yo'oye?

21 Cani capi: Pan necopi harinare toaso jai jì'so neni cui'ne o'sa mëñere a'ri maña ìona co'meni ìona si'a sèpë juju mëicoa. Ja juju mëñeje pa'ye yo'oye a'ë, Maija'quë te'te ayeje.”

A'ri Jato Sa'ro

(Mt 7.13-14, 21-23)

22 Jerusalénna sai, paì daripëa cui'ne a'ri daripë pa'icohua'ire ye'yaquë sa tëto saji'i.

23 Jaro pa'iquëpi seji'i, ìte:

“Èjaë, ¿a'ri paì maña pa'iyë, huaso cuañocohua'i?”

Caquëna, ìpi sehuopi:

24 “A'ri jato sa'roja'a cacasi'li cani si'a më cuasayepi yo'ojë'ë. Jaje pa'ina, cayë mësarute paì cacayere yëja'cohua'i a'ë. Jaje yëjëta'a caca tì'ama'pë pa'ija'cohua'i a'ë.

25 Ja maca ìti huë'e aquëpi huëni jato sa'ro siosi maca, mësaruhue'se pa'isicohua'ipi caja'cohua'i a'ë jato sa'rona tē'cajë ‘Èjaë, hui'yojë'ë’. Jaje cajëna, ìpi casipi ‘ñama'quë a'ë, mësarute. Jero acohua'i a'ni.’

26 Caquëna, mësarupi ca huëoja'cohua'i a'ë: ‘Më'ë ja're coní aijë cui'ne ucujë yo'osicohua'i a'ë cui'ne jare më'ëpi pa'ì hue'ñana dani ye'yasiquë a'ë.’

27 Cajëna, sehuoja'quë api: ‘Tsoe cahuë ñama'quë a'ë, mësarute. Jero acohua'i a'ni. Saijë'ë, co'ayese'e yo'ocohua'i.’

28 Jaje casi maca Maija'quë te'tere Abraham, Isaac, Jacobo, cui'ne Maija'quë yo'o ja'ñere quëajë

pa'isicohua'i pa'ijëna, ñani mësarupi hue'sena jeocosicohua'i pa'ijë cuji qui'cojë oija'cohua'i a'ë.

²⁹ Ja maca daija'cohua'i a'ë ëmëje'e te'te cui'ne huë'ehuë te'te, ësë mëi huë'ña cui'ne sa'nihuë paipi Maija'quë quë'rona tsi'sini ao aija'cohua'ipi.

³⁰ Ja maca yure teaye pa'iohua'i pa'isicohua'i jerepa pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë cui'ne yure jerepa pa'iohua'i pa'isicohua'ipi teaye pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.”

Jerusalén Paire Jesús Ñaquë Oiye
(Mt 23.37-39)

³¹ Jare ja mu'se daë'ë, fariseo paï dani ite cahuë: “Saijë'ë, Herodes më'ëre huani jeosi'i caji.”

³² Cajëna, ipi sehuopi:

“Sani cajë'ë, jaëte co'aquë ta'ñe asama'quëre: ‘Yure, cui'ne ñamina'a huatiahua'ire eto saoque yo'oni cui'ne ju'icohua'ire juju tējini ñamina'a jerepa mu'se saosi'i.’

³³ Jaje pa'iquëta'are ja yë'ta'a yo'oja'quë a'ë yure, ñamina'a cui'ne se ñatasi mu'seje. Co'aji, Maija'quëre quëacaiquëpi Jerusalén peo huë'ñana ju'ito.

³⁴ Jerusalén Maija'quë yo'o ja'ñe quëacaicohua'ire huani jeo daripë! Cui'ne Maija'quë më'ëni caquë jëjo daocohua'ire quëna pëapi jëa daripë. Jaiye mësarute oi cura mamajëre oio capëa huë'ehuëna coyeje yo'osi'i caquë yo'oquëna, cohuë.

³⁵ Mësarute Maija'quëpi jeocoja'quë api. Cui'ne yë'ëre ña co'ñe peoja'cohua'i a'ë, ‘mësarupi de'oquëre pa'ni Ejaë mamirepa hue'equë daiquë' ca maca ti'añe pato.”

14

Jesupi Coto Dahuë Ju'iquëre Jujucaiye

¹ Huajë mu'se t̄i'aëna, Jesús saji'i, fariseo ëjaë huë'ena, āo asi'i caquë. Saquëna, fariseohua'ipi huajë mu'se j̄ yo'oquëna, ñañu'u cuasajë cui'ñani ñahuë.

² Ñajëna, j̄ ñaquë ñu'i hue'ñare te'i coto dahuë ju'iquëpi paji'i.

³ Pa'ina, Jesús seji'i, cuañese'e ye'yacohua'ire cui'ne fariseo paire:

“¿Jujuye de'oquë huajë mu'se pa'ito ju'iquëre, mësarupi asato, pañita'a jujuye pañe?”

⁴ Jaje caquëna, coa ai jerepa cama'pë paë'ë. Pa'ijëna, ipi ju'iquëre jujuni capi, saijë'ë.

⁵ Jaje se jujuni fariseohua'ire capi:

“¿Nepi mësaru acohua'i burropi pañita'a huequëpi cojena tomesiquëre etoma'cohua'i a'ni, huajë mu'se pa'i do'ire?”

⁶ Caquëna, ti sehuoye pahuë.

Huejajëna, Soisiquë Yo'oye

⁷ Soisicohua'ipi de'o ñu'i saina co'ejë āo āi sai-huëna ja'rujëna, ñani Jesupi jaohua'ire ñeje yëhuopi, johua'i asa ja'ñere:

⁸ “Më'ëni yecohua'ipi huejajëna, ñaja'quëre soisiquë pani de'o ñu'i saihuëna tëto sani ja'ruma'ë pa'ijë'ë. Ja'runi ñu'ina, më'ë jerepa pa'ini dani mësarute soisiquëpi cama'quëni: ‘Më'ë ñu'i saihuëre iquëna isijë'ë.’

⁹ Caquëna, më'ëpi pai ñajëna, huajëya'ye huëni ai jeteyo'jerepa ñu'i saihuëna sani ja'ruma'quëpi jaje yo'osi'ni.

10 Jaje yo'oma'ë, huëosicohua'i pa'ito, jeteyo'je ñu'i saihuëna ja'rujè'ë. Jaje ja'rusiquëpi ñu'ina, më'ëre huëosiquëpi dani cajaquë: 'Yë'ë cajei, iño de'o hue'ñana dani ja'rujè'ë.' Jaje cato më'ëje sihuaquë i ja're coni ao ai saihuëna ja'rusicohua'i ñajëna, de'o ñu'i saihuëna ja'ruja'quë a'ë.

11 Jaje pa'ina, yë'ë a'ë jerepa pa'i caquë ija'a yo'osiquëpi coa ai jerepa co'aquë maca ponëñe pa'iji. Cui'ne iti co'aquë teaye pa'i pa'isiquëpi jerepa pa'i ponëñe pa'iji."

12 Capi, ite soisiquëreje:

"Aore aocuë pani, panita'a na'iquëna, aore aocuë pani, soima'ë pa'ijè'ë, më'ë cajeohua'ire, cui'ne yo'je tsire cui'ne më'ë do'ijëre cui'ne më quëno maca jaiye co'amaña pacohua'ire. Më'ëpi jaje soisiquë pa'ito iohua'ijë më'ëreje soija'cohua'i a'ë, aija'quëre. Ja maca saise'ëje pa'ye pasipi.

13 Jaje pa'i do'ire më'ëpi aore paquë pani soijè'ë, co'amaña peocohua'ini, co'a de'osicohua'i mañani, cui'ima'cohua'ini, cui'ne ñama'cohua'ini.

14 Co'ye isiye ti paja'cohua'ini cocaijè'ë. Jaje pasicohua'ita'are, nuñe yo'ocohua'i ju'isicohua'ipi huëi maca më'ëje huëni sai cuañoja'quë a'ë, Maija'quëni."

Aojajë Caquë Jai Paire Soiye
(Mt 22.1-10)

15 Jaje iyere caquëna, asani ao ai saihuë ñu'icohua'i aquëpi capi, Jesure:

"De'hue Maija'quë te'tere pa'i ao aija'quëpi sihuaquë pa'iji."

16 Caquëna, Jesupi capi, ite:

"Jai pai tsi'sirena, aosi'i caquë jai paire huëopi.

17 Huëosiquëpi a_o a_i macarepa t_i'aëna, i jo'yaëre capi: 'Quërejajjè'ë, huëosicohua'ire si'aye ne saohuë' capi.

18 Jaje casiquëta'are si'aohua'i paja'quë pa'ini ca huëohuë. Du'ru macarepa aquëpi capi: 'Ja'arepa yejare huerohuë. Jaote sani ñañeque pa'iji. Care payë, yë'ëre oi cuasama'ë.'

19 Yequëpi capi: 'Diez duruhuequëre huero-huë, yeja a'jiñe necohua'ire jaohua'ire neñañeque pa'iji. Yë'ëre ai cuasama'ë, pa'ijjè'ë.'

20 Yequëpi capi: 'Ja'arepa huejahuë. Jaje pa'ina, saiye pañë.'

21 Ja maca i jo'yaë co'ini i asase'ere si'aye quëapi. Quëaquëna, Èjaëpi asani pëi i jo'yaëre capi: 'Esa sani jaje pa'ito co'amaña peocohua'ini, cu'ima'cohua'ini cui'ne ñama'cohua'ini, si'aye ai yo'ojë pa'icohua'ini t_i'ani dajjè'ë, jai daripë cu'i ma'ña pa'icohua'ini.'

22 Ai tsoe pa'i maca dani i jo'yaëpi capi: Èjaë më'ë cuañese'eje yo'ohuë. Jaje pa'iquëta'are ja yë'ta'a peo sa'noa pa'iji, timëñe peoye.

23 Jaje caquëna, ëjaëpi i jo'yaëre capi: 'Sani iye daripëpi sai ma'aña pa'icohua'ini cuañejjè'ë, dani yë'ë huë'e timëjjajë.'

24 Care payë, yë'ë du'ru huëosicohua'i aquë te'ije a_iñe peoji, yë'ë a_o macarepa."

Jesús Tui Do'ire

25 Jai pa_i Jesure tuijëna, i_pi co'ye ponëni johua'ire capi:

26 "Yë'ëre tuiye yëni ai yë'ëni oiye pa'iji, ja'quëre, ja'core, nëjore, mamajëre, yo'jeire, yo'jeore cui'ne

co'ye pa'iyē oiye jerepa. Jaje yē'ēni oima'quē pani yē'ēre ye'yequē pa'iyē peoji.

27 Cui'ne yē'ē do'ire i pa'iyē ai yo'oye pa'itojē jare tusi'i cuasama'ē, coa tusi'i caquē yo'oquē pani yē'ēre ye'yequē peoji.

28 Cui'ne mēsaru acohua'ipi jai huē'e neñu'u cajē huēcohua'i pani du'ru ja'rūni dujē cuasacohua'i a'ni ¿je ja'yepi curiquē neja'cohua'i a'ni cajē?

29 Jaje de'oye cuasama'pē, coa ja'a huēo macase'e neni, cui'ne jeteyo'je ne saoye p̄ato, si'aohua'i iti ñasicohua'ipi cue'cue huēoja'cohua'i pa'ini, yo'o jujayere ñani.

30 Ja maca cue'cuejē caja'cohua'i a'ē: 'Nesi'i caquē huēosiquēta'a ne sao t̄i'ama'ē pa'iji.'

31 Jaje pa'ina, cui'ne pa'i ējaē yequē yeja ējaē ja're uihuasi'i cani, ne t̄i'añe pa'iquē caquē ja'rūni cuasani, i soldado paire cuecue ñaquēna, diez mil pa'i pa'iyē. Pa'ijēna, ite huajo daquēpi paji veinte mil soldado paire.

32 Paquēna, neña jujani, ja yē'ta'a yequē ējaē so'ore pa'ina, uihuaye pañu'u ca de'huaja'cohua'ire jējo saoja'quē api.

33 Jaje cui'ne mēsaru acohua'ipi si'aye ja'rē pa'ise'ere jeoñe coecohua'i pani, yē'ē yo'oye ye'yecohua'i peoyē.

Asije Pa'i Ayere

(Mt 5.13; Mr 9.50)

34 Asi de'oye a'ē, saija'iñe pani. Jaje pa'iquēta'are sai ja'ñere carajaisico pani ¿me cui'naopi sai ja'ñe de'o coco'ni?

35 Cui'ne me cōcaico'ni pu'cani nea ya'o neina, tañu'u cajē nesi tsu'supēje, co'a de'ose'e pani.

Jaje pa'ina, coa jeocoye pa'iji, yeja ne de'huaye cōcai ma'ñe pa'ito. Cajoro quē'iohua'i sēte cuasajē asajē'ē.”

15

Yēi Ñama Ne Huesēsicore Ayere Ye'yaye (Mt 18.10-14)

¹ Pa'i do'ire curiquē secohua'i cui'ne co'aye yo'ocohua'i si'aohua'i Jesure asañu'u cajē tsio daē'ē, i quē'rona.

² Jaje yo'ojēna, ñani fariseohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i cōni cue'cuejē ñeje cahuē:

“Iye ěmē co'aye yo'ocohua'ini yēquē tsioni aiji.”

³ Jaje cajēna, Jesupi pa'i yo'oyeje pa'ye neni quēapi, iye:

⁴ “¿Nepi mēsaru acohua'i aquēpi cien yēi ñamare paquēni te'i jaohua'i aquēpi ne huesēna ne huesējaquē noventa y nueve pa'ijajē cani co'ema'quē a'ni, tī'ama'ē pani?

⁵ De'hue co'equē tī'ani sihuaquē tata tupēna coa seoni.

⁶ I huē'ena tī'ani i cajeohua'ire cui'ne i ja'ye pa'icohua'ire soihuē, yē'ē ja're cōni sihuajē'ē, ne huesēsicore tī'a do'ire.

⁷ Jaje pa'ina, co'aye yo'oquēpi ja'rē pa'ise'ere jeoni pōnēto huiñaohua'ipi ai sihuayē, noventa y nueve de'oye pa'icohua'ire sihuase'e jerepa.

Curi Tēqui Ne Huesēsicore Ayere Ye'yaye

⁸ Cui'ne ¿ico nomiopi diez tē'ña pasiconi te'o ne huesēni toa tsēoni si'a huē'e ñare paco yuaco co'ema'coa, tī'aja'coa'ē caco?

9 Jaje de'hue co'eco t̄i'ani io cajeohua'i ja're con̄i cui'ne io quēno maca huē'e acohua'i ja're con̄i sihuaco casio: 'Yē'ē ja're con̄i sihuajē'ē, curi tē'qui ne huesēsicore t̄i'ahuē.'

10 Jaje pa'ina, cayē, cui'ne Maija'quē huiñaohua'i sihuaye pa'iji, te'i co'aye yo'oquēpi i pa'ise'e j̄oni ponēto."

Posē Huesēquēpi Yo'oye

11 Jesupi capi, yequej̄e:

"Caya mamajē ěmēohua'ire paquē paji'i.

12 Pa'ina, yo'jeipi capi pēca ja'quēre: 'Ja'quē isijē'ē, yē'ere isija'a co'amaña ca nēose'ere.' Caquēna, pēca ja'quēpi co'amañare huahuecaji'i, paī ñape iohua'i pa ja'ñe.

13 Isisi jeteyo'je a'ri maña pa'iquēpi yo'jeipi i yejare isipi, yecohua'ina. Ja do'ipi curiquē neni saji'i, ai so'o yejana. J̄arona sani si'a curiquē co'ayere yo'oquē nejo saopi.

14 Jaje si'aye curiquē neja saosi maca jaiye ao peopi, ja yeja. Ja maca ipi ao ēa ju'i huēopi.

15 Ja maca curi peoquē co'epi, co'amaña neñe ja yeja aquē co'amañare. Jaēpi ite cuañepi i jo'ya sesere ñacaijē'ē caquē.

16 Ja maca ai ao ēaye t̄i'aēna, sese aiñere ati'ñerepa nēji'i. Ite yecohua'ij̄e ao aōñe pañuē.

17 Ao ēa ju'i cuasa huēopi, 'ja'quē huē'e co'amaña necaicohua'i co'arepa ao ani huajējē. Pa'ij̄ena, iñore yē'ē teaye ao ēa ju'i pa'iye.'

18 Jaje pa'ito ja'quē pa'i huē'ñana co'ini ite casio: 'Ja'quē, mē'ere cui'ne Maija'quēre co'aye yo'ohuē.

19 Mē'ē mamaquēre caye peoji, yē'ere. Mē'ere necaicohua'ire yo'oyepi cui'ne cuañejē'ē.'

20 Ja maca jaje cuasani co'ipi, ma'aja'a pëca ja'quë huë'ena.

Ja yë'ta'a so'ore pa'ina, pëca ja'quë ñani ite teay-erepa yo'oroja'quë'ni cuasani ite ñani, ja maca huë'huë tomejani su'cuaquë cui'ne tsu'suquë si-huapi.

21 Ja maca mamaquëpi ite capi: 'Yë'ë ja'quë co'aye yo'ohuë, Maija'quëre cui'ne më'ëreje. Jaje pa'ina, më'ë mamaquëre caye peoji, yë'ëre.'

22 Jaje caquëna, pëca ja'quëpi capi, i jo'yare: 'Esao maña de'o cañare etoni suñacajë'ë. Cui'ne i moñona aniño suñacajë'ë, zapatoje suñacajë'ë, i quëo.

23 Cui'ne duruhuequë tsj jujusiquëni dani huani jeojë'ë, añu'u jai pai tsi'sini sihuajë.

24 Iquë yë'ë mamaquë ju'isiquëje pa'i pa'isiquëpi cui'naëpi pa'iji. Ne huesësiquëpi ti'asiquë pa'iji.' Jaje cani sihuaquëna, jaiye ao ne huëohuë.

25 Jaje yo'ojëna, i mamaquë du'ru aquëpi daji'i, co'amaña ne huë'ña pa'iquëpi. Huë'e ja'yë ti'aquë, asapi musica yo'oye cui'ne pairaye.

26 Asani posëohua'i aquëre soini seji'i. Iquere jaje yo'oye'ni jaro, caquëna.

27 Tsj posëpi ite capi: 'Më'ë yo'jeipi daji'i. Jaje daquëna, më'ë ja'quëpi huequë tsini huajë'ë jujusiquëni cuañëpi, i huajëquëpi cui'ne de'oye titasi do'i caquë.'

28 Jaje quëaquëna, maja'yëpi pëi cue'yoni huë'e cacaye coequëna, pëca ja'quë etani ite huë'ena cacani ñajë'ë caquë ai seji'i.

29 Seina, ipi pëca ja'quëre capi: 'Tsoe më'ëpi asayë, më'ëre yë'ë necai pa'iye, ti josa coeye peoy-

erepa. Jaje pa'iquëta'are te'e ñamareje yë'ë cajeo-hua'i ja're cõni fiesta neja'quëre isiye pahuë, më'ë.

³⁰ Jaje pa'iquëta'are yure iquë më'ë mamaquë më'ë curiquë co'a nomiohua'ini yo'oquë neja saosiquëpi titaëna, sihuaquë duruhuequë tsj ju-jusiquëre huani jeoni yo'oyë ñañë.'

³¹ Caquëna, pëca ja'quëpi ite capi: 'Yë'ë mamaquë më'ë cato si'anë yë'ë ja're cõni pa'iyë. Jaje pa'ina, si'aye yë'ë paye më'ë co'amaña'ë.

³² Jaje pa'ina, yure nuñerepa fiesta neñe pa'iji, sihuajë. Më'ë yo'jei ju'isiquëje pa'i pa'isiquëpi cui'naëpi pa'i do'ire. Ne huesësiquë pa'isiquëni yure tã'asi do'ire.' Jaje yo'oyë."

16

I Co'amaña Ñacaiquë Neñe Ayere

¹ Jesupi capi, i ye'yacohua'ire:

"Pa'iji, te'e ëmë co'amaña paquëpi ñacaiquëre paquë. Jaje pa'ini sani quëahuë, co'amaña paquëna. Më'ë co'amaña ñacaiquëpi co'aye yo'oquë saoji, asahuë cajë.

² Quëarena, asani ëjaëpi ite soini capi: '¿Iquere më'ë yo'oquëna, yë'ëre quëaye'ni? Dajë'ë, më'ë co'amaña nese'e toyase'ere ñasi'i, më'ë yë'ëre necaiquë pa'iyë peoji.'

³ Ja maca co'amaña ñacaiquëpi ai cuasa huëopi: '¿Me neja'quë a'ni, yure yë'ë ëjaëpi co'amaña neñe peoyerepa eto huesoru? Tutuje peoyë, yeja neni tañeje. Cui'ne huajëya'ji yecohua'ini peoyë isijë'ë caquë senirojaiñeje ca'rayë' cuasapi.

4 Cuasani capi: Tsoe cuasahuë. Jaje yo'osi'i, yë'ë co'amaña neñe peoquë pa'ina, iohua'i huë'ena pëpaja'cohua'ire.

5 Cani ja maca soipi te'ohua'ise'ere, i ëjaë do'i pachua'ire, du'ru aquëni seji'i: '¿Je ja'ye yë'ë ëjaëre do'i paquë a'ni?'

6 Caquëna, sehuopi ipi: 'Cien jai quëna huëa hui'yape isiye pa'iji,' caquë co'amaña ñacaiquëpi capi, ite: 'Icoa, më'ë ja'në saija'a do'i caquë toyasico, jaote nejoni esa yecore toyajë'ë, coa cincuentase'e.'

7 Ja jeteyo'je seji'i, yequëre: '¿Cui'ne më'ë je ja'ye do'i paquë'ni?' Caquëna, ipi capi: 'Cien trigo topëa isiye pa'iji,' caquëna, capi: 'Icoa, më'ë ja'rë saija'a do'i toyasico yecona esa toyajë'ë, coa ochenta topëase'e.'

8 Ja maca ñapi, i ëjaë jaë co'aquë i co'amaña ñacaiquëpi tsoe si'aye ne de'huasiquëpi paji'i. Jaje pa'ina, iye yeja acohua'i ta'ñe asani yo'ocohua'i a'ë, sehuosicohua'i yo'oye jerepa yo'ocohua'i a'ë.

9 Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Iye yeja co'amañapi isijë yecohua'ini cajeohua'ire nejë'ë. Jaje yo'ojë saosicohua'ipi ti'ajëna, ti pa'i hue'ñapi sihuaquë daijë'ë caquë Maija'quëpi pëpaja'quëre.

10 De'oyerepa a'ri maña pa'ina, ñacaiquëpi cui'ne jaiye pa'itojë de'oyerepa ñacaiye pa'iji. Jaje a'ri mañare de'oye ñacaima'pë pani, jaiyere paje de'oye ñacaiye peoji.

11 Jaje pa'ina, mësarupi coa yeja co'amañare de'oye ñacaima'pë co'aye yo'ocohua'i pa'ito, ¿nepi mësarute de'hue necohua'i a'ë cuasaja'cohua'i a'ni, de'o co'amañare pare yo'oye pa'ito?

12 De'oye yecohua'i tsere ñama'pë yo'oto, ¿nepi isija'cohua'i a'ni, mësaru pa ja'ñe?

13 Jaje pa'ina, ëjaohua'ire necaiquë pani caya ëjaohua'ire necaiye peoji. Jaje yo'oquë pani yequëni coequë cui'ne yequëni oiye pa'iji. Panita'a yeque, yequëni de'oye sehuocai yequëni sañope caye pa'iji. Jaje pa'ina, te'ipi Maija'quëre cui'ne curiquëre necaiye peoji.”

14 Fariseo pai curiquë ai yëcohua'i sëte i cayere asani Jesús coa caji cajë cue'cuehuë.

15 Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Mësaru a'ë, pai ña hue'ñase'e de'ocohua'i a'ë cajë yo'ocohua'i. Maija'quë cato ñaji, mësaru joñoare, jaje yo'ojëta'are. Jaje pa'ina, pai jaiye de'oye yo'oyë cajë pa'iyere Maija'quëpi coequë api.

Moisés Cuañese'e Cui'ne Maija'quë Cuañe Te'te

16 Juan pa'i macaja'a Moisés cuañese'e cui'ne Maija'quë yequë mu'se yo'o ja'ñere ca nëocohua'i ye'yajëna, asahuë. Ja maca yure quëa huëohuë, de'o cocare Maija'quë cuañe te'tena cacayere. Jaje quëajëna, asajë cacañu'u cajë si'ahua'i tutu yo'oyë.

17 Ma'tëmo cui'ne yeja carajaiñe pa'iji. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë coca cato carajaiñe peoyerepa. Ti'asipi, io cayeje.

Nëjore Jeocoye Ayere

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

18 Jaje pa'ina, ëmë huejasiquëpi nëjore jeoni cui'ne yecona se huejani, de'oye yo'oye paji. Cui'ne ëmëre jeocosiconi yequëpi huejani cui'ne co'aye yo'oji.

Ai Jaiyere Paquë Cui'ne Lázaro

19 Paji'i, te'i emë jaiye paquë si'anë de'o caña cui'ne jai do'ire ju'iquë cui'ne si'a mu'seña fiesta nequë de'oyerepa yo'oquë pa'iquë.

20 Jaje pa'iquë pa'ina, cui'ne Lázaro ca'mi quë'ipi teaye yo'oquë pa'iquëje paji'i. Jaje pa'ipi jaiye co'amaña paquë huë'e eta sa'rore ñuji'i.

21 Jaje iquë teaye pa'i macapi ao ëa ju'i ao ai saihuë tomeñere ati'ñerepa nëina, ñapi. Cui'ne i a'sire jo'yaque daijë ne'nejëna, ñuji'i.

22 Jaje pa'iquëpi teaye pa'i maca juji'i. Juquëna, huiñaohua'ipi sahuë, ma'tëmona Abraham ja're coní pa'ija'quëre. Jaje cui'ne jaiye paquëje juji'i. Juquëna, tahuë.

23 Jaiye co'amaña paquëpi juni saji'i, ju'isicohua'i ai yo'o huë'ñana. Jarore papi ñapi, Abrahamre cui'ne Lázarore.

24 Ja maca ñani cuipi: 'Ja'quë Abraham, yë'ëre oi ñajë'ë. Ai yo'oyë. Jëjo saojë'ë, Lázarore ocore i moño sa'nihuëna neni dani sësëye yë'ë tsemeñona ne huasojaquë. Ai yo'oyë, yë'ë toase'epi pa'ina.'

25 Jaje caquëna, Abrahampi capi ite: 'Tsihua'ë cuasajë'ë më'ë de'oye pa'ise'ere ja yë'ta'a më'ë huajëquë pa'inë, cui'ne iquë Lázaropi ai co'aye paji'i, jaro pa'i maca. Jaje pa'isiquëpi yure ipi de'oye pa'iji, iñore. Cui'ne më'ëpi ai yo'oyë.

26 Cui'ne jaje si'aye iye më'ë yo'ose'e pa'itoje pa'iji, cui'ne jai hua'que tëtëpaje, yëquë tëto saiye peoyerepa cui'ne më'ëje iñona tëto daiye peoye. Jaje pa'ina, iño pa'icohua'i jaro tëto saiye peoji, cui'ne jaro acohua'ije iño daiye peoji.'

27 Ja maca jaiye paquë pa'isiquëpi capi: 'Jaje pa'ito ja'quë Abraham më'ëre señë, Lázarore jëjo

saojĕ'ĕ, yĕ'ĕ ja'quĕ huĕ'ena.

²⁸ Jarote cinco yo'je tsire payĕ. Sani quĕacaijĕ'ĕ, iño yĕ'ĕ ai yo'o huĕ'ñana daima'pĕ caquĕ.'

²⁹ Jaje caquĕna, Abrahampi capi, ĩte: 'Jaohua'i cato payĕ, Moisés cuañese'e cui'ne yecohua'i Maija'quĕre quĕacaicohua'i toyase'ere, jare ñani sehuojajĕ.'

³⁰ Jaje caquĕna, jaiye paquĕ pa'isiquĕpi sehuopi: 'Jaje pa'itoje ja'quĕ Abraham sehuoye pañĕ. Ju'isicohua'i aquĕpi sani quĕatota'a ja'nĕ pa'ise'e jeoni ponĕja'cohua'i pa'ini.'

³¹ Jaje caquĕna, Abrahampi capi, ĩte: 'Moisés cui'ne Maija'quĕre quĕacaicohua'i case'ere sehuoye coeni, me ju'isiquĕpi huĕtujĕ sehuoye'ni'."

17

Co'ayena Yo'oyena Taiñe
(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Jesupi capi, ĩ ye'yacohua'ire:

"Pai co'aye neñe carajaiñe peoja'coa. Jaje pa'iquĕta'are co'ayere pa'iquĕpi yecohua'ire se ye'yaquĕna, co'aye ne do'ire teayerepa pa'ija'quĕ api.

² Jaje pa'ina, tsire co'aye ye'yama'nĕ, jaje pa'ire ñaje tĕcana quĕna pĕpi sĕani jairana jeo dĕoto ai jerepa de'o'ñe pa'io.

³ De'hua ñajĕ'ĕ. Mĕ'ĕ yo'jeipi mĕ'ĕre co'aye yo'osiquĕ pa'ito yo'oma'ĕ quĕajĕ'ĕ cui'ne ja'rĕ yo'ose'ere jeoni ponĕna ĩ yo'ose'ere sai de'huacaijĕ'ĕ.

⁴ Cui'ne mĕ'ĕni te'le mu'sere siete pa'ye co'aye yo'osiquĕ pani, cui'ne siete pa'ye dai caye pa'iji:

‘Tijupë co'aye yo'oye pa'si'i.' Jaje caquëna, i co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiye pa'iji.”

Nuñerepa Neñe Pa'iji Cuasayepi Tutu Quë'i

⁵ Ite ye'yecohua'ipi cahuë, Ëjaëre: Isijë'ë yëquëre ai nuñerepa neñe pa'iji cuasayere.

⁶ Cajëna, Ëjaëpi sehuopi jaohua'ire:

“Mësarupi neñe pa'iji cuasayere a'ri maña mostaza caje pa'ye pacohua'i pani cayë, iye soquëre iye macapi etani jaira jopore pare sa nëcäjë'ë. Ca maca asani satj'ñe pa'io.

Necaiquëpi Yo'oye Pa'iji

⁷ Mësarupi co'amaña necaiquëre pacohua'ini tsio co'amaña ne tëjini panita'a huequëre ña tëjini co'iquëna, ¿cacohua'i a'ni, 'da sani ja'rujë'ë, ai aija'quë?”

⁸ Jaje cama'pë coa ai jerepa cayë: ‘Aore cua'cojë'ë, neato ai ja'ñere, yë'ë ao ai huëosi maca de'oye ao ja'ñere cui'ñajë'ë, yë'ë ani tëjisi jeteyo'je më'ëje ai cui'ne ucuja'quë.’

⁹ Jaje cuañese'ere yo'oquëna, necaire pahuë de'oji cajë pëpaye peoji jo'yaëpi cuañese'ere necaito. ¿Me de'oji caye'ni, jo'yaëpi cuañese'ere neto?

¹⁰ Jaje cui'ne pa'iji, mësarujë. Jaje pa'ina, Maija'quë cuañese'ere si'aye nesicohua'i pani: ‘Co'a jo'ya maña'ë, më'ë nejë'ë casi mañase'e nehuë,' caye pa'iji.”

Diez Ja'ju Dahuë Ju'icohua'ire Ne Co'yaye

¹¹ Jesús ja yë'ta'a Jerusalénna sai Samaria cui'ne Galilea yejaña tëto saji'i.

12 Saiquëpi a'ri daripëna tì'acquëna, diez ëmëohua'i ja'ju dahuë ju'icohua'ipi sañope tì'ahuë. Tì'ajëta'a so'ona nëcajani,

13 cuihuë:

“¡Jesús, Ye'yaquë, yëquë mañare oijë'ë!”

14 Ja maca Jesupi ñani jaohua'ire capi:

“Sani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ina iñojaijë'ë.”

Jaje caëna, ja saijë iohua'i ju'i dahuë peocohua'i tome huesëhuë.

15 Ja maca te'i jaohua'i aquëpi ju'i dahuë peo huë'ña tomesiquë pa'i ña jujani Maija'quëni tutu yë'opi caquë sihuaquë co'ipi.

16 Co'ini do're ja'rupi Jesús ña huë'ñana cui'ne i tsiapi yejare pana në meni Maija'quëre de'oji caquë sihuapi. Iquë ëmë iti sihuasiquë Samaria yeja aquë paji'i.

17 Ja maca Jesupi capi, ite:

“¿Mësarü diez pa'iohua'i pa'ima'pë pate, iti ju'icohua'i? ¿Yecohua'i nueve jerore pa'iyë'ni?”

18 ¿Iquë yequë yeja aquëse'e Maija'quëre sihuasi'i caquë co'isiquë pa'iquë?”

19 Jaje cani ite capi:

“Huëni saijë'ë. Jujuquë api, më'ë cuasani yo'o do'ipi co'yasiquë sëte.”

Maija'quë Cuañe Te'te Pa'i Tì'añe

(Mt 24.23-28, 36-41)

20 Fariseo paipi Jesure se'i'ë: ¿Je yëhua Maija'quë te'te ayepi tì'aja'coa'ni? Jaje sejëna, ipi sehuopi:

“Maija'quë cuañe te'te ayere tiñarepa ñaño peoji, co'amaña ñañoje pa'ye.

21 'Iñore tsoe pa'iji' panita'a 'jetore pa'iji' caye peoji. Jaje pa'ina, tsoe Maija'quë cuañe te'te ayere mësaru joponi pa'iji, yure.”

22 Jaje pa'ina, ire ye'yecohua'ire capi:

“Tì'laja'coa, co'a mu'seña Pai Mamaquë yo'oquëna, ña ëa mu'seña. Jaje ña ëaquëta'are ña'ne paja'cohua'i a'ë.

23 Jaje ña ëaquëna, pa'ijëna, caja'cohua'i a'ë: 'Iñore pa'iji' panita'a 'jetore pa'iji'. Jaje catoje saima'pë, cui'ne tuima'pë pa'ijë'ë.

24 Ma'tëmopi mujuë ye'hueyeje pa'ye pasipi. Pai Mamaquë tita mu'se cato asa tayoye peoja'coa.

25 Jaje pa'iquëta'are du'ru macarepa ai ai yo'oye pa'iji. Yure pa'iji, yure pa'i paipi yë'ëre coejëna.

26 Noé pa'i mu'seña yo'ojë pa'ise'eje pa'ye cui'ne pa'ija'coa, Pai Mamaquë daija'a mu'señaje.

27 Ja mu'seña je'quë ao aijë cui'ne ucujë, huejajë cui'ne mamajëre huejojë yo'ohuë. Jaje yo'ojëna, Noé jai yohuëna cacapi. Cacasi maca, jai co'je tì'aëna, jaohua'i si'aohua'i co'je jujuhuë.

28 Jaje cui'ne Lot pa'i mu'señaje yo'ohuë: Ao aijë cui'ne cono ucujë huerojë cui'ne yecohua'ina se isijë, co'amaña tajë cui'ne huë'ña nejë pa'ë'ë.

29 Jaje yo'ojë pa'ijëna, Lot Sodomapi etani saji'i. Saisi maca ma'tëmopi oco tomeñeje pa'ye toapi tomequë si'aohua'ire huani jëapi, Sodoma paire.

30 Jaje cui'ne pa'ye pasipi, Pai Mamaquë ñaija'a mu'señaje.

31 Ja co'a mu'seña tì'aëna, hu'e'e hue'sere pa'ijëna, co'amañapi hu'e'e sa'nahuëre pa'ito ijañu'u cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë. Cui'ne yecohua'ipi tsiore pa'icohua'i pani co'ima'pë pa'ijë'ë, huë'ena.

32 De'hua cuasajë'ë, Lot nëjo yo'ose'ere.

33 Jaje pa'ina, co'ye i pa'iyere ai cuasaquë cato si'aye ne huesëye pa'iji.

34 Jaje pa'ina, cayë. Ja ñami cai saihuëna cayahua'i caicohua'i pa'ito te'ire saquë yequëni jëo saiye pa'ija'coa.

35 Cui'ne caya nomiohua'i te'e toacohua'ini te'ore saquë cui'ne yeconi jëo saiye pa'ija'coa.

36 Jaje cui'ne caya ëmëohua'i tsiore pa'ijëna, te'ire saquëna, cui'ne te'i jëo saisiquë pa'ija'quë api.”

37 Jaje caquëna, iyere asani setëña:

“¿Jerona iye yo'o ja'ñe a'ni, Ejaë?”

Cajëna, ipi capi:

“Ju'isiquë ui hue'ña pë'përi tsi'siyeje pa'ye tsi'sija'cohua'i a'ë.”

18

Hua'jeopi Cui'ne Yo'oyere Ca Tëjiquë

1 Si'anë Maija'quëre sejë pa'iye pa'iji, yo'o jujaye peoye caquë Jesús pai yo'oye ayena tiña caquë ñeje, ye'yapi.

2 Ye'yaquë capi:

“Pa'iji, pai daripë pai yo'oye ñaquë, Maija'quëre ca'rama'quëpi, cui'ne yecohua'ireje oima'quëpi.

3 Cui'ne jare ja daripëre paco'ë, hua'jeo. Jaopi pai yo'oye ñaquëna, iote sañope yo'oquëni quëaona ca de'huacaijaquë caco si'anëpi sacco'ë.

4 Jaje saio yo'ocona, pai yo'oye ñaquëpi coepi. Coesiquëta'a jeteyo'je cuasapi: ‘Maija'quëre ca'rama'quëje cui'ne paireje oima'quëpi.

5 C_ocasi'i hua'jeore, j_osa si'anë daio yè'è yequere cuasaquëna, cama'o pa'ija'core,' cuasapi.”

6 Jaje capi, iquë paì yo'oye ñaquë co'aquë. Jaje pa'ito Jesús capi:

7 “¿Maija'quëre mu'señapi cui'ne ñamiñapi secohua'ire i j_o'ya nesicohua'ire c_ocaiye pa'aja'quë aë? ¿Tsoe utejè'è, caquë aë?”

8 Pa_ni. Jaje pa'ina, cayë, ti tsoe nëiñe peoye c_ocaija'quë api, Maija'quë. Jaje pa'iquëta'are ¿yè'è iye yejana dai maca, de'hue yè'ère necaiquë api cuasacohua'i pa'ijëna, t_i'aja'quë a'ni?”

Fariseo Cui'ne Pa'i Do'ire Sequë Ayere Quëaye

9 Paì yo'oyeje pa'ye neni Jesús quëapi, de'ocohua'i a'è cuasajë yecohua'ire co'acohua'i a'è cajë coecohua'ire.

10 Quëa huëoquë capi:

“Caya ëmëohua'i Maija'quëre se huë'ena saë'è, señu'u cajë. Te'i jaohua'i aquëpi fariseo pa'iji, cui'ne yequëpi pa'i do'i curiquë sequë pa'ji'i, paì ëjaëre necaiquë.

11 Pa'ina, fariseopi coa nëcaquë seji'i, ñeje: 'Ina, ja'quë më'ère sihuayë, yè'ère cato jaohua'i co'amaña ñacohua'i, cui'ne co'acohua'i cui'ne nomiohua'ire coa yo'ocohua'ije pa'i peoyë. Cui'ne jaë pa'i do'i sequëje pa'i ti peoyë.

12 Cui'ne te'e semanare cayaye a_o aima'quëpi sei cui'ne yè'è yo'oquë curiquë neñeje Maija'quë huë'ena diez pa'ye neni te'ore isiquë a'è, de'hue.’

13 Jaje seina, pa'i do'ire sequëpi so'o macana pëani ñaco c_a mañaje ma'tëmona se mëani ñama'è coa ai jerepa coti saihuëna t_e'caquë ñeje caquë

seji'i: 'Ina, yè'è Ja'quë yè'ère oijë'è, yè'è maca ai co'aquë a'è.'

¹⁴ Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Iquë pa'i do'ire curiquë sequë cato Maija'quëna i co'aquë pa'iyë quëa toni Maija'quë ja're pa'i sihuaquë co'ipi. Jaje co'iquëta'are fariseo cato ti sihuama'ë paji'i. Jaje pa'ina, co'ye yè'è jerepa pa'i a'è cuasacohua'ire cato coa ai jerepa meñe neñe pa'iji. Jaje pa'iquëta'are yè'è teaye pa'i a'è cuasaquëni ai jerepa pa'ire neñe pa'iji.”

Jesús Tsire De'oyerepa Cacaiye

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵ Jesús quë'rona tsire dahuë, papijaquë cajë. Jaje yo'ojëna, i ye'yacohua'ipi ñani iti tsire daco-hua'ire yo'oma'pë pa'ijë'è ca huëohuë.

¹⁶ Jaje cajëna, Jesús jaohua'ire soini capi:

“Coa ñajë'è, ësema'pë tsire, iohua'ise'e daijajë yè'è quë'rona. Maija'quë quë'ro jaohua'ijë pa'iohua'ise'e cacaye pa'iji.

¹⁷ Jaje pa'ina, nuñerepa cayë, mësarute. Tsì de'oji cajë yëyejë pa'ye yo'oma'cohua'i pani ti cacaye peoji, Maija'quë cuañe hue'ña.”

Posëpi Jaiye Co'amaña Paquëpi Jesure Case'e

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸ Pai ëjaohua'i aquëpi seji'i, Jesure:

“De'o ye'yaquë, ¿me yo'oni ti pani huesëye ti'aja'quë a'ni?”

¹⁹ Jesupi ite capi:

“¿Me yo'oquë yè'ère de'oquë caquë'ni? Peoji, te'ijë de'oquë. Coa te'i Maija'quëse'e de'oquë pa'iji.

²⁰ Asaquë a'è, Maija'quë cuañese'e: 'Nomiore yo'oma'ë nëjore peoni, paire huani jeoma'ë,

co'amaña ñama'ë, coa cosoma'ë, cui'ne ëjaohua'ire ñajë oijë'ë, më ja'quëre cui'ne më ja'core.' Jare më'ëpi asaë."

²¹ Jaje caquëna, ìti sesiquëpi capi, ìte:

"Si'anë iye tsihua'ë pa'inëpi de'oye sehuoquë a'ë."

²² Jaje caquëna, Jesupi asani ìte capi:

"Ja yë'ta'a te'o carapi, më'ëre. Si'aye më'ë payere isijë'ë, peocohua'ini. Jaje më'ë yo'onita'a Ma'tëmöre co'amaña paye pa'iji. Ja jeteyo'je dani tuijë'ë, yë'ëre."

²³ Jaje caquëna, iyere asani ai oi, jaiye co'amaña paquë sëte.

²⁴ Jaje oina, ñani Jesús capi:

"Airepa jëaye pa'iji, jaiye co'amaña pacohua'ipi Maija'quë cuañe te'tena cacaye.

²⁵ Camellore miu ñaca cojeja'a etojaiñe ti peoji. Ja jëaye seña maca jëaji, co'amaña pacohua'ipi Maija'quë te'tena cacaye."

²⁶ Jaje caquëna, ìti asasicohua'ipi cahuë:

"Jaje pa'ito ¿nëpi huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ni?"

²⁷ Cajëna, Jesupi capi, jaohua'ire:

"Jaje pa'ina, pa'i ne tì'añe peoyere, Maija'quëse'e ne tì'añe pa'iji."

²⁸ Caquëna, Pedropi capi:

"Ëjaë, yëquë pase'e si'aye jeohuë, më'ëni tuñu'u cajë."

²⁹ Caquëna ìpi sehuopi:

"Nuñerepa cayë. Paipi Maija'quë te'te do'ire i huë'e, ja'quëohua'ire, a'yëohua'ire, nëjore, mamajëre jeosiquë pani,

30 yequë yejana pa'iye huëo maca ti pa'iye
ti'aja'quë api."

Jesús I Ju'i Ja'ñere Quëaye
(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

31 Jesús paï peo hue'ñana i ye'yacohua'ire soini,
capi:

"Yure sañu'u, Jerusalénna. Jarona si'aye
ti'aja'coa, Paï Mamaquëre yo'o ja'ñere Maija'quëre
quëacaicohua'i toyajë pa'ise'e.

32 Jarona yë'ëre isija'cohua'i a'ë, judío paï peo-
cohua'ina. Isirena, cue'cuejë yo'oja'cohua'i a'ë
yë'ëre co'aye cajë, cui'ne copi tse'seja'cohua'i a'ë.

33 Të'ca tējini huani jëoja'cohua'i a'ë. Jaje
yo'osicohua'ita'are toaso mu'seña pa'i maca
huëija'quë a'ë."

34 Jaje caquëna, jaohua'i coa huesë asahuë,
iquere caquë'ni cuasajë. Ipi tiña asaye ësequëna.

Jesús Ñama'quëre Jujuse'e
(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

35 Jesupi Jericó daripë quëno macare pa'ina, te'i
ñama'quëpi ma'a yë'quë macare ñu'i curiquë da
saicohua'ire seji'i.

36 Sequëpi jai paï saijë cajëna, asani seji'i, iquere
jaje yo'ojë caye'ni caquë.

37 Seina, ite quëahuë. Jaroja'a Jesús Nazaret
aquëpi daina, yo'ojë cayë.

38 Cajëna, ja maca asani cui'pi:

"Jesús, David mamaquë yë'ëre oijë'ë. Ai yo'oyë."

39 Jaje cuiquëna, yecohua'ipi du'ru saicohua'ipi
ite cahuë, cuima'ë pa'ijë'ë. Ja cajëta'are ipi ai
jerepa ja yë'ta'api cui'pi:

"David mamaquë yë'ëre oijë'ë. ¡Ai yo'oyë!"

40 Caquëna, asani Jesús nëcajani, quërëjani dajë'ë caquë jëjo saopi, te'ire. Dasi maca ìte seji'i:

41 “¿Me nejaquë cuasaquë'ni, mè'ë yë'ère?”

Caquëna, ñama'quëpi sehuopi:

“Ëjaë, ñaco care de'huacaijë'ë. Ñasi'i, yë'ë.”

42 Caquëna, Jesupi capi, ìte:

“¡Ñaquë pa'ijë'ë! Mè'ë nequë api cuasaquë ca do'ipi.”

43 Jaje ca macapi, tsoe ñaquë paji'i, ñama'quë pa'isiquëpi. Ja maca Jesure tuji'i, Maija'quëre sihuaquë. Cui'ne si'aye iye yo'oye ñasicohua'ije Maija'quëre ai sihuahuë.

19

Jesús Cui'ne Zaqueo

1 Ja maca Jericó daripëna Jesús cacani tëto saina,

2 cui'ne jarote jaiye co'amaña paquë Zaqueo hue'equëje paji'i, curiquë pa'i do'i secohua'i ëjaëpi.

3 Jaë cato Jesure ñañe yëquë paji'i. Jaje yëquëta'a me ñaquë'ni pai ja'i maña pa'ijëna, Zaqueo nëhuiquë paji'i.

4 Jaje pa'ipi du'ru huë'huëni soquë yëna mëji'i, Jesús ja'ye tëto saija'tona ñani.

5 Ja maca Jesús jaroja'a saiquëpi ñani Zaqueore capi:

“Esa cajejë'ë, yure mè'ë huë'ena sani pëaja'quëpi saiyë.”

6 Ja maca Zaqueo esa cajeni sihuaquë Jesure i huë'ena sai sapi.

7 Ja maca iyere yecohua'i ñani si'ahua'i de'oye yo'oma'aji'i cahuë, Jesupi co'aye yo'oquë huë'ena pëasi'i caquë, saquëna.

8 Ja maca Zaqueopi huëni nēcani capi, Ējaëre:

“Ina Ējaë, yè'è paye jopore paja'a isisi'i co'amaña peocohua'ire, cui'ne yè'è coa cosoquë jerepa nese'e pa'ito co'yosi'i cuatro pa'ye jerepa yè'è se jiosiquëre.”

9 Jaje caquëna, Jesupi capi, ite:

“Iye mu'se títapi iye huë'e huasoye cui'ne iye ëmë cato Abraham tsëcapë aquë api.

10 Jaje pa'ina, Pai Mamaquë daji'i, ne huesësicohua'ire co'equë huasosi'i caquë.”

Curiquë Yo'ose'e Ayere Quëaye

11 Ja yè'ta'a Jesús cayere pai asajë cuasahuë, yure Maija'quë cuañe te'te tì'aja'coa cajë. Jaje cuasahuë, Jesupi Jerusalén ja'yere pa'i do'ire ñajë. Jaje cuasajëna, ipi pai yo'oyeje pa'ye caquë quëa huëopi.

12 Ja maca capi:

“Paji'i, te'e pai de'o tsëcapë aquë. Jaëpi so'o yejana saji'i, pai ëjaëre nesi maca, pai ëjaë de'oni cui'naëpi co'i cösi'i caquë.

13 Ja yè'ta'a saima'në, diez pa'iohua'ire i jo'ya acohua'ini soini, pai ñapere isipi jai do'i curiquë tē'ñare te'e tē'ñase'e isiquë capi: ‘Iye curiquëpi se hueroni yeque jaiye nejë'ë, yè'è co'i macaja'a.’

14 Jaje casiquëta'are i yeja pa'i paipi ite coejë, i saisi jeteyo'je jëjo saohuë, quëaja'cohua'ipi: ‘Co-eyë, më'ëre yëquë ëjaë de'oye' cajë.

15 Jaje casicohua'ita'are pai ëjaë de'osiquëpi co'ipi, i yejana. Títani cuañe saopi, i curiquë isisicohua'ire quërëjajë'ë caquë. Asasi'i, je ja'ye pai ñape ja curiquëpi nere'ni caquë.

16 Soina, du'ru macarepa t̄itaquēpi capi: 'Ējaē, mē'ē curiquēpi diez pa'ye jerepa se ne cohuē.'

17 Pai ējaēpi sehuopi: 'Ai de'oji, mē'ē de'o jo'yaē'ē. Mē'ē a'ri mañare de'oye ñacaisi do'ire, mē'ēre diez daripēa cuañequēre neñē.'

18 Yequēpi dani capi: 'Ējaē, mē'ē curiquēpi cinco pa'ye jerepa nehuē.'

19 Cui'ne iquēreje sehuopi: 'Mē'ē cato cinco daripēa cuañequē pa'ijē'ē.'

20 Ja maca yequēpi dani capi: 'Ējaē, iye pa'iji, mē'ē curiquē pañuelo ca'tipēna deani de'huase'e.

21 Mē'ēpi paire oima'ē yo'oquē mē'ē isi ma'ñere tsi'soni, cui'ne mē'ē t̄a ma'ñere coa tēaquē, yo'oquēni ca'raquē pa'huē.'

22 Caquēna, pai ējaēpi capi: 'Co'a jo'yaē, jare mē'ē case'epi iñoji, mē'ē co'aquē pa'iyē. Jaje yē'ē paire oima'ē yo'oquēpi yē'ē ne ma'ñere tsi'soquē cui'ne yē'ē t̄a ma'ñere coa tēaquē yo'oye asaquē sēte.

23 ¿Me yo'oquē curiquē isirena, itipi ne do'ire co'ye saī hue'ñana tēoma'ē paquē'ni, yē'ē dani iti mañaque neja'quēta'are huē'e t̄itasi maca?'

24 Jaje cani iti maca pa'icohua'ire capi: 'Jiojē'ē, curi tē'quire. Jioni isijē'ē, diez tē'ña paquēna.'

25 Caquēna, jaohua'ipi cahuē, ite: '¿Ējaē, tsoe diez tē'ña paquēre me ai jerepa isiye'ni?'

26 Cajēna, pai ējaēpi sehuopi: 'Nuñerepa cayē, paquēni ai jerepa se isiye pa'iji. Jaje pa'ina, cui'ne peoquēni coa ai jerepa se jio coñe pa'iji, si'aye i payeje peo hue'ñarepa.

27 Cui'ne yecohua'i yē'ere ējaē de'oye coesi-cohua'ire quērējani iñona dani yē'ēque ñaquēna, huani jeajē'ē,' capi."

Jesupi Jerusalén Cacase'e
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

28 Jaje iye se ca tējini Jesús Jerusalénna saji'i.

29 Tsoe Betfagé cui'ne Betania daripëa cui'ne Olivos hue'yosi cutihuëa tì'añe ja'i maca pa'i i ye'yacohua'ire cayaohua'ire jëjo saopi.

30 Ñeje caquë:

“Ja maca ja'ye daripëna saijë'ë. Tì'a maca jarote pa'ija'quë api, burro sëasiquëpi, paije ja yë'ta'a tuima'quëpi. Tì'ani joyeni dajë'ë.

31 Joyejëna, yecohua'ipi me neja'quëni saye'ni secohua'i pa'ito, cajë'ë, Ëjaëpi yo'oye pa'iji.”

32 Ja maca i ye'yacohua'ipi sani Jesús case'eje tì'ahuë.

33 Tì'ani burroni joyejëna iti tse acohua'ipi sei'ë:
“¿Me neñu'ju joyeye'ni?”

34 Cajëna, iohua'ipi sehuohuë:

“Ëjaëpi yo'oye pa'iji, caëna, yo'oyë.”

35 Jaje quëani joyeni Jesús quë'rona sahuë. Sani cañapi burro jetena jajeni Jesure mëo ñohuë.

36 Ja maca ñu'i saji'i. Saina, paì cañare i saija'a ma'ana jajehuë.

37 Olivos cutihuë perepë cajeye ja'i macare pa'ina, si'ahua'i ite asani tuicohua'ipi Maija'quëre sihuajë cui huëohuë, paì yo'o tì'a ma'ñere yo'oquëna, ñasicohua'ipi.

38 Ñeje cajë:

“De'oquëre papi paì Ëjaë daiji, Maija'quë jëjo daoquëre papi, de'oye pa'iyere papi conì. Jaje pa'ito sihuañu'u, ite ma'tëmo acohua'ije sihuajëna.”

39 Ja maca fariseohua'i pa_i jopore con_i pa'icohua'ipi cahuë, ite:

“Ye'yaquë, mē'ëre tuicohua'ire cama'pë cajë'ë.”

40 Jaje cajëna, Jesupi sehuopi:

“Nuñerepa cayë. Icohua'ipi cuiye jeocohua'i pa'ito quëna pëapi cuija'coa.”

41 Ja maca Jesús Jerusalén quëno maca t_i'aquë it_i daripëre ñani oji'i.

42 Ñeje caquë:

“i_iye mu'se mē'ë de'hue asato yē'ë isiye de'ora'pi. Mē'ë de'oye pa'iye t_i'ara'huë, isiyere! Jaje pa'iquëta'are yure cato yahuese'e pa'iji. Jaje pa'ina, mē'ë ña t_i'añe peoji.

43 Co'a mu'se t_i'aja'coa, mē'ëre. Mē'ëre sañope yo'ocohua'ipi quëna tēhuopaje pa'iore tē'yajaicohua'i a'ë. Jaje yo'oni coa si'a tē'ñapi etaye peojajë cajë yo'ocohua'i a'ë.

44 Jaje yo'ojë yejana si'aye quëna pëa ne tao oaja'cohua'i a'ë, huani jeaja'cohua'i a'ë, mē'ë majëre, huesë pa'isi do'ire Maija'quë mē'ëre do'i daisi maca.”

Jesupi Maija'quë Huë'ere Tsoa Tose'e

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

45 Ja maca Jesús Maija'quëre huë'ena cacani it_i huë'ena co'amaña isijë cui'ne huerojë yo'ocohua'ire peo hue'ñarepa eto saopi, hue'sena.

46 Yo'oquë capi, jaohua'ire:

“Toyase'e caji, ñeje: ‘Yē'ë huë'e cato Maija'quëre se huë'e a'ë.’ Jaje pa'iota'are mësaru cato, co'amaña ñaohua'i tu'aro neni yo'oyë.”

47 Si'a mu'seña Jesús ye'yapi, Maija'quëre se huë'ena. Jaje ye'yaquëna, Maija'quë huë'e

ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne paì daripë ëjaohua'ijë me neni huani jëoja'cohua'i a'ni cuasajë co'ehuë, ìti yo'o ja'ñere.

⁴⁸ Jaje co'ejëta'a tì'ama'pë paë'ë, ìte ne ja'ñere. Si'a paì ìse'ere asajë cui'ne sehuojë yo'ojëna, ñajë.

20

Jesús Cuañeñerepa Pa'iyë

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Te'e mu'se Jesús Maija'quëre se huë'ere paire ye'yaquë cui'ne huaso cocare quëaquë pa'ina, tìtahuë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i, cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne aìohua'i conì.

² Jaohua'ìpi tìtani cahuë:

“¿Quëajë'ë, ìque tutupi cuañequërepa pa'ì yo'oquë'ni, iye? ¿Ìqueipi iye cuañe tutu ìsina, yo'oquë'ni?”

³ Cajëna, ja maca Jesupi jaohua'ire capi:

“Yë'ëre cui'ne sesi'ì, mësarute. Sehuojë'ë, yë'ë cato:

⁴ ¿Nepi cuañere'ni, Juan oco doquë pa'ì ja'ñe? ¿Maija'quë panita'a paì?”

⁵ Caquëna, sehuoye pajë coa sa'ñe ìohua'ija'a cahuë, ñeje:

“¿Me caja'cohua'ì a'ni? Maipi Maija'quëpi jëjo daopi cacohua'ì pa'ìto ìpi sehuoja'quë pa'ìni: ‘¿Jaje pa'ìta'are me yo'ojë sehuoye pare'ni?’

⁶ Cui'ne maipi paipi cuañesiquë paji'ì catoje, si'a paì huëni maire quëna pëapi jëajë huani jëaja'cohua'ì pa'ìni, si'aohua'ì Juanre Maija'quë coca quëaquërepa paji'ì cuasajë cahuë.”

⁷ Jaje cuasani cahuë: “Huesëyë. Ne sa'api Juanre oco doquë pa'ì ja'ñe cuañehuë.”

⁸ Cajëna, Jesuje capi, jaohua'ire:
 “Yë'ëje mësarü sese'e quëaye pañë.”

Co'acohua'i Yo'oye Ayere Quëaye
 (Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Ja jeteyo'je Jesús paire coca ca huëopi. Pai yo'oyeje pa'ye neni quëapi, ñeje:

“Paji'i, te'i tsio paquëpi cuiya'i tani i co'amaña necaicohua'ina isi nëoni sani huesëquë.

¹⁰ Tëaye ti'asi maca saisiquëpi i jo'yaëre jëjo daopi, co'amaña necaicohua'ire seni tëani dajë'ë, yë'ëre nëocaise'ere caquë. Jaje cani jëjo daosiquëni jaohua'ipi coa tarapi të'cani jëjo saohuë, peoquëre.

¹¹ Ja maca iti tse aquëpi yequë jo'yaëre jëjo dao copi. Cui'ne jaëteje tarapi të'cani jëjo saohuë, ti isima'pë.

¹² Iti tse aquëpi tijupë yequë jo'yaëre jëjo daoruje co'amaña necaicohua'ipi ñani jaëteje të'cani hue'sena quërë eto saohuë, pëijë.

¹³ Ja maca ña jujani iti yeja tse aquë capi: ‘¿Me neñe jaje pa'ito? cani i oi mamaquëre pani jëjo saopi. Jaëni ñanita'a ca'rajë de'oye sehuoja'cohua'i a'ë.’

¹⁴ Jëjo saouna, ipi ti'acquëna, tsio ñacaicohua'ipi ñani sa'ñe cahuë: ‘Iquëpi iye tsio tse aquë de'oja'quë api, huani jeoñu'u. Jaje yo'oní ti ñese maipi iti tse acohua'i de'oñu'u cahuë.’

¹⁵ Jaje cani tsio peo hue'ñana etoni ite huani jeohuë.”

Jaje quëani Jesupi seji'i:

“¿Jaje yo'osi do'i me yo'oja'quë a'ni, iti tsio aquë jaohua'ire?”

¹⁶ Cani capi, ipi:

“Dani co'amaña necohua'ire huani j̄eani yeco-hua'ina isija'quë api, i yeja.”

Jaje caquëna, iyere asani cahuë:

“¡Jaje yo'oto Maija'quëje coeni!”

¹⁷ Jaje cajëna, Jesús iohua'ire ñani capi:

“Jaje mësarü cuasato, ¿iquere caquë'ni, toya pëpë, pa'iyë ñañu'u? Ñeje caji:

Huë'e necaicohua'i ne jujani nejosi quëna pëpi

Jaopi yure quëna pë iorepa pa'iji.

¹⁸ Jaõ quëna pë ëmëje'na paipi tomecohua'i pani, tome jë'yeye pa'iji. Cui'ne quëna pëpi paï ëmëje'na tomeço pani peo sëpëarepa neñe pa'iji.”

Pa'i Do'ire Saiñe Ayere Yeyese'e

(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mr 12.12-17)

¹⁹ Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i Jesure iti macapi tseani coñu'u maini caquë jaje quëaji. Cuasajëta'a païni ca'rajë yo'oye pañuë.

²⁰ Ja maca yahue de'o pairepa cayeje cajë coa cosoja'cohua'ire jëjo saohuë. Jaohua'ipi sejëna, ipi tayo caëna, ja do'ire paï ëjaëna tseani isiniñu'u cajë.

²¹ Ite seni ñañu'u cajë saicohua'ipi cahuë:

“Ye'yaquë, mëlë païre nuñerepa caquë ye'yaquëpi cui'ne païreje si'ahua'ire si'a yë'quë maca caquëpi coa ai jerepa nuñere pare Maija'quë cocare ye'yaquëna, asayë, yëquë.

²² Jaje pa'ina, señë. Quëajë'ë: ¿De'oquë pa'i do'ire paï ëjaë Césarna saiñe, panita'a co'aquë?”

²³ Cajë sejëna, tsoe Jesús asapi, iohua'i co'aye cuasajë señe. Jaje ñani capi:

“¿Me yo'ojë yë'ëre jaje neñañu'u cajë yo'oye'ni?”

24 Iñojè'ë, curiquë tè'quire. ¿Ne tsiare hue'eco'ni? ¿Cui'ne ne mamire toyase'eje hue'eco'ni?" Caquëna, ìohua'ipi sehuohuë:

“Romano paì ëjaë mamire toyasicoa.”

25 Cajëna, ja maca ìpi capi:

“Jaje pa'ito isijè'ë, romano paì ëjaëna ì tseco pa'ito. Cui'ne Maija'quë tse pa'ito Maija'quëna isijè'ë.”

26 Jaje paì ña hue'ñana si'aye ìohua'i cosojë neñu'u cajë yo'ose'ere sehuoquëna, ñani ai ta'ñe asaji cuasajë ca'rajë jerepa cama'pë paë'ë.

*Ju'isicohua'i Huëiye Pa'iquë Cajë Señe
(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)*

27 Jeteyo'je Saduceohua'ipi Jesure sani ñahuë. Jaohua'i Saduceohua'i cato ju'isicohua'i huëiye peoji cacohua'i paë'ë. Jaje pa'ìohua'ipi cahuë, Jesure:

28 “Ye'yaquë, Moisés toyani yëquëre jëocajì'i, ñeje: Te'ì ëmëpi mamajëre pama'ë nëjore jëoni ju'isiquë pa'ito ì yo'jeipi hua'jeore huejani mamajëre pacaiye pa'iji, maja'yë do'ire, toyapi careña.

29 Jaje pa'ina, te'e tsëcapëre siete ëmëohua'ipi ñeje yo'ohuë: Maja'yëpi huejapi. Huejani mamajëre peoquë juji'i.

30 Juquëna, jeteyo'je aquëpi hua'jeore huejani cui'ne jaëje juji'i, mamajëre peoquë.

31 Ja maca toasoñe aquëpi huejapi ìote jaëje cui'ne yo'opi. Jare jajese'e siete pa'ìohua'ì huejajë mamajëre peocohua'ì juju sahuë.

32 Ai jeteyo'jerepa nomio juco'ë.

33 Jaje pa'ito ju'isicohua'i huëi maca ¿nepi jaote nējore paja'cohua'i a'ni, si'ahua'i siete pa'iohua'i huejasicore?"

34 Cajëna, ja maca Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

“Iye yeja cato ëmëohua'i cui'ne nomiohua'i huejajë. Cui'ne nomiohua'ire huejojë yo'oyë.

35 Jaje pa'iquëta'are sehuosicohua'ipi ju'isicohua'ipi huëisicohua'ipi ma'tëmo tï'ani huejaye peoji, cui'ne mamajëre pajë huejoye peoji.

36 Jaro cato huiñaohua'ije pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë ju'isicohua'ipi huëisi do'ire Maija'quë mamajërepa pa'ija'cohua'i a'ë, ju'ima'cohua'i.

37 Jaje pa'ina, soquë yëpi tsë'isi maca, Moisés ñaquë pa'ise'ere toyase'e acopi caji, ñeje: ‘Ëjaëpi ca'aji'i. Yë'ë cato Abraham, Isaac, Jacobo, Diusu a'ë. Ja do'ire asayë, ju'isicohua'ipi huajëcohua'i huëiye.’

38 Jaje pa'ina, Maija'quë ju'isicohua'i Diusu peoji, coa ai jerepa huajëcohua'i Diusupi. Jaje pa'ina, ite cato si'ahua'i huajëcohua'ise'e pa'iyë. Peoji, ju'isiquë ipi ñato.”

39 Ja maca cuañese'e ye'yacohua'i acohua'ipi cahuë:

“Ye'yaquë, de'oyerepa cahuë, më'ë.”

40 Jaje cani ai jerepa jaiye seña pahüë, ca'rajë.

*Ne Mamaquë A'ni, Cristo
(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)*

41 Jesupi capi, jaohua'ire:

“¿Me yo'ojë Cristore David tsëcapë api caye'ni?

42 Jaje ipi David ñeje casiquëta'are Salmos toya pëpëna:

Ëjaëpi capi, yë'ë Ëjaëre:
Ja'rujë'ë, yë'ë ëja te'tena.

43 Më'lëre sañope yo'ocohua'ire yë'ëpi më'ë quëo të'ya me macaja'a.

44 Jaje pa'ito me yo'oquë Cristo David tsëcapë aquë pa'iquë'ni, tsoe jare ipi Davidpi Yë'ë Ëjaë cato?"

Ju'isicohua'i Huëiye Ayere Señe

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

45 Si'a paì asahuë, Jesús ì ye'yacohua'ire jaje cajëna:

46 "Cuañese'e ye'yacohua'i cato tsoa caña suñani cui'ne de'oyerepa jai paì pa'i hue'ñapi pëpajëna, cui'yere yëcohua'i a'ë, cui'ne paì tsi'si huë'ñaje ai de'o ñu'i saina co'ejë ja'ruyere yëcohua'i a'ë, jerepa pa'iohua'i a'ë cajë. Jaje yo'oye mësaruta'a de'hua ñajë'ë. Cui'neje yo'oma'pë pañu'u cajë.

47 Cui'ne hua'jeohua'ireje ìohua'i huë'ña jiojë yo'ocohua'i a'ë, cui'ne paìpi de'ocohua'i a'ë cajajë cajë, tsoerepa secohua'i a'ë. Jaje pa'ina, jaohua'i a'ë, ìti co'ayerepa saì cuañoja'cohua'i."

21

Peocopi Maija'quëre Isiye

(Mr 12.41-44)

1 Jesús ñapi, jaiye pacohua'ipi Maija'quëre se huë'ena cacajë, mahuëana curiquë ayajë Maija'quëre isijëna.

2 Cui'ne ñapi, te'o hua'jeo macapi caya a'ri të'ña mahuëna ayacona.

3 Ñani Jesupi capi:

“Nuñerepa cayë, mësarute. Ico hua'jeo ti peocopi si'ahua'i isiyë jerepa isio.

⁴ Jaje pa'ina, jaohua'i si'ahua'i isihuë, johua'i huero jujajëna, nëañere. Jaje pa'iquëta'are jao ti peocopi isio, si'aye io paco pa'i mañare.”

Maija'quë Huë'e Nejosico Pa'i Ja'ñe
(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Yecohua'ipi cocare cahuë, Maija'quëre se huë'e ayere, cui'ne io de'o quëna pëapi nesico pa'yere cui'ne Maija'quëre coa isisi co'amañapi nesico pa'yere. Jaje cajëna, Jesupi capi:

⁶ “Yequë mu'se mësaru ñase'e peo hue'ña nejo ja'ñe ti'asipi, yequë quëna pë ëmëje'e tuiyeje peoyerepa.”

Ja Yë'ta'a Yeja Carajaima'ñë Iño ja'ñe
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷ Jaje caquëna, sei'ë, ite:

“¿Ye'yaquë, je yëhua jaje më'ë case'eje yo'oja'coa'ni? ¿Me yo'o iñoñe pa'ija'coa'ni, iye yo'oye ti'añe ja'i maca pa'ito cahuë?”

⁸ Cajëna, Jesupi capi:

“De'hua ñajë'ë, mësarute cosojë. Jaje pa'ina, cayë. Jai pai yë'ë mamire cajë yo'oja'cohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, 'yë'ë a'ë, Cristo,' cui'ne 'yure a'ë. Tsoe ti'api' caja'cohua'i a'ë. Jaje catoje, sehuoma'pë pa'ijë'ë.

⁹ Yequë yejapi cui'ne yequë yejana uihuaye pa'ina, cui'ne sa'ñe iti yeja acohua'ija'a uihuaye pa'ina, asani, quëquëma'pë pa'ijë'ë. Jaje iyepi du'ru tëto saiye pa'ija'coa. Jaje pa'iquëta'are ja yë'ta'a carajaiñerepa ti'añe paja'coa.”

¹⁰ Ai jerepa yequeje ñeje capi:

“Te'e jai yejapi cui'ne jai yejana se uihuaye pasipi. Cui'ne yequë paipi yequë pai ja're uihuaja'cohua'i a'ë.

¹¹ Pasipi, yeja ñu'cueyeje, ao ëa ju'iñe. Cui'ne coa si'a hue'ña ju'i dahuë pasipi. Cui'ne ma'tëmopi huajëya'ye yo'oye pa'ina, ñaja'cohua'i a'ë. Cui'ne jaiye ti ña ma'ñere ñaja'cohua'i a'ë.

¹² Ja yë'ta'a iye si'aye yo'oma'në, mësarute tseajë cui'ne josa yo'oja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë co'acohua'i a'ë cajë saja'cohua'i a'ë, pai tsi'si huë'ñana. Paire co hue'ñana coja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë pai ëjaohua'i quë'rona, cui'ne cuañecohua'i quë'rona saja'cohua'i a'ë, yë'ë mami do'ire.

¹³ Jaje yo'ojëna, mësaruru yë'ë cocare quëacaija'cohua'i a'ë.

¹⁴ Jaje pa'ina, tsearena, ca ja'ñere ne de'huañu'u cajë ai cuasama'pë pa'ijë'ë.

¹⁵ Jaje pa'ina, yë'ëpi ta'ñe coca caye isiquëna, mësarute sañope yo'ocohua'ire sañope de'hue sehuoye peoyerepa cui'ne quëcoye peoyerepa caja'cohua'i a'ë, mësaruru.

¹⁶ Jaje pa'iquëta'are mësaruru ja'quëohua'ipi, yo'je tsipi, do'ijëpi cui'ne cajeohua'ipi, tseani yecohua'ina isija'cohua'i a'ë, cui'ne yecohua'ini huani jeaja'cohua'i a'ë.

¹⁷ Cui'ne si'a pai mësarute coeja'cohua'i a'ë, yë'ë do'ire.

¹⁸ Jaje yo'ojëta'are mësaruru siopë naña me macaje te'ojë ne huesëye pasipi.

¹⁹ Yo'o jujama'pë nuñerepa pa'isicohua'i pani, ti pa'iyere pana tija'cohua'i a'ë.

²⁰ Jerusalén daripëre soldado paipi tēhuo tē'ijaisico pa'iona, ñani ja maca cuasajë'ë, yure

maca nejosico pa'ija'coa cajë.

²¹ Ja maca Judea pa'icohua'ipi catiye pa'iji, jai cūtihuëna. Jerusalén daripë pa'icohua'ipi etani saiye pa'iji, yequë hueñana. Cui'ne tsio pa'icohua'ipi co'iye peoji, cui'na daripëna.

²² Ja mu'seña cato iohua'i yo'osi do'ire sai mu'seña pasipi. Jaje yo'o mu'seña si'aye toyase'e ti'asipi.

²³ Co'ayerepa ja mu'seña tsi ëta pëa maña cui'ne tsi tu'ña pacohua'i maña ai yo'oja'cohua'i a'ë, Maija'quë pëi ai yo'oye nesi maca.

²⁴ Jaje pa'ina, huajore huaijë yecohua'i huahuoja'cohua'i a'ë, yecohua'ini coa tsesëjë coa si'a hueñana saja'cohua'i a'ë. Cui'ne judío pai peocohua'ipi Jerusalén daripë tsa'cu huesoja'cohua'i a'ë, Maija'quë ña nëosi tēcahuë, carajai macaja'a.

Pai Mamaquë Dani Coñe

(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵ Ja maca ësë yo'oye, cui'ne ñañë yo'oye cui'ne ma'ñocohua'i yo'oyere ñajë iye yeja pa'icohua'ipi cuasa co'me huesësicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, jai tsiayapi co'poco ai pisiquëna, asajë quëquësicohua'i pa'ijë.

²⁶ Pai coa quëquë huesëjë ju'ise'eje pa'iohua'i dahuëra etajajëna, yo'oja'cohua'i a'ë, iye yeja carajai yo'o maca, ma'tëmo tuture paque tsasija'coa.

²⁷ Ja maca ñaja'cohua'i a'ë, Pai Mamaquë sirija'a tutu quë'ire papi cui'ne i de'oye pa'iyepi daina.

²⁸ Jaje pa'ina, iyepi si'aye yo'o huëoquëna, ñani sihuajë'ë, cui'ne siopëa maña mëani ñajë'ë, tsoe

de'oye pa'iyē mēsarute isija'quēpi daija'quē api cajē.”

29 Ja maca quēapi, paī ñajēna, soquē yē yo'oyeje pa'ye ñani quēaquē capi:

“Higuera soquē yē yo'oyeje pa'ye yo'oja'coa. Tsoe mēsarupi ta'ñe asacohua'i a'ë, io yo'oye.

30 Jaje pa'ina, ja'opi mēa huēoquēna, ñani ometēcahuē tī'añe ja'yere pa'iji, cacohua'i a'ë.

31 Jaje cui'ne yē'ë case'epi tī'acquē yo'o huēoquēna, ñani tsoe tī'aji. Ja'yere pa'iji, Maija'quē cuañe tē'te.

32 Nuñerepa cayē. Si'aye iye jaje yo'o saoja'coa. Ja yē'ta'a yure iye yo'o huēo ñasicohua'i pa'icohua'i juju sama'nē.

33 Jaje pa'ina, ma'tēmo, yeja pani tējini carajaija'coa, yē'ë cocata'a ti pani huesēja'coa.

34 De'hua ñare pajē pa'ijē'ë, mē joñoare jēa joyo neñere, co'aye yēyere, cōno cuepeyere cui'ne iye yeja pa'ijē de'oye pañu'u cayere, ja mu'se tī'acquēna, cuasama'pē yo'oyepi.

35 Trampana sioñeje yo'oja'coa, ja mu'se si'a hue'ña yeja pa'icohua'ire.

36 Ne de'huasicohua'ipi pa'ijē'ë, Maija'quēre si'anē sejē, iye tēto saitoje jēasicohua'i pa'icohua'ipi Paī Mamaquē daina, de'oyepi iñoja'cohua'i.”

37 Ja mu'seña cato Jesús ye'yapi, Maija'quēre se huē'e Jerusalén pa'icona. Cui'ne ñamire Olivos hue'yosi cutihuēna sani pēapi.

38 Jaje pa'ina, si'a nea hue'ña paipi daē'ë, Maija'quēre se huē'ena i quēaquēna, asañu'u cajē.

22

Jesure Tseañe Cuasayere

(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

¹ Jujuma' ao aĩne tĩ'añe ja'i maca pa'iji, ja cato. Egípto pai mamajése'ere huai Israel pai mamajere huaiye pase'ere co'ye cuasajë sihuajë yo'oye pa'iji.

² Ja mu'seña Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi, Jesure me neni huani jeoja'cohua'i a'ni cuasajë co'ehuë, ite asa paini ca'rajë.

³ Ja maca huati ëjaëpi Judas cui'ne yequë mami Iscariote hue'equëna cacapi, doce Jesús soisicohua'i aquëna.

⁴ Cacaquëna, jaëpi saji'i, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i quë'rona cui'ne Maija'quëre se huë'e ñacaicohua'i quë'rona sani jaohua'i ja're cõni Jesure ñeje yo'oní tseani mësarú jëñana isi'ñe pa'i api capi.

⁵ Jaje caquëna, asani jaohua'i ai sihuajë curiquë saĩñu'u ca nëohuë, ite.

⁶ Cajëna, ipi sehuoni ite tseja ja'ñere me pai peo maca ite tseani isija'quë a'ni cuasaquë i yo'o ja'ñe co'epi.

Na'i Maca Jesús Aise'e

(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷ Jujuma' ao aijë cui'ne yëi ñamare huani Maija'quëre isijë se mu'se tĩ'api.

⁸ Tĩ'aëna, Jesupi Pedrore cui'ne Juanre jëjo saoque capi:

“Sani ne de'huajë'ë, na'iquëna ai ja'ñere Israel pai fiestare cuasajë.”

9 Jaohua'ipi ite sei'ë:

“¿Jerona ne de'huaye'ni?”

10 Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Mësarü jai daripëna caca maca tì'aja'cohua'i a'ë, te'i ëmëpi yurupëna oco saquëni. Tì'ani i huë'ere pana tuijë'ë. Ipi cacaquëna, ñani te'e cacajë'ë.

11 Cacani ja maca iti huë'e aquëre sejë'ë: ‘¿Jerore pa'ico'ni, yë'ë ye'yacohua'i ja're conì na'iquëna, Israel paì fiestare cuasajë aija'a tu'rihuë? Capi ye'yaquëpi, cajë'ë.

12 Jaje cajëna, ipi iñosipi, ëmëje'e tu'rihuëpi, jai huë'ñapi tsoe si'aye pa'iconi. Ñani jaronä ne de'huajë'ë.”

13 Jaje caëna, jaohua'ipi sani järe Jesús case'eje tì'ahuë. Tì'ani Israel paì fiesta yo'oyere cuasajë ne de'huaë.

14 Ao ainë tì'asi maca Jesús cui'ne i ye'yacohua'i conì ja'ruhuë, ao ai saihuëna.

15 Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Mësarü ja're conì iye fiesta na'iquëna, ainë yëhuë. Ja yë'ta'a yë'ë ai yo'oye tì'ama'në.

16 Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Tijupë cui'naëpi mësarü ja're conì iye fiesta yo'o coñe paja'quë a'ë, iye yejana. Iye yo'oye Maija'quë te'tena ne sao maca ja maca ani cos'i.”

17 Ja maca jaje canì ucu duruhuë ini Maija'quëre de'oji, se pëpani capi:

“Iyere ini huahuejë'ë.

18 Care payë, mësarute. Tijupë cui'naëpi cuiya'i cono ucuma'ë pa'ija'quë a'ë, Maija'quë cuañe te'tena yo'oye tì'añe pato.”

19 Ja jeteyo'je panpë ini Maija'quëre de'oji se pëpani ipi hua'quequë jaohua'ina isipi. Isini capi:
 “Iye yë'ë ca'è. Iye yo'oyeje pa'yere yo'ojë'ë, yë'ëre cuasajë.”

20 Jaje cui'ne ucu duruhuëje ani tējini ini capi:
 “Iye ucu duruhuë cato huajëye yo'o ja'ñere ca nēoñe a'ë, yë'ë tsiepi mësaru de'oye pa'i ja'ñere caquë nejoja'a do'ipi.

21 Jaje pa'ina, yë'ëre cosoquë tseani yecohua'ina isija'quë iñore pa'iji, yë'ë ja're te'e ao ai saihuëna tēose'epi.

22 Jaje yo'oye pa'iji, Pai Mamaquë cato jare ite quëa nēosi ma'aja'a saiji. Jaje pa'iquëta'are iteaye pa'i pa'iji, iti yehuoja'quë!”

23 Ja maca jaje caëna, iohua'ija'a sa'ñe sei'ë, “¿nepi mai aquë yehuoja'quë a'ni?” cajë.

Nepi Jerepa Pa'iquë Api Sa'ñe Caye

24 Ja maca sa'ñe cajë, “¿nepi ai jerepa pa'i pa'ija'quë a'ni?” cahuë.

25 Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Yejaña ëjaohua'ipi iti necaicohua'ire cajë cuañecohua'i a'ë, cui'ne iti yeja de'oye pa'i ja'ñere cajë necaicohua'ipi, cajeohua'ire hue'yocohua'i a'ë, iohua'i ëjaëre.

26 Jaje pa'iquëta'are mësaru cato jaje yo'ocohua'i pa'iye peoji. Coa ai jerepa ñeje yo'oye pa'iji. Iti ai jerepa pa'ipi mësaru aquë cato tsì posëje pa'i pa'iye pa'iji, cui'ne iti cuañequëpi coa necaiquëje pa'i pa'iye pa'iji.

27 Jaje pa'ito, ¿ne a'ni, ai jerepa pa'i, ao ai saihuëna ja'runi ñu'i ai quë, panita'a iti aore sa a quë? Jaje pa'ina, mësarupi ñato ao ai sai huë ñu'iquë api

jerepa pa'iji, cayë. Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato mësarute necaiquë pa'iyë.

²⁸ Mësaru a'ë, yë'ëre ai yo'oye pa'ina, si'anë yë'ë ja're çoni pa'isicohua'ipi.

²⁹ Jaje pa'ina, mësarute yë'ëpi cuañecohua'i pa'i ja'ñere, ja'quë yë'ëre isise'eje isiyë.

³⁰ Yë'ë ja're çoni a_o a_i saihuëna, yë'ë cuañe hue'ñana aijajë cui'ne ucuja'cohua'ini cui'ne cuañecohua'i ñu'i saire pana ja'rujajë doce Israel pai tsëcapë acohua'i yo'ose'ere ña de'huaja'cohua'ini pa'ija'cohua'i a'ë, mësaru.”

Pedro Jesure Ñama'quë A'ë, Caye
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Ëjaëpi yequeje capi:

“Simón, Simón Satanáspi më'ëre trigo ñu'cuyeje pa'ye yo'osi'i caquë seji'i. De'hua ñajë'ë.

³² Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi më'ëni caquë Maija'quëre secaca'ë, më'ë cuasayepi de'oye pa'ijaquë caquë. Më'ëpi ja yo'oye tëto sani yë'ëna ponësi maca. Çocaijë'ë, më'ë yo'je tsire nuñerepa pa'ija'cohua'ini.”

³³ Jaje caquëna, Simónpi capi:

“Ëjaë, yë'ë cato më'ë ja're çoni co hue'ña co-toje co cuañosi'i cuasayë, cui'ne ju'iñe pa'itoje te'e ju'iñere yëyë.”

³⁴ Caquëna, Jesupi capi, ite:

“Pedro, care payë. Më'ëre iye ñata tome maca ja yë'ta'a cura yë'ima'ëna, toasoñe pa'ye cosoja'quë a'ë, më'ë ñama'quë a'ë ite, yë'ë caquë.”

T'i'a Tëjji, Jesús Ai Yo'oye

³⁵ Jesupi seji'i, jaohua'ire:

“Mësarute topëa peocohua'ire cui'ne curiquë peocohua'ire, cui'ne zapatojê peocohua'ire jêjo saosi maca ¿mësarute co'amaña jopo caraë?”

Jaje seina, iohua'ipi cahuë:

“Pani.”

³⁶ Cajëna, capi, jaohua'ire:

“Jaje yo'ose'e pa'iquëta'are yure cato tîñe yeque yo'oye pa'iji. Jaje pa'ina, topë paquë pani saye pa'iji. Cui'ne curiquë ayacore paquë pani saye pa'iji. Cui'ne hua'ti peoquë pani dëi ju'i çare isiquë curi neni hueroye pa'iji, hua'tije.

³⁷ Yë'ëna tsoe toyajë pa'ise'ere tî'añe pa'iji. Ja toyase'epi caji: ‘Co'acohua'i ja're çoni cuëcuehuë.’ Jaje pa'ina, si'aye toyase'e nuñrepa tî'añe pa'iji, yë'ëna.”

³⁸ Jaje caquëna, jaohua'ipi cahuë:

“Ëjaë, iñore caya hua'ña pa'iji.”

Jaje cajëna, ipi sehuopi:

“Tsoe tî'api.”

Jesús Getsemaní Quë'rona Señe

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

³⁹ Ja maca saji'i, etani Olivos çutihuëna noni i sai hue'ñana. Saina, i ye'yacohua'ije çoni tuë'ë, ite.

⁴⁰ Iti hue'ña tî'ani, jaohua'ire capi:

“Sejë'ë, huati neña maca taiñe paja'cohua'i.”

⁴¹ Cani ja jeteyo'je Jesús jaohua'ire jeoni saji'i, quëna pë jëoñe ja'i macana. Jarona do're ja'runi seji'i, Maija'quëre.

⁴² Ñeje caquë:

“Ja'quë, më'ëpi iye sëje çono da'ca nejocaiye pa'ito nejocaijë'ë, ai yo'o ja'ñere. Ja yë'ta'a yë'ë

cuasase'eje yo'oma'ë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa më'ë cuasase'ere yo'osi'i."

⁴³ Jaje pa'ina, Maija'quë huiñaëpi ma'tëmopi ñaipi, ìte tutu isisi'i caquë.

⁴⁴ Jaje ai oi yo'oquë ai jerepa tutu Maija'quëre seji'i cui'ne ì ai ëšë cajeyeje pa'ye tsiepi yejana cajepi.

⁴⁵ Jaje Maija'quëre seni tëjini huëni saji'i, ì ye'yacohua'i quë'rona. Tì'acquë ñaquëna, oiyepi quëco huesouna caisicohua'ipi paë'ë.

⁴⁶ Pa'ijëna, ja maca capi, jaohua'ire:

“¿Me yo'ojë caisicohua'ipi uñe'ni? Huëijë'ë. Huëni sejë'ë, huatipi neñaquëna, taima'pë pa'ija'cohua'ipi.”

Jesure Tseañe

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesupi ja yë'ta'a cocare caëna, jai pai tì'asi macaje Judas hue'equë doce ì soisicohua'i aquëpi du'ru daji'i. Daina, yecohua'i jeteyo'je daë'ë. Jaëpi tì'ani Jesure tsu'susi'i caquë tsio daji'i.

⁴⁸ Tsio dai maca Jesús ìte capi:

“Judas, ¿coa tsu'suquë sihuayeje pa'yepi yo'oquë yehuosi'i caquë yo'oquë Pai Mamaquëre, më'ë?”

⁴⁹ Ja maca Jesús ja're conì pa'icohua'ipi ñani sei'ë:

“Ëjaë, ¿hua'ñapi jaohua'ire huaiye de'oquë?”

⁵⁰ Jaje se maca johua'i aquëpi tsoe Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë jo'yaëni ëja te'te cajorona tëtopi, peo te'terepa.

⁵¹ Jaje yo'oquëna, Jesupi capi:

“Jeojë'ë, tsoe de'oji.”

Ja maca Jesús Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë jo'yaë cajorore cui'naoni ïni tuacaji'i.

⁵² Ja jeteyo'je Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire cui'ne Maija'quë huë'e ñacai soldado pai ëjaohua'ire cui'ne aïohua'ire Jesupi capi, ïte tseani sañu'u cajë daisicohua'ire:

“¿Co'amaña ñaëre yo'oyeje pa'ye mësaruru tarapi, hua'ñapi conï date? yë'ëre tseañu'u cajë.

⁵³ Yë'ë mësaruru ja're conï si'a mu'seña Maija'quëre se huë'e pa'ina, mësaruru yë'ëre pu'pema'pë pa'isicohua'ita'a jaje yo'o macapi tï'aëna, mësaruru yo'ojë neañepi quëco huesosi maca.”

Pedro Cosose'e

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Ja maca Jesure tseani coñu'u cajë sahuë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë huë'ena. Sajëna, cui'ne Pedroje tuji'i, so'lo maca se ñaquë.

⁵⁵ Jaro hue'se daripë tëhuo sitopi toa suahuë. Suani ja'ru të'ijaë'ë, ïoja'a. Cui'ne Pedroje ïohua'i ja're conï ja'rupi.

⁵⁶ Ja maca te'o huë'e necaicopi toa yë'quë macare ja'rusiquëpi toa mia hue'ñare ñu'ina, ïse'ere ai ñani cao:

“Iquë Jesús ja're conï pa'isiquë api.”

⁵⁷ Jaje cacona, Pedropi cosoquë capi:

“Ñama'quë a'ë, ïte.”

⁵⁸ A'ri maña tsoe pa'i maca yequëpi sani cui'ne capi:

“Më'ëje Jesús ye'yacohua'i aquë a'ë.”

Jaje caquëna, Pedropi capi:

“Pañi. Yë'ë yequë a'ë.”

59 Te'e hora tēto sai maca yequē cui'ne t̄itani capi:

“Nuñerepa mē'ë i ja're cōni pa'isiquē a'ë. Cui'ne jaje pa'ipi Galilea aquē a'ë, mē'ë. Asayē, mē'ë cocana.”

60 Caquēna, Pedropi capi:

“Huesyē, yē'ë mē'ë caye. ¿Iquere caquē'ni, jaje pa'ye?”

Jā yē'ta'a itire Pedro caquēna, cura yēji'i.

61 Yē'ina, jā maca Ējaēpi co'ye pōnēni ñapi, Pedrore. Jā maca Pedro Ējaē case'ere cuasa ñajaji'i: “Jā yē'ta'a cura yē'ima'ēna, toasoñe pa'ye cosoja'quē a'ë, mē'ë case'ere.”

62 Jā maca Pedro hue'sena etani ai oji'i, i tayose'ere co'a ju'i.

Jesure Cue'cueye

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

63 Jesure tseani pacohua'ipi cue'cuejē cui'ne ite tara pēapi tē'cahuē.

64 Ite ñaco ca cañapi sēani tsiana mosicapi tē'cajē cahuē:

“¿Se ca ñajē'ë. Nepi tē'care'ni?”

65 Cui'ne jaiye yequē cocajē cahuē, ite tea ju'ijē.

Judío Pai Ca Tējicohua'ipi Jesure Yo'oye

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

66 Mu'se pa'i maca Judío iohua'i Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaohua'i, cui'ne cuañese'le ye'yacohua'i tsi'sini Jesure sahuē. Jerepa ējaohua'ipi ca tējicohua'irepa quē'rona, seni asañu'u cajē, sani cahuē:

67 “Quēajē'ë. ¿Mē'ë aē, Cristorepa?”

Cajēna, ipi sehuopi, jaohua'ire:

“Yè'è ì a'è catoje mēsaru coa caji cuasaye pa'iji.

⁶⁸ Cui'ne yè'èpi mēsaruni sequè pa'ito yè'è señere sehuo tì'añe peoji, cui'ne joye saoyeje paja'cohua'i a'è.

⁶⁹ Jaje pa'isicohua'ita'are yureta'a Pai Mamaquè Maija'quèrepa ëja te'tere ja'rusiquèpi ñu'ija'què api, Èjaèrepa pa'ija'quèpi.”

⁷⁰ Jaje caquèna, ja maca si'ahua'i ìte se'ì:

“¿Jaje pa'ito mè'è aè, Maija'què mamaquè?”

Sejèna, Jesupi sehuopi:

“Jaje pa'ijè'è. Yè'è a'è, mēsaru cayeje.”

⁷¹ Caquèna, ja maca ìohua'ipi cahuè:

“¿Ìquere cajè ai jerepa ì caquèna, asasicohua'ire co'eye'ni? Tsoe maipi asahuè, ì yè'ore pare cahuè.”

23

Pilatona Jesure Isiye

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Ja maca jaje cani si'ahua'i huèni Jesure sahuè, Pilato què'rona.

² Jarona co'aquère papi ca huèohuè, ñeje cajè:

“Ìquè co'aye yo'oye tì'ahuè, yèquè paini co'a de'huaquè cui'ne pai do'i saima'pè pa'ijè'è, romano pai ëjaère caquè. Cui'ne, jare ipi yè'è Cristo, pai ëjaère pa'è caquè api.”

³ Jaje caquèna, Pilatopi seji'i, ìte:

“¿Mè'è a'è, judío pai ëjaè?”

Caquèna, Jesupi sehuopi:

“Jaje pa'ijè'è, mè'è case'ejè.”

⁴ Caquèna, ja maca Pilato capi, jaohua'ire Maija'què huè'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire, cui'ne paire:

“Iquë co'aye yo'oye t̄i'ama'ë pa'iyë.”

⁵ Caquëna, ìohua'ipi ai tutu cahuë:

“Ì ye'yapi si'a Judea paire co'a de'huaquë sañope ëjaohua'ire, yo'ocohua'ire nequë api. Jaje pa'ipi yure ìñona cui'ne yo'oji, Galileapi huëosiquëpi.”

Herodesna Jesure Isiye

⁶ Pilatopi jare asani, jaje pa'ito iquë Galilea aquë a'ë capi.

⁷ Jaje pa'ina, mësarupi jaro aquë api carena, Herodes quë'rona jëjo saosi'i, Galilea daripë cuañequëna, capi. Ja mu'seña cato jaëje Jerusalénre paji'i.

⁸ Sarena, Herodespi ñani ai sihuaquë ai tsoe coa ña ëa ju'i pa'iquëpi ì yo'oyese'e cajëna, asaquë paji'i. Jaje pa'ipi pai yo'o t̄i'a ma'ñere yo'oquëna, ñasi'i caquë pa'iquë paji'i.

⁹ Jaje pa'ipi jaiye seji'i. Sequëta'are Jesús te'oreje sehuoma'ë paji'i.

¹⁰ Cui'ne jarote Maija'quë hu'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi jaohua'ipi ite ai sañope cacohua'i paë'ë.

¹¹ Ja maca Herodes cui'ne ì soldado pai tea ju'ijë co'aye yo'ohuë. Coa ìni cue'cueñu'u cajë suñahuë, de'o cañare pai ëjaohua'i ju'i care. Ja jeteyo'je cui'naëni Pilato quë'rona jëjo saopi.

¹² Ja mu'se Pilato cui'ne Herodes cajeohua'i de'ohuë, ja'rë pëicohua'i pa'isicohua'ipi.

Jesure Huaiye Pa'iji, Caye

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³ Ja maca Pilato Maija'quë hu'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire cui'ne pai ëjaohua'ire tsi'soni,

¹⁴ capi:

“Mēsarupi dahuë, iquëre yë'ë quë'rona co'aye paire yo'o*j*i cajë. Jajë pa'iquëta'are yë'ëpi seni asasi'i caquë mēsarupi ñajëna, yo'ohuë. Jajë pa'ina, tsoe mēsarupi ñahuë, do'i peoquë pa'ina. Jajë pa'ito ique do'ire ite co'aye caye'ni.

¹⁵ Jajë pa'ina, Herodesjë ti co'aye yo'oma'quë pa'ina, ña jujani jëjo daopi. Jajë pa'ina, iquëre huani jëoñe peoji.

¹⁶ Jajë pa'ina, coa si'seni jeteyo'je joye saoja'quë a'ë, pa'ija'quëre.”

¹⁷ Jajë fiesta mu'seña cosicohua'ire te'ire eto saoque paji'i, paire de'oye yo'osi'i caquë.

¹⁸ Jajë caquëna, si'ahua'i cui huëohuë:

“¡Jaëte huani jëoñe pa'iji! ¡Barrabásni eto saojë'ë!”

¹⁹ Iquë Barrabás cato paire huaisiquëni cosiquë paji'i. Cui'ne ja daripë pai iohua'i ëjaohua'ire uihuaye huëoquëpi.

²⁰ Pilato cato Jesuni etoye yëpi. Jajë pa'ina, t*j*jupë ca copi.

²¹ Caquëna, ai jerepa tutu cuihuë:

“¡Queja'quë api, queja'quë api!”

²² Toasoñe aye Pilato capi, jaohua'ire:

“¿Iquere co'aye yo'o u'ni, i? Yë'ë i co'aye yo'ose'e t*j*'ama'ë pa'iyë. Jajë pa'ire ¿me coa huaiye'ni? Jajë pa'ina, coa ai si'seni jëjo saosi'i, pa'ija'quëre.”

²³ Jajë caquëna, ai jerepa tutu cuihuë, queja'quë api cajë. Jajë ai cui do'ipi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i case'e ja yo'oye t*j*'ahuë.

²⁴ Ja maca Pilato iohua'i yëjë cayeje yo'ose'e pa'ijaquë cuasapi.

25 Cuasani jaje iohua'i casiquëni eto saopi, paire huaiquë co'aquëni. Ja maca Jesuni iohua'i yëyeje huaija'quëre isipi.

Ite Quese'e

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

26 Ja maca Jesure queja'quëre sajëna, Cirene aquëpi Simón hue'equëpi sañope daina, t'iani tseani cuañehuë, Jesure queja'core cruzu hue'equë saja'quëre cajë Jesupi du'ru saina.

27 Jaje saina, jai pai tuë'ë. Cui'ne nomiohua'ije jai pai oijë cuijë saë'ë, ini co'a ju'ijë.

28 Jaje oijëna, Jesús ñani capi, jaohua'ire:

“Jerusalén nomiohua'i oima'pë pa'ijë'ë, yë'ëre. Coa ai jerepa mësarujä'a cui'ne mësarü mamajëni oijë'ë.

29 Yequë mu'se ñeje caye t'aja'coa: ‘Nomiohua'i mamajëre peocohua'i, tsj pama'pë pa'isicohua'i, cui'ne ojeje tsosama'pë pa'isicohua'i jerepa si-huaja'cohua'i a'ë.’

30 Cajëna, paipi ca huëoja'cohua'i a'ë, ai cutire: ‘Yëquëna quëñojë'ë’ cui'ne a'ri cutihuëare caja'cohua'i a'ë, ‘Yahuejë'ë, yëquëre.’

31 Huajë soquë yëje pa'ini yë'ëre jaiye yo'oni me mësarute paja'cohua'i a'ni cuënsi soquë yëje pa'iohua'ire.”

32 Jesús ja're cöni huaija'cohua'ire caya paire sahuë, co'amaña yahue ñacohua'ire.

33 Ja maca Pai Siopë hue'yosi hue'ñana t'iani Jesure quehuë. Cui'ne caya co'a paire cöni, yequëni i ëja te'tena cui'ne yequëni i ari te'tena nëcohuë.

34 Ja maca ite quejëna, Jesupi capi:

“Ja'quë oijë'ë, jaohua'ire iohua'i yo'oye huesëjë yo'ocohua'ire.”

Soldado paipi Jesús ju'i care dutani sañe iohua'ija'a nepi, iote paja'cohua'i a'ni cajë yo'ohuë.

³⁵ Jaje yo'ojëna, paipi ai ñahuë. Cui'ne pai ëjaohua'ique cue'cuejë cahuë:

“Yecohua'ire huasopi. Yureta'a co'ye huasoyere paji, nuñerepa Cristo Maija'quë tsequërepa pani co'ye huasoye pa'ini.”

³⁶ Cui'ne soldado pajie cue'cuejë ite o'sa cuiya'i conore ocuasi'i cajë yo'ohuë.

³⁷ Jaje yo'ojë ite cahuë:

“Judío pai ëjaë pani më'ëja'a co'ye huasojë'ë.”

³⁸ Cui'ne i siopë ëmëje'ere toyasico paco'ë, griego, latín cui'ne hebreo cocapi ñeje: IQUË JUDÍO PAI ÈJAËPI.

³⁹ Co'aye yo'ocohua'i aquëre que deosiquëpi iti maca dequëpi tea ju'i co'aye capi, ñeje:

“Më'ëpi Cristorepa pani më'ëja'a co'ye huasoni jeteyo'je yëquëre huasojë'ë.”

⁴⁰ Jaje caquëna, yequëpi i cajeire capi cama'ë:

“¿Maija'quëre ca'rama'quë, më'ëje cui'ne ju'ija'quë me casi'ni?”

⁴¹ Mai cato nuñerepa co'aye yo'ocohua'ipi yo'o cuañoñë, jare mai co'aye yo'osi do'ire saijë. Jaje pa'iquëta'are iquë ti co'aye yo'oma'quëpi yo'o cuañoji, ñaquë më'ë.”

⁴² Cani ja maca capi:

“Jesús huañeyema'ë pa'ijë'ë, yë'ëre më'ë cuañe huëo maca.”

⁴³ Caquëna, Jesupi capi, ite:

“Nuñerepa cayë, më'ëre. Yurepi yë'ë ja're conì pa'ija'quë a'ë, de'o hue'ñare.”

Jesús Ju'ise'e

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Mu'se joporepa pa'i maca si'a yeja ñamije pa'iorepa de'opi, tres pa'i macaja'a na'iquëna.

⁴⁵ Ësëje miañe pa'ni cui'ne ta'tëpo capi Maija'quëre se huë'e Maija'quë pa'i sito tëhuosicoje jopore paja'a tsata saji'i, ëmëje'epi meñe huë'ehuëre pana.

⁴⁶ Ja maca Jesupi cuipi:

“Ja'quë, Ja'quë yë'ë joyo më'ëna isi nëoñë.”

Jaje canì juni huesëpi.

⁴⁷ Ja maca capitán, romanopi iye yo'ose'ere ñani Maija'quëre sihuaquë capi:

“Nuñerepa iquë ti co'aye yo'oma'quë paji'i.”

⁴⁸ Si'ahua'i ja maca pa'isicohua'ipi ite yo'ose'ere ñani quëquë huesëjë coti saihuëana të'cajë saë'ë.

⁴⁹ Jaje saijëta'are si'ahua'i Jesús ñacohua'ipi cui'ne nomiohua'i Galileapi tuisicohua'ipi so'ona pëani ñahuë, iye yo'oye.

Jesure Tase'e

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰ Paji'i, te'i nuñerepa yo'oquëpi i mami José hue'equëpi, Judea yejare Arimatea daripëre pa'iquë. Jaë cato judío paì ëjaohua'i aquë paji'i.

⁵¹ Iquë José cato Maija'quë te'te aye yo'oye ñasi'i cuasaquë utequë paji'i. Jaje pa'ipi yequë ëjaohua'i Jesure huai ja'ñere cajëna, te'e cui'ne cuasaye pa'pi.

⁵² Jaje pa'ina, ëjaëpi Pilatore sani seji'i, Jesús capë ta ja'ñere caquë.

⁵³ Cruzu dequëre casani jai cañapi ca'neni quëna yejana coje nesicono oapi, ja yë'ta'a paire tama'a cojena.

⁵⁴ Huajë mu'se pa'ija'coni ne de'hua mu'se paji'i. Ja mu'se cato tsoe huëoye ja'i maca pa'iji.

⁵⁵ Galileapi Jesure nomiohua'i tuisicohua'ipi sani tasi daripë ñahuë, me oare'ni, i capë cajë.

⁵⁶ Ñani ja maca huë'ena co'ini huëo së ma'ña ne de'huahuë. Ne de'huani huajë mu'se huajëhuë, iti cuañese'e pa'iyeje.

24

Jesús Ju'isiquëpi Huëise'e

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Du'ru macarepa co'amaña ne mu'se pa'i maca cui'naohua'ipi saë'ë, tasi daripë quë'rona nea huë'ñarepa huëo sëñe ne de'huase'ere sajë. Cui'ne yecohua'i nomiohua'i coni saë'ë.

² Ja maca ti'ajë ñajëna, quëna pë daripë siosicopi tïrore pa'iona, ti'ahuë.

³ Ti'ani cacajë Ëjaë Jesús capëre ti'ama'pë.

⁴ Peoquëna, ai quëquëhuë, me nei'ni cajë. Jaje quëquëjë ñajëna, jarote caya ëmëohua'i mia ju'i caña ju'icohua'ipi iohua'i ja're coni nëcahuë.

⁵ Jaje ña quëquëni yejare pana në me huesëjëna, ñajë jaohua'ipi, cahuë:

“¿Iquere co'eye'ni, ju'isicohua'i quë'ro? Tsoe huajëquëpi pa'iji.

⁶ Ñore pa'ima'ë pa'iji. Tsoe huëji'i. Cuasajë'ë. Ja yë'ta'a Galilea pa'ima'ca i ca'ñere,

⁷ ñeje: ‘Pai Mamaquë co'aye yo'ocohua'i jëñana isisiquë pa'ija'quë api. Pa'ina, jaohua'ipi

queja'cohua'i a'ë, soquë sarahuana. Jaje yo'osiquëta'a toaso mu'seña pa'i maca huajëquë huëija'quë api.' Tsoe jare quëapi”.

8 Jaje caëna, ja maca Jesús ca'ñe cuasa ñajaë'ë.

9 Ja jeteyo'je daripë ñasicohua'ipi co'ini si'aye iohua'i ñase'ere quëahuë, once soisicohua'ire cui'ne si'ahua'i iti maca conì pa'icohua'ireje.

10 Iye coca i soisicohua'ire sani quëasicohua'i cato paë'ë: María Magdalena, Juana, María, Jacobo pëca ja'co, cui'ne yequë nomiohua'i conì.

11 Jaje quëajëna, i soisicohua'ipi jaohua'i quëaye asani sehuoma'pë paë'ë, coa cuepejë cayeje pa'ye nëina.

12 Jaje nuñerepa cayë cuasama'quëta'a Pedropi etani huë'huëquë saji'i, tasi daripëre ñasi'i caquë. Sa ti'ani ñaquëna, ite ca'nesi caña tirona ne saose'epi paji'i. Pa'ina, ñani ai cuasaquë saji'i, huë'ena.

Emaúsna Sai Ma'ana Yo'oye

(Mr 16.12-13)

13 Jare ja mu'se caya emëohua'i Emaús daripëna saë'ë, Jerusaléncpi once kilómetro sai hue'ñana.

14 Saijë Jesús ayere cajë saë'ë.

15 Jaje cajë saijëna, jare ipi Jesús jaohua'ire tsiojaji'i. Tsiojani iohua'i ja're conì saji'i.

16 Saina, a'ri maña carapi, iohua'i ña ti'are paye ite.

17 Ja maca sai Jesupi jaohua'ire seji'i:

“¿Iquere sa'ñe cajë saiye'ni, ma'aja'a saini? ¿Me yo'ojë oicohua'i pa'iyeni?”

18 Caquëna, jaohua'i aquë Cleofas hue'equëpi sehuopi, ite:

“Si'a yeja Jerusalén daripë iye mu'se yo'ose'e asayë. ¿Jaje pa'iquëta'are cui'ne më'ëse'e ìti hue'ña pa'inije asama'ë pani sequë?”

19 Caquëna, ja maca ìpi capi, ìte:

“¿Me yo'ore'ni?”

Caquëna, ìohua'ipi cahuë:

“Jesús Nazaret aquëpi, Maija'quëre quëacaiquëpi, si'aye tutu quë'ipi cui'ne ì cayeje Maija'quë ña hue'ñana, nuñerepa caquëpi si'a paì ña hue'ñana caquëre pare yo'ose'ere cayë.

20 Jaje pa'ini, quëni huani jeohuë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'ì ëjaohua'ì maire cuañecohua'ì cui'ne si'a ëjaohua'ì huani jeoñe pa'iji cajëna.

21 Yëquë cato jaëpi Israel paire huasoja'quë api cajë utecohua'ì paë'ë. Yure jaje pa'ijëna, si'aye iye co'aye yo'ohuë, coa toasq mu'seña ìte yo'ose'e tëtosaiji, yure.

22 Jaje yo'ose'e pa'itoje ai jerepa ai cuasaye pa'iji. Yëquë ja're conì nomiohua'ì pa'icohua'ìpi nea hue'ñarepa sani ña quëquëhuë, tasi daripë.

23 Jesús capë peoco pa'ina, jaje ñani jaohua'ìpi dani yëquëre quëahuë. Huëo canì ñañeje pa'ye huiñaohua'ìre ñajëna, jaohua'ìpi Jesús huajëquëpi pa'iji cahuë cajë.

24 Ja jeteyo'je yëquë cajeohua'ìje tasi daripëre sani ñajëna, jare jaje nomiohua'ì case'eje pa'ye pa'ina, tì'ani ñahuë. Jesureta'a ñama'pë paë'ë.”

25 Jaje quëaquëna, ja maca Jesupi capi, jaohua'ìre:

“Asa tì'ama'cohua'ìre pa'ni, mësarù. Je yëhua asani sehuoja'cohua'ì a'ni Maija'quëre quëacaiicohua'ì cajë pa'ise'e.

26 ¿Mësarupi cuasato Cristo ai yo'oye paja'quë paquë si'aye iye ja yë'ta'a i de'o hue'ñarepa saima'ë pani?"

27 Jaje se cani ja maca quëa huëopi, si'aye ite yo'o ja'ñere cajë toyase'ere. Moisés toyaquë pa'ise'epi huëoni cui'ne yecohua'i Maija'quë quëaquëna, toyasichua'i toyajë pa'ise'e cöni quëapi.

28 Iohua'i cajë saisi daripëna tì'ani, Jesús ja yë'ta'a i sai hue'ña sasi'i caquë yo'oyeje yo'opi.

29 Jaje yo'oquëna, jaohua'ipi soihuë:

“Yëquë ja're cöni pëajë'ë na'iji, coa ñami de'o tējiji.” Asani ja maca Jesús iohua'i ja're cöni cacani pëapi.

30 Pëasiquëpi ao ai saihuëna iohua'i ja're cöni ja'rusi maca ipi panpë ini Maija'quëre se pëpani jëyoni jë'yequë jaohua'ire aopi.

31 Jaje i yo'o maca ña tìtahuë, ire papi cuasajë. Jaje cuasa maca tsoe peo hue'ña huesëpi.

32 Ja maca iohua'ija'a sa'ñe cahuë:

“Maipi asahuë, mai joña ai sihua ëaye nëiñe, ma'aja'a dai toyase'ere ipi quëaquëna.”

33 Jaje ñani ti uteye peoyerepa ma'aja'a dai huëoni daë'ë, cui'naohua'ipi Jerusalénna. Tìtajëna, jarote paë'ë, once Jesús soicohua'i tsi'sisicohua'ipi iohua'i cajeohua'i ja're cöni.

34 Pa'ijëna, tìtani asajëna, jaohua'ije cahuë:

“Nuñerepa Jesús huëji'i. Cui'ne ise'ere iñopi, Simónre.”

35 Cajëna, ja maca iohua'ije quëahuë, ma'aja'a saijëna, yo'ose'ere. Cui'ne Jesupi panre jë'yequëna, ñani ite ña tìtase'ere.

Jesupi Ñaiñe, Ire Ye'yecohua'ina
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

36 Ja yè'ta'a iti yo'ose'ere cajëna, Jesús iohua'i jopore pana ñai nëcapi. Ja maca pëpapi, ñeje caquë: “De'oye pa'ija'cohua'i a'ë, mësarü.”

37 Caquëna, jaohua'ipi ai quëquë huesëhuë, i pa'isi joyore ñañë cuasajë.

38 Jaje cuasajëna, Jesupi jaohua'ire capi:

“¿Me yo'ojë quëquë huesësicohua'i pa'iyë'ni? ¿Me yo'ojë mësarü joña jëa coeyequë hue'eyë'ni?”

39 Ñajë'ë, yë'ë jëñare cui'ne yë'ë quëore. Jare yë'ë i a'ë, mësarü ñasiquërepa. Patoni cui'ne ñajë'ë. Joyo cato capë cui'ne tara peocoa. Mësarupi yë'ëre ñajëta'a capë tara hue'equë pa'iyë. Yë'ë a'ë, me joyo pa'iyë'ni.”

40 Jaje cani jaohua'ire iñopi, jëña cui'ne quëo ite quese'ere.

41 Jaje yo'oquëna, ja yè'ta'a ire papi cuasaye pahüë, ai sihua do'ire, cui'ne quëquë do'ire. Jaje pa'ina, Jesupi jaohua'ire capi:

“¿Ai maña paye, iño?”

42 Caquëna, ini isihuë, tsiaya hua'i tsaro sëyosiconi.

43 Isijëna, ini iohua'ique ñajëna, aji'i.

44 Ja jeteyo'je capi, jaohua'ire:

“Ja yo'ose'e cato yë'ë mësarü ja're ja yè'ta'a conï pa'i case'ere yo'ohüë. Si'aye Moisés cuañese'e cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'e, cui'ne Salmos toyase'e si'aye ti'añë paji'i. Me paquë'ni, nuñerepa case'e. Jaje pa'ina, yo'ohüë.”

45 Ja cato quëapi, toyase'e cayere nuñerepa asa ti'ajajë caquë.

⁴⁶ Jaje pa'ina, quëaquë jaohua'ire capi:

“Ñeje toyase'e pa'iji. Cristo ai yo'oquë juni huesëye pa'iji. Jaje ju'isiquëta'a toaso mu'seña pa'i maca cui'naëpi huëija'quë api.

⁴⁷ Jaje pa'ina, Cristo mamire cajë quëaye pa'iji. Si'a hue'ña pa'icohua'ire Jerusalén paire quëa huëoye pa'iji. Huëosicohua'ipi ñeje cajë: Ja'në cuasase'e jeoni ponëj'ë. Jaje yo'ojëna, mësarü co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiye pa'ija'coa.

⁴⁸ Jaje pa'ina, mësarü a'ë, yure iye ñasicohua'irepa.

⁴⁹ Ina, yë'ëpi, ja'quë ca nëose'e jëjo daoja'quë a'ë, mësaruna. Jaje pa'ina, saima'pë iño Jerusalén daripëre pa'ijë'ë, ma'tëmo jëjo dao tuture utejë'ë, mësarü suña ja'ñere.”

Ma'tëmona Sa Cuañoñe
(Mr 16.19-20)

⁵⁰ Jesupi sai sapi, jai daripë Betaniare pana. Jaronä jëña mëani Maija'quëre secacaji'i, jaohua'ire.

⁵¹ De'oye pa'ijë'ë, cani jaohua'ire jeoni ma'tëmona sa cuañoñi.

⁵² Ja jeteyo'je Maija'quëre seni tëjini co'ihuë, Jerusalénna ai sihuajë.

⁵³ Cui'ne si'anë Maija'quëre se huë'ere pa'ijë Maija'quëre de'oquë api cajë sihuajë pa'ë. De'oji. Ca tëjihüë.

Maija'quë Huajë Ca Nëose'e
New Testament in Secoya (EC:sey:Secoya)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Secoya

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Secoya [sey], Ecuador

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Secoya

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

995e68c5-fe57-54e6-bf8e-0637526d3f7d